

Igor Lorencin

**POVRATAK VRIJEDNOSTIMA
VODIČ U NOVI POREDAK**

Nakladnik
Adventistički teološki fakultet

Copyright © 2012.
Adventistički teološki fakultet
Maruševec 82, 42243 Maruševec
Sva prava pridržana.

Urednik
Dragutin Matak

Lektura
Marijan Malašić

Korektura
Ljiljana Đidara

Naslovnica
Ilone Wellmann, "Open Gate", Copyright ©
objavljeno s ljubaznim dopuštenjem autorice

Oblikovanje
Miroslav Vukmanić

Tisak
Tiskara Velika Gorica
Zagreb, 2012.

Dr. sc. Igor Lorencin

POVRATAK VRIJEDNOSTIMA

VODIČ U NOVI POREDAK

*Svi biblijski navodi u ovoj knjizi
preuzeti su iz Jeruzalemske Biblije,
Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1994.*

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 803827

ISBN 978-953-6033-18-8

Dr. Igor Lorencin upotrijebio je svoje poznavanje Biblije kako bi podijelio s čitateljstvom središnje Kristove doktrine. Njegovo pisanje nije samo autoritativno, nego će čitateljstvo imati osobnu dobit, koja će biti osjetna u svakidašnjem životu s obzirom na to da svako poglavlje obrađuje važne aspekte života donoseći kreativne spoznaje.

Nikolaus Satelmajer, dr. sc.,
urednik međunarodnog časopisa za pastore
pri Generalnoj konferenciji Kršćanske adventističke
crkve *Ministry*, Silver Spring, Maryland

Dr. Igor Lorencin u svojoj novoj knjizi ukazuje na krizu vrijednosti u današnjem društvu i istodobno preporučuje vraćanje Kristovom modelu. Knjiga ne želi biti znanstvena rasprava, već duhovno štivo utemeljeno na Novom zavjetu, izneseno u pastoralnom stilu koje se čita u jednom dahu. Ona nije samo informativnog karaktera, već potiče na razmišljanje i upućuje izazov čitatelju da slijedi Kristove vrijednosti.

Laslo Galus, dr. sc., predavač Novog zavjeta
na Teološkom fakultetu u Beogradu

Knjiga Povratak vrijednostima – Vodič u novi poredak lako će se pročitati u jednom dahu. Izbor je to najljepših i najuočljivijih tema koje moj odnos s Kristom temeljito preispituju i usmjeravaju me na višu kršćansku razinu. Vode me Kristu u sadašnjem svakidašnjem životu – podsjećaju me, upućuju i uvode u onaj vječni. Knjigu bih preporučio kao priručnik za osobnu duhovnu izgradnju. Jasno mi je da ću je višekratno koristiti.

Karlo Lenart, pastor u mirovini, Zagreb

6 • POVRATAK VRIJEDNOSTIMA

Knjiga je napisana razumljivim, kristocentričnim stilom za one koji tragaju za trajnim vrijednostima. Čitatelj otkriva poželjne vrijednosti koje su i ostvarive. Dok se čita, knjiga Povratak vrijednostima – Vodič u novi poredak budi nadu u rješenje koje se sve više čini dostižnim.

Ivan Đidara, doct. candid., Varaždin

Dr. Lorencin upućuje nas ovom knjigom na ključno pitanje današnjice. Jer, suvremena kriza nije kriza bankarskog sustava ili demokratskih procesa, nego je u svom najdubljem temelju prije svega kriza vrijednosti. Vrijednosti se suvremenom društvu čine neisplativima, a da se pritom zaboravlja kako jedino povratak njima može donijeti istinski i dugoročan napredak društvu. Kršćanska vjera pravim vrijednostima smatra one koje su potekle izravno iz riječi i djela Isusa Krista. Stoga je ova knjiga za sve one koji vole razmišljati, koji cijene Krista i Njegove vrijednosti, te su spremni utkati ih u svoj svakidašnji život.

Željko Porobija, dr. sc., dekan Adventističkog teološkog fakulteta u Maruševcu

Dr. Igor Lorencin je umješno opisao trajne vrijednosti koje spajaju Nebo sa Zemljom i predstavljaju dragocjenu uputu u svijetu koji svakog dana sugerira neku novu stranputicu. Usporedba o pjesmi ili melodiji kao slici skladnog kršćanskog života sačinjenog od vrijednosti (nota) oduševljava i potiče na opušteno, ali i studiozno čitanje ove knjige.

Dragutin Matak, dr. sc., predavač na Adventističkom teološkom fakultetu

*Knjigu posvećujem
svima koji tragaju
za trajnim vrijednostima*

Zašto vrijednosti?

Koji nam se sadržaji u današnjem svijetu prikazuju kao vrijednosti? Sjetimo se samo reklama i što se u njima sve nudi. Tko god reklamira neki proizvod, vjeruje da nam njime nudi određenu vrijednost, nešto što nam je potrebno, nešto što će poboljšati naš život. Marketinški stručnjaci uvjerali su nas da su nam nužni mnogi proizvodi za koje prije samo tridesetak godina nismo znali da postoje niti smo sanjali da će nam trebati. Zamislite danas život bez mobitela, računala, interneta. U doba mojeg djetinjstva nitko nije ni pomišljao na mobitel. Danas ga rijetko tko nema.

Svakih nekoliko mjeseci izlazi noviji, bolji i moćniji model mobitela. Tek smo kupili jedan, već razmišljamo o nabavi sljedećeg. Marketinški stručnjaci znaju privući našu pozornost i prikazati nam proizvod na takav način da na kraju živimo za njega, maštamo o njegovoj kupnji i trošimo posljednja sredstva za njegovu otplatu. Tako je s računalima, video uređajima, kamerama, automobilima i većinom proizvoda suvremenog društva. Mi živimo za njih, divimo im se, često ih – može se slobodno reći – obožavamo.

Jesu li sadržaji i proizvodi koje nudi razvijena civilizacija doista trajne vrijednosti? Kolika je njihova trajnost? Ako ih svakih nekoliko mjeseci ili godina mijenjamo, možemo li njihovu vrijednost smatrati trajnom? Možemo li na njima graditi svoju budućnost? Jesu li

oni vrijedni da im posvetimo cijeli život i postojanje? Trebamo li sve što posjedujemo ulagati u njihovu nabavu? Naravno da u današnjem svijetu ne možemo zaobići nove tehnologije, ali ako tražimo istinski trajne vrijednosti, onda ih sigurno nećemo naći u prolaznosti trenutačnog tehnološkog razvitka. Potrebno je nešto dublje – nešto čvršće, nešto pouzdanije, trajnije, što se ne mijenja svakih nekoliko mjeseci ili godina.

Što su to vrijednosti? Promatrano sa sociološkog gledišta, "riječ *vrijednost* označava opću kvalitetu i smjer u životu za koji se očekuje da ga ljudi slijede u svojem ponašanju. Vrijednost je općenita normativna orijentacija u društvenom okruženju. To je emocionalno ukorijenjena obveza da se slijedi i podupire određeni smjer ili akcija." (*Handbook of Biblical Social Values*, xv)

Pojednostavljeno rečeno, ljudi se mogu hvaliti da su vrlo učinkoviti. Time učinkovitost postaje vrijednost kojom mjerimo svoj uspjeh. U zapadnjačkom društvu učinkovitost se uz profit cijeni kao jedna od najvećih društvenih vrijednosti, dok u drugim društvima to nije nužno tako. Štoviše, različita društva različito definiraju učinkovitost. U zapadnjački orijentiranom društvu čovjek koji želi biti učinkovit pazi na svoje vrijeme kako bi ostvario ciljeve u određenom vremenskom razdoblju i time ostvario profit. S druge strane, u tradicionalističkim društvima osoba je učinkovita ako cijeni međuljudske odnose i ne brine se koliko vremena je na njih potrošila – što više, to bolje. U zapadnjačkim očima takvo će ponašanje biti označeno kao gubitak vremena.

Iz ovog jednostavnog primjera razaznajemo da značenje "učinkovitosti" nije isto u svim društvima. U zapadnjačkim društvima učinkoviti smo ako pazimo na vrijeme i ciljano ga usmjeravamo prema profitu, dok

je u tradicionalističkim društvima odnos s ljudima daleko važniji od uštede na vremenu. U tradicionalnim društvima možete zakasnuti na sastanak i to se neće smatrati nekim gubitkom, posebno ako ste vrijeme utrošili na međuljudske odnose i prijateljstvo. S druge strane, u zapadnjačkim društvima kašnjenje se smatra nedostatkom učinkovitosti, produktivnosti, a i kulture.

Svi mi živimo s vrijednostima društva koje nas okružuje, odrasli smo s njima i one su jednostavno dio nas. Mi smo robovi vrijednosti društva u kojem živimo. Kad bismo pokušali zanemariti vrijednosti našeg društva, brzo bismo osjetili posljedice. Naime, netko tko stalno kasni na zakazane sastanke, osoba je s kojom ne vrijedi poslovati. Ako ja ne želim biti točan, ima onih koji žele. Stoga ispadam iz igre i mogu se opravdavati koliko god hoću da je u određenom trenutku za mene prioritet bilo druženje ili razgovor s prijateljem. Isto tako, ako nemam mobitel, ljudi me ne mogu nazvati u svakom trenutku, pa me onda neće niti zvati. Zvat će nekoga drugog s kime mogu uspostaviti kontakt u svakom trenutku i na svakom mjestu.

Vrijednosti koje društvo smatra bitnima određuju naše svakidašnje ponašanje. Htjeli mi to ili ne, budući da smo dijelom društva u kojem živimo, počinjemo razmišljati kao društvo koje nas okružuje i cilj nam je prilagoditi se trenutačnim društvenim vrijednostima. Prilagođavanje društvenim vrijednostima nešto je što se u pravilu ne radi svjesno, nego mi nesvjesno slijedimo zahtjeve koje društvo stavlja pred nas. U našem se društvu jednostavno očekuje da smo točni, da smo dostupni; u protivnom nismo učinkoviti. Da smo rođeni u tradicionalističkom društvu, efikasnost bi se mjerila drugim kategorijama i naše bi vrijednosti bile drugačije definirane.

Sociološki gledano, “riječ *vrijednost* odnosi se na kvalitetu i cilj ljudskog ponašanja. Vrijednosti su vidljive u načinu na koji se ljudi odnose prema okolini i u načinu na koji procjenjuju okolinu.” (*Handbook of Biblical Social Values*, xvi–xvii) Drugim riječima, mi živimo svoje vrijednosti. Iako osobno često nismo svjesni koje nas vrijednosti u pozadini pokreću, neutralni promatrač sa strane, sociolog, bit će u stanju definirati što nas pokreće. Stoga govoriti o vrijednostima, a zaobići sociologiju kao znanstvenu granu, bilo bi kao govoriti o teologiji, a ne otvoriti Bibliju.

Zbog toga smo i započeli ovaj naš ulaz u svijet vrijednosti s nekoliko socioloških pojmova. Sociologija je znanost koja nam pomaže u definiranju vrijednosti današnjeg društva. Ona nam može otvoriti oči za naše vlastito ponašanje i objasniti nam što je to u našem društvu što nas tjera na određeno ponašanje. Međutim, ovdje ne želimo ostati isključivo na sociološkim pojmovima. Svoje vrijednosti ocijenjivat ćemo teološkim kategorijama, a u tome će nam na prvom mjestu pomoći Biblija. Naše današnje vrijednosti usporedit ćemo s biblijskima. Pritom ćemo svoje vrijednosti usporediti s naukom Isusa Krista iznesenim u evanđeljima po Mateju, Marku i Luki (sinoptičkim evanđeljima).

Isus Krist je, slobodno možemo reći, najutjecajnija povijesna Osoba. Toliko je utjecao na povijest zapadne civilizacije da mi danas čak i godine brojimo po Njemu. Uobičajeno je reći: “prije Krista” i “po Kristu”. Ljudi su Isusa i Njegovo djelovanje odlučili staviti u središte povijesti i Njegovom su pojavom označili dvije povijesne ere – staru i novu. Zašto? Isus Krist je bio toliko posebna Osoba da Njegovim pojavljivanjem u povijesti, društvene vrijednosti dobivaju novo značenje. On je osobno svojim naukom i djelovanjem redefini-

rao društvene vrijednosti. On je ljudske vrijednosti bio u stanju ispuniti novim kvalitetnijim sadržajem.

U ovoj ćemo knjizi vidjeti kakav je to bio novi sadržaj. Naime, učinkovitost kao vrijednost sama po sebi nije loša. Pitanje je samo kakvim ćemo sadržajem ispuniti učinkovitost. Hoće li ona postati vrijednost koja će nam donijeti kvantitetu – bogaćenje preko svake mjere i sebično iskorištavanje okoline? Ili ćemo možda učinkovitost mjeriti kvalitetom koja će se odraziti na naše međuljudske odnose i unijeti sasvim novu dimenziju u naš život?

U svakom poglavlju ove knjige obradit ćemo jednu vrijednost koju je Isus Krist zastupao. S nekima od tih vrijednosti susrećemo se u našoj svakidašnjici. Međutim, one će biti redefinirane naukom Isusa Krista. Bit će redefinirane tako da donesu kvalitetu u naš osobni život. Tako redefinirane one više nisu prolazne, nego istinski trajne vrijednosti za koje se isplati živjeti, jer, napokon, Isus Krist je umro za te vrijednosti kako bismo mi mogli imati “život u izobilju” (Ivan 10,10). Ako te vrijednosti primijenimo u svojem svakidašnjem životu, one nam otvaraju vrata vječnosti. Želja mi je da ova knjiga bude priručnik za usmjeravanje k tom cilju.

Trgovac antikvitetima započeo je svoju prezentaciju uzdigavši visoko zlatni dukat i upitavši prisutne: “Tko od vas želi ovaj zlatnik?” Okupljeni su radosno podigli ruke želeći dobiti ovu vrijednost. Međutim, trgovac je bacio zlatnik na pod, dobro ga izgazio, a zatim ga opet podigao i ponovno upitao: “Tko od vas želi ovaj zlatnik?” Ponovno su se podigle ruke okupljenih, sada s još većim iščekivanjem tko će ga od njih dobiti. Onda je trgovac uzeo čekić i počeo njime udarati po zlatniku, da bi ga ponovno podigao i upitao: “Želi li netko još uvijek ovaj zlatnik?” Iste ruke okupljenih ponovno su

se podigle s pogledom punim iščekivanja. Zatim je trgovac rekao: “Zlatnik možete gaziti nogom, možete ga udarati čekićem, ali on neće izgubiti svoju vrijednost. On i dalje ima istu težinu u zlatu i ima istu prodajnu cijenu.”

Što god ljudi tijekom povijesti radili s Kristovim vrijednostima, one nisu izgubile svoju cijenu. One i danas jednako zaslužuju našu pozornost i njima bismo trebali obogatiti svoj život. Ista snaga i sila, isti blagoslovi i bogatstvo koji su se u njima nalazili tijekom dvije tisuće godina kršćanstva dostupni su i nama danas. Stoga nam ova knjiga želi pomoći da blago koje se nalazi u Kristovim vrijednostima oplemeni nas osobno, uvede novi poredak vrijednosti u našem životu i spremi nas za Kristovo vječno kraljevstvo.

1. Povratak pouzdanosti

Ima li nečega u što bi se ljudi danas sa sigurnošću mogli pouzdati? Upitate li prosječnoga građanina na ulici u što se može pouzdati, neće baš imati nadahnuće za duga nabranjanja. Počevši od politike na državnoj razini, pa sve do bračne zajednice kao najmanje društvene jedinice, jasno se u našem društvu osjeća nedostatak pouzdanosti. Kao da nas je zahvatila kriza u kojoj nestaju čvrsti i pouzdani temelji.

U što se ljudi danas mogu pouzdati? Ima li još pouzdanih temelja na kojima se isplati graditi budućnost? Sjećam se mnogih prijatelja koji su za vrijeme rata u 90-ima na prostorima bivše Jugoslavije ostali bez svega u što su tijekom života ulagali. Mnogi su morali napustiti svoje ognjište ostavljajući iza sebe spaljenu kuću, često i pobijene rođake ili članove obitelji. Svijet se rušio, a s njime i sve u što su tijekom života ulagali. Dovoljno je bilo da netko pokrene ratnu stihiju i da doslovno preko noći nestane sve što su dotada držali za vrijedno i trajno.

Za što bi se ljudi u današnjem svijetu mogli uhvatiti? Na čemu graditi svoju budućnost a da pritom budu sigurni da su joj temelji čvrsti i neuništivi? U ovoj knjizi potražiti ćemo nadahnuće u životu i nauku Isusa Krista. Što je On smatrao čvrstim i pouzdanim? Na čemu je On gradio svoju budućnost? Na kojim je to temeljima postavljeno kršćanstvo da već stoljećima

odolijeva napadima raznih -izama: komunizma, kapitalizma, sekularizma, konzumerizma, postmodernizma i drugih.

Počinjao je vikend i sa skupinom prijatelja spremao sam se na kampiranje. Svi smo bili radosni što ćemo provesti vikend u prirodi, daleko od svakidašnjih obveza. Moj prijatelj Eric dobio je za ovu prigodu od svojeg bogatog strica na posudbu luksuzno opremljeni džip. Bila je to zadnja riječ tehnike, a automobil je bio opremljen najnovijim GPS navigacijskim sustavom. Eric nam je oduševljeno objašnjavao kako će nas GPS dovesti točno do našeg odredišta na kojem nitko od nas prije nije bio. Unijeli smo u GPS podatke o odredištu i krenuli prepunim automobilom na put. Društvo je bilo veselo, jer za studente nema ničega ljepšeg od vikenda u prirodi nakon napornog studijskog tjedna. Vožnja se odužila, a kada smo na kraju stigli na odredište, ustanovili smo da smo četiri sata vozili u suprotnom smjeru. Problem je bio što smo pri unošenju podataka u GPS promašili jedno slovo. Koliko god da je GPS pouzdan uređaj, u našem slučaju nije nam bio od koristi jer smo promašili cilj puta.

Temelj na kojem je Isus Krist gradio bio je Božja riječ – Biblija. Ona je za Njega bila pouzdan temelj na kojem se isplati graditi budućnost. Ljudi traže razne temelje i vjeruju u pouzdanost raznih stvari, počevši od starih tradicija pa sve do suvremene tehnologije. Međutim, za Isusa je jedino Božja riječ bila pouzdani temelj. Po čemu znamo da je Isus stvarno cijenio i poštivao Bibliju? Na samom početku Njegova poslanja Sotona je došao kušati Isusa. Tom prigodom Sotona je zapravo ispitivao Kristove vrijednosti. Što je Isusu važno? Za što je spreman umrijeti? Za što je spreman prodati se? Sjećate li se kako Isus odgovara Soto-

ni na njegove kušnje? Pogledajmo zajedno u tekst evanđelja, na čemu to Isus temelji svoje vrijednosti:

“Duh tada odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskuša. I postivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: ‘Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.’ A on odgovori: ‘Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.’ Đavao ga tada povede u Sveti grad, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: ‘Ako si Sin Božji, baci se dolje! Ta pisano je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.’ Isus mu kaza: ‘Pisano je također: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!’ Đavao ga onda povede na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu pa mu reče: ‘Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.’ Tada mu reče Isus: ‘Odlazi, Sotono! Ta pisano je: Gospodinu, Bogu svom se klanjaj i njemu jedinom služi!’ Tada ga pusti đavao. I gle, anđeli pristupili i služili mu.” (Matej 4,1-11)

Što ovdje Sotona traži od Isusa? Da pretvori kamene u kruhove! Da služi sebi, zadovolji svoje sebične prohtjeve, stavi sebe u središte pozornosti! Sebični prohtjevi redovito su u središtu društvenih vrijednosti. Zatim Sotona savjetuje Isusu da se baci s vrha hrama jer da će Ga Bog spasiti! Ti stvori problem i zatim očekuj da ga Bog riješi! Najzad Sotona Isusu nudi sva kraljevstva ovoga svijeta ako mu se Isus pokloni i prizna ga za vrhovnoga vladara! Ponovno je riječ o zadovoljavanju sebičnih prohtjeva.

Kako Isus odgovara? Što ističe kao vrijednost na kojoj se isplati graditi temelj? Isus kaže: “Pisano je!” On citira Bibliju – Stari zavjet. Naime, Stari zavjet bio je Biblija koju je Isus poznavao u svoje vrijeme. Stari zavjet je

za Isusa pouzdani temelj i mi kao kršćani imamo svoje temelje u Starome zavjetu. Uz to imamo i Novi zavjet koji objašnjava život, rad i nauk Isusa Krista. I baš u ovoj knjizi, u Novom zavjetu, u evanđeljima, tražimo trajne vrijednosti. Dakle, cijela Biblija, Stari i Novi zavjet, za kršćanina su pouzdani temelj na kojem se isplati graditi.

Što Isus citira iz Staroga zavjeta? “Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih!” (Vidi Ponovljeni zakon 8,3) Gdje su zapisane Božje riječi? U Bibliji! Ako tražimo pouzdani temelj, temelj na kojem je Isus gradio, onda se trebamo obratiti Bibliji. Da Isus nije bio ukorijenjen u Bibliji, On bi na ovom ispitu pao. Da nije bio ukorijenjen u Bibliji, bio bi zaveden da sebično služi sebi. Da nije bio ukorijenjen u Bibliji, povjerovao bi da je kvantiteta važnija od kvalitete. Koliko često padnemo na ispitu? Koliko često se naše ponašanje suprotstavlja biblijskom uzoru? Koliko često služimo sebičnim prohtjevima? Koliko smo često zavedeni kvantitetom namjesto kvalitetom? Juda je primjer osobe koju je zaslijepila kvantiteta nasuprot kvaliteti.

Kako možemo biti sigurni da u Bibliji možemo naći pouzdan, siguran i čvrst temelj? Ako čitamo evanđelja, u njima ćemo naići na cijeli niz Kristovih proročanstava koja su se doslovno ispunila. Što biste rekli o osobi koja nešto proreče, a to se ne ispuni? Rekli biste da je nepouzdana. Što biste rekli kad bi se jedno njezino proročanstvo ispunilo? Mogli bismo reći da je riječ o slučajnosti. Međutim, što reći kad se cijeli niz proročanstava doslovno ispuni, riječ po riječ? Onda već moramo zastati i priznati da toj osobi možemo vjerovati. Upravo ovakvu pouzdanu osobu susrećemo u Isusu Kristu i Njegovim proročanstvima zapisanima u Bibliji.

Pogledajmo za početak što je Isus prorekao u Marku 8,31-33:

“I poče ih poučavati kako Sin Čovječji treba da mnogo pretrpi, da ga starješine, glavari svećenički i pismoznanci odbace, da bude ubijen i nakon tri dana da ustane. Otvoreno im to govoraše. Petar ga uze u stranu i poče odvrćati. A on se okrenu, pogleda svoje učenike pa zaprijeti Petru: ‘Nosi se od mene, sotono, jer ti nije na pameti što je Božje, nego što je ljudsko!’”

Isus ovdje unaprijed proriče svoju sudbinu. Naime, zbog toga što je redefinirao društvene vrijednosti svojeg vremena, zamjerio se starješinama, svećeničkim glavarima i književnicima. Očekivali bismo da Ga bar Njegovi učenici razumiju i da Ga barem oni podupru. Međutim, Petar odgovara Isusa i odvrća Ga. Toliko je uporan da mu Isus na kraju mora reći one iste riječi koje je rekao Sotoni: “Idi od mene, Sotono!” Naime, Sotona je ovom prigodom iskušavao Isusa upravo preko Petra. On potiče Isusa da zanemari svoje vrijednosti i krene drugim putem, a ne putem službe, žrtve i smrti. Međutim, Isus zna da će Ga Njegove vrijednosti odvesti u smrt i On to proriče unaprijed. Čitamo dalje sljedeće Kristovo pretkazanje u Marku 9,30-32:

“Otišavši odande, prolažahu kroz Galileju. On ne htjede da to itko sazna. Jer poučavaše svoje učenike. Govoraše im: ‘Sin Čovječji predaje se u ruke ljudima. Ubit će ga, ali će on, ubijen, nakon tri dana ustati.’ No oni ne razumješe te besjede, a bojahu ga se pitati.”

Isus jasno pretkazuje učenicima svoju sudbinu, ali Ga oni ne razumiju. Zašto Ga ne razumiju? Zato što su ukorijenjeni u vrijednostima društva koje ih okružuje. Da bi razumjeli ono o čemu im Isus ovdje govori, trebali su biti ukorijenjeni u Božjoj riječi. Najzad, Isus i treći put proriče svoju budućnost – očito nije

riječ o nekom slučajnom proročanstvu, nego je Isus jasno vidio budućnost pred svojim očima:

“Putovali su tako uzlazeći u Jeruzalem. Isus je išao pred njima te bijahu zaprepašteni, a oni koji su išli za njima, prestrašeni. Tada Isus opet uze dvanaestoricu i poče im kazivati što će ga zadesiti: ‘Evo, uzlazimo u Jeruzalem i Sin Čovječji bit će predan glavarima svećeničkim i pismoznancima. Osudit će ga na smrt, predati poganima, izrugati i popljuvati. Izbičevat će ga, ubit će ga, ali on će nakon tri dana ustati.’” (Marko 10,32-34)

Isus ne samo da proriče svoju smrt, nego proriče i što će se dogoditi nakon toga. Naime, da će trećeg dana uskrsnuti. Tko bi od nas mogao objaviti ovakvo proročanstvo i ispuniti ga? Očigledno je da ovdje imamo posla s nekim tko je veoma pouzdan u proricanju budućnosti i ispunjavanju prorečenog. U Isusa, u Njegovu riječ, Bibliju, možemo se u potpunosti pouzdati. Oni koji čine tako neće se razočarati.

Nadalje, Isus ne proriče samo svoju sudbinu, nego On dobro zna i sudbinu učenika. On im govori o svojoj sudbini kako bi ih unaprijed pripremio na događaje koji su pred njima. On ne želi da oni budu razočarani, nego da u događajima koji će se odigrati vide ispunjenje proročanstva. Kad vide ispunjenje, to ih treba osnažiti i ohrabriti, uvjeriti u pouzdanost puta kojim su krenuli s Isusom. Međutim, neki među njima bit će toliko obeshrabreni da će duboko pasti tijekom tih događaja. Čitajmo Isusovo proročanstvo o Petru:

“Otpjevavši hvalospjeve, zaputiše se prema Maslinskoj gori. I reče im Isus: ‘Svi ćete se sablazniti. Ta pisano je: Udarit ću pastira i ovce će se razbjeći. Ali kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.’ Nato će mu Petar: ‘Ako se i svi sablazne, ja neću!’ A Isus mu reče: ‘Zaista,

kažem ti, baš ti, danas, ove noći, prije nego se pijetao dvaput oglasi, triput ćeš me zatajiti.’ Ali on je upornije uvjeravao: ‘Bude li trebalo i umrijeti s tobom – ne, neću te zatajiti.’ A tako su svi govorili.” (Marku 14,26-31)

Petar je siguran da se njemu takvo što ne može dogoditi. On vjeruje da čvrsto stoji i da ga nikakve nevolje neće poljuljati. Isus je mogao povjerovati Petrovim riječima i ublažiti svoje proročanstvo. Međutim, Isus zna budućnost. Osim što zna općenite činjenice – uhićenje, raspeće, smrt – On zna i pojedinosti. On zna da će Ga se Petar odreći još iste noći prije zore, prije nego što pijetao dvaput zapjeva.

Isus je pouzdani temelj! Biblija, Njegova riječ, dovoljno je pouzdana da na njoj gradimo svoju budućnost, da prema noj određujemo svoje vrijednosti. Ako želimo pouzdani oslonac u životu, sa sigurnošću se možemo obratiti Bibliji. Sjećamo li se još nekog Kristovog pretkazanja? U vezi s time da će Ga izdati, Isus je rekao sljedeće:

“Uvečer bijaše Isus za stolom s dvanaesticom. I dok su blagovali, reče: ‘Zaista, kažem vam, jedan će me od vas izdati.’ Silno ožalošćeni, stanu mu jedan za drugim govoriti: ‘Da nisam ja, Gospodine?’ On odgovori: ‘Onaj koji umoči sa mnom ruku u zdjelu, taj će me izdati. Sin Čovječji, istina, odlazi kako je o njemu pisano, ali jao čovjeku onomu koji predaje Sina Čovječjega. Tomu bi čovjeku bolje bilo da se ni rodio nije.’ A Juda, izdajnik, prihvati i reče: ‘Da nisam ja, učitelju?’ Reče mu: ‘Ti kaza.’” (Matej 26,20-25)

Isus točno zna i tko će Ga izdati – tko će dovesti hramsku stražu da Ga uhiti i odvede na saslušanje. Juda je sa svojim namjerama razotkriven prije nego što se događaj odigrao. Iz izvještaja u evanđeljima znamo

da su se Kristova proročanstva ispunila doslovno onako kako su prorečena. Rimski vojnici koji su bili pod križem posvjedočili su da je On stvarno umro na križu. Štoviše, vidjevši kako je izdahnuo, rimski kapetan pod križem duboko je osvjedočen da nije riječ o običnom čovjeku. Stoga on počinje svjedočiti ljudima oko sebe: “Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!” (Marko 15,39)

Kristovo proročanstvo o Njegovoj smrti se obistinilo, ali se obistinilo i daleko uzbudljivije proročanstvo, da će uskrsnuti nakon tri dana. Takvo nešto stvarno nije moguće krivotvoriti. Uskrsnuće stavlja pečat na sva Kristova proročanstva i uzdiže Ga iznad bilo koje druge osobe koja je ikada hodala Zemljom. I kao da sve to nije dovoljno, nakon uskrsnuća Isus prolazi Palestinom i upućuje ljude u istinitost starozavjetnih proročanstava koja su ukazivala na Njega. Kratko nakon uskrsnuća, Isus se našao na putu za Emaus s dvojicom sljedbenika Njegova djela. Tom prigodom On ih upućuje da u Bibliji traže pouzdani oslonac:

“A on će im: ‘O bezumni i srca spora da vjerujete što god su proroci navijestili! Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?’ Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu.” (Luka 24,25-27)

Isus prolazi kroz Mojsijeve knjige, kroz Proroke i cijeli Stari zavjet pokazujući dvojici sljedbenika kako su se proročanstva ispunila. Biblija je puna ispunjenih proročanstava koja nam dokazuju njezinu pouzdanost. Malo kasnije Isus će stati pred jedanaesticu učenika i njima će također posvjedočiti o pouzdanosti Biblije:

“Nato im reče: ‘To je ono što sam vam govorio dok sam još bio s vama: treba da se ispuni sve što je u Mojsijevu Zakonu, u Prorocima i Psalmima o meni napisano.’ Tada im otvori pamet da razumiju Pisma te im

reče: ‘Ovako je pisano: Krist će trpjeti i treći dan ustati od mrtvih, i u njegovo će se ime propovijedati obraćenje i otpuštenje grijeha po svim narodima počevši od Jeruzalema. Vi ste tomu svjedoci.’” (Luka 24,44-48)

Pisano je u Mojsijevim knjigama, Prorocima i Psalmima – dakle, Isus ponovno prolazi kroz cijeli Stari zavjet i pokazuje svojim učenicima da su proročanstva doslovno ispunjena. U Bibliju se možemo pouzdati! Ne moramo ići daleko tražiti jer se pouzdani temelj na kojem možemo graditi nalazi tu, među nama. Isus je gradio svoj život na Bibliji, a ona je dovoljno pouzdana da se i mi na nju oslonimo.

Ova Kristova proročanstva koja smo čitali tiču se Njegove neposredne budućnosti – smrti, raspeća i uskrsnuća. Međutim, Isus proriče i događaje koji će se odigrati 30-ak godina kasnije, kad Njega više neće biti na Zemlji. Jedno od takvih proročanstava govori o budućnosti grada Jeruzalema, ponosa izraelskog naroda:

“Kad ugledate da vojska opkoljuje Jeruzalem, tada znajte: približilo se njegovo opustošenje. Koji se tada zateknu u Judeji, neka bježe u gore; a koji u Gradu, neka ga napuste; koji pak po poljima, neka se u nj ne vraćaju jer to su dani odmazde, da se ispuni sve što je pisano. Jao trudnicama i dojiljama u one dane jer bit će jad velik na zemlji i gnjev nad ovim narodom. Padat će od oštrice mača, odvodit će ih kao roblje po svim narodima. I Jeruzalem će gaziti pogani sve dok se ne navrše vremena pogana.” (Luka 21,20-24)

Isus ovdje proriče razorenje Jeruzalema. On proriče veliku nevolju za stanovnike grada i daje im upute kako da se ponašaju u tim okolnostima. Kad vidite da vojska opkoljava grad, bježite. Ne treba se u tim trenucima vraćati u grad po vrijednosti, jer će tada jedina vrijednost koju će trebati čuvati biti goli život. Ovi su

se događaji ispunili krajem 60-ih godina. Povjesničar Josip Flavije u svojoj knjizi *Židovski rat* u detalje opisuje kako je rimska vojska došla, opkolila grad, sravnala ga sa zemljom i pobila stanovništvo. Tom prilikom preživjeli su samo oni koji su ozbiljno shvatili Isusovo proročanstvo i koji su Ga poslušali. Isus zna budućnost i stoga kad On govori, mi se sa sigurnošću možemo pouzdati u Njega i Njegovu riječ. Ako se pouzdamo u Njega i Njegovu riječ, sigurno nećemo pogriješiti.

Isus u evanđeljima iznosi i proročanstva za naše dane. On nam govori i o vremenu u kojem mi danas živimo i najavljuje svoj ponovni dolazak na ovaj svijet u ovo naše vrijeme. Ova knjiga bavit će se i Kristovim izjavama vezanim izravno za naše vrijeme. Svrha je onoga što Krist govori u evanđeljima produbiti naše povjerenje u Bibliju kao Božju riječ. U tu svrhu Isus se koristi i brojnim usporedbama. Jednu od njih nalazimo u Mateju 7,24-27:

“Stoga, tko god sluša ove moje riječi i izvršava ih, bit će kao mudar čovjek koji sagradi kuću na stijeni. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću, ali ona ne pada. Jer – utemeljena je na stijeni. Naprotiv, tko god sluša ove moje riječi, a ne vrši ih, bit će kao lud čovjek koji sagradi kuću na pijesku. Zapljušti kiša, navale bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću i ona se sruši. I bijaše to ruševina velika.”

U ovoj usporedbi o mudrom i ludom graditelju, mudri graditelj gradi svoju kuću na stijeni. Zašto na stijeni? Zato što je stijena čvrsti temelj! Ludi graditelj iz Isusove usporedbe svoju je kuću sagradio na pijesku. Zašto je pijesak loš temelj? Zato što ne nudi stabilnost! Isus kaže za kuću na pijesku: “Zapljušti kiša, navale

bujice, duhnu vjetrovi i sruče se na tu kuću i ona se sruši. I bijaše to ruševina velika.” (Matej 7,27)

Gradimo na čvrstom temelju – pouzdajmo se u Boga i Njegovu riječ. Ona je jedini sigurni temelj na kojem se isplati graditi budućnost. Ako je ona naš temelj, onda nas vihuri problema, nevolja, pa čak ni ratne stihije neće poljuljati. Ona je pouzdana i svoju je pouzdanost dokazala tijekom povijesti. Uzmimo je, proučavamo je, čuvajmo u svojem srcu istine koje smo iz nje naučili i živimo prema vrijednostima na koje nas ona upućuje. Neka ona bude naše ohrabrenje i putokaz dok hodamo ovim svijetom!

2. Povratak sigurnosti

Živimo u kriznim vremenima. Brojni čimbenici ukazuju nam da se od 2008. godine svijet nalazi u gospodarskoj krizi. To razdoblje pamtit ćemo po stečajevima velikih financijskih institucija. Početkom 2009. godine naslovnice dnevnih novina donosile su izvještaje o padu ulaganja, smanjenju robnog prometa, usporavanju proizvodnje, otpuštanju radnika i slične vijesti. General Motors je, primjerice, bio primoran otpustiti 47.000 radnika kako bi preživio krizu. Preostalim zaposlenima smanjivane su plaće, ukidala se proizvodnja određenih modela vozila i zatvarali se cijeli pogoni. Kriza je stvarna i u njoj su tih mjeseci pokopani veliki financijski divovi poput investicijske banke Lehman Brothers, koja je imala mnoge podružnice po cijelom svijetu i čiji se promet računao u milijardama dolara.

Ed Balls, član britanske vlade i ekonomski savjetnik, procijenio je da je svjetska gospodarska recesija koja je započela 2008. najgora u posljednjih stotinu godina. On tvrdi da je kriza gora od one koja je pogodila ekonomski svijet 1930-ih. Zatim, početkom 2009. mediji su javljali kako su se tisuće ljudi sukobile s policijom u glavnom gradu Islanda tražeći ostavku premijera Geira Haardea koji je rizičnom financijskom politikom Island doveo do stečaja. Slijede li nemiri i u drugim državama?

U 2011. bili smo svjedocima višemjesečnih nemira i demonstracija građana Grčke uzrokovanih financijskom, odnosno dužničkom krizom. Zatim su zaredali ustanci u arapskom svijetu, od kojih su najzapaženiji bili oni u Egiptu i Libiji, a završili su krvavom smjenom dotadašnjih vladajućih režima. Nadalje, ulični nemiri predvođeni mladima na rubu siromaštva zapljusnuli su sredinom 2011. i Veliku Britaniju kao jednu od najrazvijenijih zemalja svijeta. Očito je financijska kriza mladim Britancima došla do grla i oni su našli način izraziti svoje nezadovoljstvo na ulici.

Najzad, pokret "Zauzmimo Wall Street" (Occupy Wall Street) izveo je u jesen 2011. na ulice grada New Yorka nekoliko desetaka tisuća mladih ljudi koji su se svojim prosvjedima okomili na američke banke optužujući ih za pohlepu i rizične financijske poteze kojima su doveli svjetsko gospodarstvo na rub ponora. Prosvjedi su se proširili i na druge američke gradove, kao i na mnoge velike gradove Zapada. U Europi su masovna okupljanja mladih prosvjednika zabilježena u Londonu, Berlinu pa i Zagrebu.

I u našoj se zemlji osjećaju posljedice krize potaknute svjetskim i domaćim uzrocima. Osim nezaposlenosti, nelikvidnosti gospodarskih subjekata i drugih pokazatelja, kriza se odrazila i na tržište nekretnina. Naime, do 2008. postojao je manjak stanova u Zagrebu i stanovi bi u novogradnji uglavnom već unaprijed bili rasprodani. Od 2009. prodaja je posustala, na tržištu se pojavilo mnogo neprodanih stanova, rate kredita počele su rasti, a vrijednost kune padati. Početkom 2009. promet nekretninama u Hrvatskoj pao je za 80% u odnosu na prethodnu godinu. Prodaja novih vozila u istom je razdoblju pala za 40%. Dana 18. veljače 2009. guverner Hrvatske narodne banke Željko Rohatinski za *Ve-*

černji list izjavio je da u vezi s ranjivošću hrvatskoga gospodarstva ništa više ne može jamčiti.

Koliko će kriza trajati? Prognoze su različite. U 2011. još uvijek smo bili u krizi, s tom razlikom što se ovaj put gospodarske mjere koje su bile poduzete dvije godine prije nisu pokazale učinkovitima. Kakve će biti posljedice krize?

Krizu je na svojoj koži osjetio i Bill Gates, jedan od najbogatijih ljudi svijeta. Naime, vrijednost njegovih ulaganja u četvrtom tromjesečju 2008. godine smanjena je za 20%. Zamislite da u tri mjeseca izgubite 20% svoje imovine! Ako imate uštedenih 10.000 kuna i izgubite 20%, to je 2.000 kuna. Međutim, ako se vaš imetak procjenjuje u milijunima dolara, onda 20% može biti vrto-glavi iznos.

Večernji list je početkom 2009. godine pisao: “Ova kriza nije samo financijska, gospodarska kriza, već kriza materijalističkog potrošačkog svijeta, koja će donijeti kraj kapitalizma, poručuju neki.” Isti članak citira dalje Gorana Bakulu, savjetnika za gospodarstvo Nezavisnog hrvatskog sindikata: “Nakon krize u nekom sociološkom smislu sigurno je da će se ljudi više okrenuti sebi i obitelji, manje će biti važan profit. Do sada je profit bio misao vodilja i vidjeli smo kamo je to dovelo – višak novca išao je u špekulativne poslove što je prouzročilo ovu krizu. Menadžeri poduzeća bili su gramzivi. Kriza na neki način vodi na to da se smjerovi razmišljanja i ponašanja mijenjaju.”

Ljudi u krizi počinju se okretati drugim vrijednostima. Što Biblija ima reći o financijskoj i materijalnoj sigurnosti? Kakve nam vrijednosti ona nudi? Što je Isus naučavao o ovim stvarima? Naime, Isus je puno govorio o financijama. Vrijeme u kojem je živio nije bilo nimalo lagodno za običan narod, jer su ljudi tada živjeli

na rubu siromaštva. Svakodnevno su se morali boriti za koru kruha tijekom rimske okupacije njihove zemlje. Ljudi su teško radili da bi prehranili svoju obitelj. S druge strane, bilo je onih koji su od takvog stanja profitirali: rimski vlastodršci koji su ubirali porez, lokalni carinici koji su radili za Rimljane, hramski starješine. Svi su oni nakupili više materijalnog bogatstva nego što su oni i njihove obitelji mogli potrošiti.

Sjedeći na Gori blaženstava, Isus promatra jedinstavan narod pred sobom, narod željan kruha i materijalnih dobara. Govoreći njima, Isus istodobno kritizira sve one koji su narodu uskratili uvjete za pristojan život. Kritizirajući vlastodršce, carinike i starješine, Isus kaže sljedeće: “Ne zgrćite sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa nagriza i gdje ga kradljivci potkapaju i krađu. Zgrćite sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne nagriza i gdje kradljivci ne potkapaju niti krađu. Doista, gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce.” (Matej 6,19-21)

“Ne zgrćite sebi blago na zemlji!” Vlastodršci, carinici i starješine sagradili su sebi dvorce. Isus poziva narod da ih ne slijedi u tome. Svakako da trebamo imati pristojan život i podmiriti potrebe svoje obitelji, ali svrha života nije gomilanje blaga. Isus kaže da na ovoj zemlji moljac izgriza i hrđa kvari. To najbolje može potvrditi Bill Gates koji je u samo tri mjeseca izgubio 20% svoje imovine.

Mnogi se još sjećamo kako su tijekom Domovinskog rata ljudi ostajali bez kuća i imanja. Sve što su godinama gradili i u što su ulagali cijeli svoj život, nestalo je preko noći. Isus ne želi da se i nama takvo što dogodi. On želi da ulažemo u najsigurniju banku koja postoji – u nebesku banku. A ovdje na Zemlji trebamo težiti za onim što će nam omogućiti pristojan život i poslo-

vanje. Zašto je Isus protiv gomilanja bogatstva ovdje na Zemlji? Ne samo zato što će nam biti žao bogatstva kada ono jednog dana propadne, nego i zbog toga što nas ono veže za ovozemaljsku prolaznu stvarnost. On želi da svoju sigurnost tražimo u Bogu. Stoga dalje kaže: “Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga priinjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu.” (Matej 6,24-25)

Isus tvrdi da je nemoguće služiti dvojici gospodara. Kako ćemo ulagati u nebesku banku ako smo neprekidno zaokupljeni stjecanjem svojeg zemaljskog blaga? Zbog toga Isus kaže: “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu!” Svakako da je moguće da bogat čovjek bude vjerran, ali ako ga njegovo bogatstvo počne sprečavati da više ne vidi Boga, ako s vremenom počne razmišljati da u životu može napredovati i bez Boga, onda prestaje služiti Bogu, a počinje služiti bogatstvu. Lako je zaboraviti na Boga kad nam je dobro i kad nam više ništa ne treba. Stoga nas Isus upozorava da se čuvamo bogatstva i razmišljamo na prvom mjestu o blagu na Nebu. Naša financijska i materijalna sigurnost ne smije biti ograničena samo na ovozemaljsku stvarnost.

Isus upućuje narod da Bog može zadovoljiti sve njihove osnovne potrebe. Jelo, piće, odjeća i obuća! Bog se brine za svakidašnje potrebe čovjeka i On će se pobrinuti da nitko od nas ne ostane gladan, žedan, gol ili bos. Kako možemo znati da je ovo istina? Koje primjere Isus navodi da bi dokazao istinitost svojih tvrdnji? Čitajmo o tome u Mateju 6,26-34:

“Pogledajte ptice nebeske! Ne siju, ne žanju niti sibiru u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac. Zar niste vi vredniji od njih? A tko od vas zabrinutošću može svome stasu dodati jedan lakat? I za odijelo što ste za-

brinuti? Promotrite poljske ljiljane, kako rastu! Ne muče se niti predu. A kažem vam: ni Salomon se u svoj svojoj slavi ne zaodjenu kao jedan od njih. Pa ako travu poljsku, koja danas jest a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, neće li još više vas, malovjerni? Nemojte dakle zabrinuto govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili: 'Što ćemo piti?' ili: 'U što ćemo se obući?' Ta sve to pogani ištu. Zna Otac vaš nebeski da vam je sve to potrebno. Tražite stoga najprije Kraljevstvo i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo dodati. Ne budite dakle zabrinuti za sutra. Sutra će se samo brinuti za se. Dosta je svakom danu zla njegova."

Bog se brine za ptice tako što im osigurava dovoljno hrane. Bog se brine za poljske ljiljane tako što ih oblači u prelijepu odjeću. Kad je Bog toliko brižan prema pticama i cvijeću, kako ne bi bio prema nama ljudima koji smo stvoreni na Njegovu sliku? Naravno, Bog ne očekuje da sjedimo skrštenih ruku i čekamo da nam sve padne s neba. On nam je dao razum, zdravlje, vrijeme i druge prednosti koje očekuje da uporabimo. U Deset Božjih zapovijedi između ostaloga stoji: "Šest dana radi." (Izlazak 20,9)

Iz osobnog iskustva mogu potvrditi da se Bog brine za naše potrebe. Godine 1999. otišao sam u Sjedinjene Američke Države s malom ušteđevinom, dovoljnom tek za jedan semestar studija. Uz veliku štedljivost mogao bih izdržati godinu dana, a zatim spakirati kovčege i vratiti se kući. Naime, za godinu dana studija u SAD-u potrebno je minimalno 30.000 dolara. Čim sam tamo došao, Bog se pobrinuo da nađem povoljan stan. Zatim se nekoliko dana poslije pobrinuo da dobijem odlično plaćen posao. Zatim se pobrinuo da isti dan, kad sam dobio posao, nađem i automobil po povoljnoj cijeni kojim ću putovati do posla. Taj me je

automobil služio svih osam godina mojega boravka u SAD-u, a na kraju sam ga prodao po nabavnoj cijeni. Božji blagoslovi su se nizali sve vrijeme; ja sam samo gledao kako Bog ispred mene otvara jedna po jedna vrata. Ako ulažemo u nebesku banku, ako stavljamo Boga na prvo mjesto, ne moramo biti zabrinuti za sutrašnji dan. U Bogu se nalazi naša financijska i materijalna sigurnost. On osobno zadovoljit će sve naše potrebe.

Po čemu još možemo biti sigurni da Bog može zadovoljiti naše potrebe? Isus je to osobno dokazao u više navrata u evanđeljima. Naime, često se znalo dogoditi da okupljeni narod Isusa pažljivo sluša cijeli dan. S obzirom na to da je učitelj Isusove popularnosti mogao okupiti mnoštvo naroda samo na prikladnim mjestima u prirodi izvan gradova, ljudi bi se nakon cjelodnevnog slušanja Njegova naučavanja i po nekoliko sati vraćali svojim kućama. Nakon tolikih praktičnih savjeta bilo bi stvarno neprimjereno otpustiti narod kućama gladan. Stoga se Isus u takvim prigodama znao pobrinuti i za materijalne potrebe naroda. O jednom takvom događaju čitamo u Marku 6,34-44:

“Kad iziđe, vidje silan svijet i sažali mu se jer bijahu kao ovce bez pastira pa ih stane poučavati u mnogočemu. A u kasni več sat pristupe mu učenici pa mu reknu: ‘Pust je ovo kraj i već je kasno. Otpusti ih da odu po okolnim zaseocima i selima i kupe sebi što za jelo.’ No on im odgovori: ‘Podajte im vi jesti.’ Kažu mu: ‘Da pođemo i kupimo za dvjesta denara kruha pa da im damo jesti?’ A on će im: ‘Koliko kruhova imate? Idite i vidite!’ Pošto izvidješe, kažu: ‘Pet, i dvije ribe.’ I zapovjedi im da sve, u skupinama, posjedaju po zelenoj travi. I pružiše se po sto i po pedeset na svaku lijehu. On uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda na nebo, izreče blagoslov pa razlomi kruhove i davaše učeni-

ma da posluže ljude. Tako i dvije ribe razdijeli svima. I jeli su svi i nasitili se. I od ulomaka nakupiše dvanaest punih košara, a i od riba. A jelo je pet tisuća muškaraca.”

Kod Isusa je obilje. On može pet kruhova i dvije ribe umnožiti do te mjere da se nahrani mnoštvo od pet tisuća ljudi. I ne samo to, nego je i ostalo dvanaest košara hrane. Isusov nauk ne ostaje samo na riječima. Kad On kaže da se Bog brine za ptice, za cvijeće i za ljude, On stvarno misli tako. On to praktično pokazuje na djelu. Ovo nije neki izdvojeni događaj, nego je Isus uvijek iznova hranio mnoštvo naroda.

Drugom prigodom Isus je nahranio četiri tisuće ljudi (Marko 8,1-9). Kako je narod reagirao na ovakvu Isusovu brigu? U oba slučaja Marko nam navodi da je Isus brzo napustio mjesto događaja zajedno sa svojim učenicima. Možda nas čudi takav užurbani odlazak, ali iz Evandelja po Ivanu saznajemo da je narod vidjevši Kristovu sposobnost da im osigura materijalnu sigurnost poželio Isusa učiniti svojim kraljem (Ivan 6,15). Naime, ako Isus može zadovoljiti njihove potrebe, onda Ga treba učiniti vodom pa će svi njihovi financijski i materijalni problemi biti riješeni.

Što mislite, je li Isus pristao na ponudu naroda da im bude kralj? Da je pristao, išao bi protiv svojeg vlastitog nauka. Naime, upravo je On poučavao ljude da ne sabiru sebi blago na zemlji. Postati njihovim kraljem bilo je za Njega kušnja, isto kao što Sotona i nas može kušati raznim ponudama. Stoga Isus sa svojim učenicima brzo napušta mjesto događaja, šalje učenike čamcem preko jezera, a osobno se odlazi moliti Bogu. Kad je naišla kušnja, Isus je bio na koljenima u zajednici sa svojim Ocem. Istinska i stvarna sigurnost u ovom svijetu nalazi se isključivo u zajednici s Bogom. Istinski

blagoslovi i istinsko obilje nalazi se jedino i isključivo kod Boga. Ako Njegove blagoslove želimo osjećati već danas, moramo se vjerom osloniti na Boga da će ispuniti što je obećao. On može zadovoljiti sve naše financijske i materijalne potrebe i On će to učiniti ako se oslonimo na Njega.

Isus je neke ljude kušao tako što ih je pozvao da ostave sve što imaju. O jednom takvom događaju čitamo u Marku 10,17-22: "I dok je izlazio na put, dotrči netko, klekne preda nj pa ga upita: 'Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinim život vječni?' Isus mu reče: 'Što me zoveš dobrim? Nitko nije dobar doli Bog jedini! Zapovijedi znadeš: Ne ubij! Ne čini preljuba! Ne ukradi! Ne svjedoči lažno! Ne otmi! Poštuj oca svoga i majku!' On mu odgovori: 'Učitelju, sve sam to čuvao od svoje mladosti.' Isus ga nato pogleda, zavoli ga i rekne mu: 'Jedno ti nedostaje! Idi i što imaš, prodaj i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom.' On se na tu riječ smrkne i ode žalostan jer imaše velik imetak."

Mislite li da Bog zahtijeva od svakog od nas da proda sve što ima, da to razdijeli siromasima i da krene za Njim? Ovaj bogati čovjek vrlo vjerojatno nije imao obitelj za koju bi se trebao brinuti. Bio je slobodan i mogao si je urediti život kako god je poželio. On pita Isusa kako da poboljša kvalitetu svojeg života. Što mu Isus kaže? Vrš! Zapovijedi i tvoj će život biti ispunjen blagoslovima. Međutim, čovjek želi još više. Stoga ga Isus upućuje kako da to ostvari. Ako želiš još više, odreci se svega i vjerom kreni za mnom.

Kako čovjek reagira? Odlazi tužan. Isus je čitao srca. Znao je da je ovom čovjeku njegovo bogatstvo prepreka. Ono mu zaklanja pogled prema Bogu. Ako i mene moje bogatstvo sprečava da vidim Boga, da Ga slijedim i da

Mu služim, onda bi Bog i mene pozvao da odbacim bogatstvo. Ali moj problem je možda nešto drugo. Sve što zaklanja moj pogled prema Bogu i što me sprečava da Mu služim, ono je čega se trebam osloboditi.

Što je Isus još naučavao o financijskoj i materijalnoj sigurnosti? Zalagao se za poštivanje državnih propisa i zakona. Naime, Isus želi da budemo poštteni građani. Tko nam može jamčiti sigurnost u bilo kojem smislu ako svjesno kršimo državne zakone? Upitan o plaćanju poreza caru, Isus odgovara u Marku 12,13-17: "I pošalju k njemu neke od farizeja i herodovaca da ga uhvate u riječi. Oni dođu i kažu mu: 'Učitelju, znamo da si istinit i ne mariš tko je tko jer nisi pristran, nego po istini učiš putu Božjemu. Je li dopušteno dati porez caru ili nije? Da damo ili da ne damo?' A on im reče prozirući njihovo licemjerje: 'Što me iskušavate? Donesite mi denar da vidim!' Oni doniješe. I reče im: 'Čija je ovo slika i natpis?' A oni će mu: 'Carev.' A Isus im reče: 'Caru podajte carevo, a Bogu Božje!' I divili su mu se."

Isus nas poziva da poštujemo državne zakone kako bismo živjeli u miru i osjećali blagoslove koji stižu poštene. Možda je manje poznato, ali Isus je poštivao i vjerske zakone Njegova vremena koji su zahtijevali hramski porez. Svaki Židov bio je dužan plaćati hramski porez koji je služio za održavanje hrama, obreda i svećenika. Upitan za plaćanje hramskog poreza, Isus odgovara:

"Kad stigoše u Kafarnaum, pristupe Petru oni što ubiru dvodrahme pa mu rekoše: 'Učitelj vaš ne plaća dvodrahme?' 'Plaća', odgovori. A kad on uđe u kuću, pretekne ga Isus: 'Što ti se čini, Šimune? Kraljevi zemaljski od koga ubiru carinu ili porez? Od svojih sinova ili od tuđih?' Kad on odgovori: 'Od tuđih!', reče

mu Isus: ‘Sinovi su, dakle, oslobođeni. Ali da ih ne sablaznimo, pođi k moru, baci udicu i prvu ribu koja naiđe uzmi, otvori joj usta i naći ćeš stater. Uzmi ga pa im ga podaj za me i za se.’” (Matej 17,24-27)

Isus poštuje židovske vjerske propise, iako je zbog hramskih spletki i zloupotreba mogao naći dobar razlog za neplaćanje toga poreza. Zanimljivo je da je upravo hram uvijek ponovno bio u središtu Njegove kritike. Naime, hram je pod rimskom vlašću bio ostavljen Židovima na upravljanje. Hram je time bio središte moći židovstva i jedini izvor prihoda kojim su Židovi sami upravljali. Dolazeći tako u hram, Isus je ugledao pred sobom hramsko poslovanje lišeno svakog poštenja i moralnosti. Siromašni narod bio je varan pri mijenjanju rimskog novca za hramski šekel. Zatim bi se pri kupnji žrtvenih životinja za hramske šekele cijene podizale do krajnosti. Umjesto da hram služi narodu, postao je izvor zarade za hramske službenike. Stoga je Isus jasno iskazao svoj stav o ovom pitanju:

“Stignu tako u Jeruzalem. On uđe u Hram i stane izgoniti one koji su prodavali i kupovali u Hramu. Mjenjačima isprevrta stolove i prodavačima golubova klupe. I ne dopusti da itko išta pronese kroz Hram. Učio ih je i govorio: ‘Nije li pisano: Dom će se moj zvati Dom molitve za sve narode? A vi od njega načinili pećinu razbojničku!’ Kada su za to dočuli glavari svećenički i pismoznanci, tražili su kako da ga pogube. Uistinu, bojahu ga se jer je sav narod bio očaran njegovim naukom. A kad se uvečerilo, izlazili su iz grada.” (Marko 11,15-19)

Isusa boli srce kad vidi da se nekome čini nepravda. On jasno staje uz pravdu. Tijekom cijelog života zauzimao se za trajne vrijednosti, a u varanju i nepoštenju nema ničeg trajnog. Takvo djelovanje ljude može odvesti

samo u propast. Stoga se Isus zauzima za poštenje. Istinska i trajna sigurnost u financijskom i materijalnom smislu moguća je samo uz pošteno i moralno poslovanje. Narodnim vođama Isusova vremena poštenje nije bila jača strana. Stoga ih On uvijek ponovno proziva:

“Jao vama! Slijepi vode! Govorite: ‘Zakune li se tko Hramom, nije ništa. Ali ako se zakune hramskim zlatom, veže ga zakletva.’ Budale i slijepci! Ta što je veće: zlato ili Hram što posvećuje zlato? Nadalje: ‘Zakune li se tko žrtvenikom, nije ništa. Ali ako se zakune darom što je na njemu, veže ga zakletva.’ Slijepci! Ta što je veće: dar ili žrtvenik što dar posvećuje? Tko se dakle zakune žrtvenikom, kune se njime i svime što je na njemu. I tko se zakune Hramom, kune se njime i Onim koji u njemu prebiva. I tko se zakune nebom, kune se prijestoljem Božjim i Onim koji na njemu sjedi.” (Matej 23,16-22)

Zlato i žrtveni darovi – to je ono za što su narodni vode i hramski velikodostojnici bili zainteresirani. Riječ je o prolaznim vrijednostima koje danas jesu, a sutra nisu. Kao što globalna gospodarska kriza pokazuje što je vrijedno a što nije, tako je i Krist u ono vrijeme znao ukazati na prave vrijednosti. Ništa ne može zamijeniti poštenje i moralnost. Nema istinske sigurnosti mimo moralnosti i poštenja. Samo slijedenjem Kristovih vrijednosti možemo osigurati istinsku i trajnu financijsku i materijalnu sigurnost. On obećava da će zadovoljiti sve potrebe onih koji slijede Njegove vrijednosti. Kod Njega je obilje i kod Njega je sigurnost.

I usred krize u koju je zapalo svjetsko gospodarstvo, mi imamo sigurnost u Njemu. Da su financijski stručnjaci slijedili Kristove upute, da su prihvatili Njegove vrijednosti, sasvim je sigurno da do krize ne bi ni došlo. Ali pohlepa, sebičnost, nepoštenje i nemoral došli su

na naplatu. Oni koji se drže Kristova nauka nalaze se na sigurnom.

Najzad, Isus je ispričao jednu usporedbu koja svjedoči o tome kako će mudri upravitelj upravljati svojim imetkom. Riječ je o čovjeku koji odlazeći na put saziva svoje sluge na sastanak. Svakome povjerava jedan dio svojeg imetka. Jedan sluga dobiva pet talenata, drugi dva, a treći jedan. Sluge su bili odgovorni za povjereno im blago, trebali su raditi s blagom i umnožavati ga. Prva dvojica slugu ozbiljno su shvatila zadatak i krenula na posao, a onaj s jednim talentom uplašio se i zakopao svoje blago. Kad se gospodar vratio s puta, pohvalio je i nagradio prvu dvojicu, ali ne i onog sa zakopanim talentom (Matej 25,14-30).

Svakome od nas povjerena su sredstva, nekome veća, nekome manja. Sredstva koja su nam povjerena dar su od Boga i On želi da ih koristimo. Svatko od nas odgovoran je za njih. Veća sredstva znače i veću odgovornost; a mi nekad možda poželimo upravo veća sredstva. Međutim, budimo zadovoljni onim što nam je povjereno, a neka nam Bog pomogne da ta sredstva koristimo pošteno i moralno, na slavu Bogu i na blagoslov okolini u kojoj živimo. Samo tada naše poslovanje ima budućnost.

“Tražite najprije kraljevstvo Božje, a sve drugo će vam se dodati.” (Matej 6,33) Isus želi zadovoljiti sve naše potrebe. Ako se prepustimo Njemu, ako zidamo na Njemu i na Njegovim trajnim vrijednostima, naša je budućnost u sigurnim rukama.

3. Povratak moralnosti

Što je moral? To je “skup nepisanih pravila, običaja, navika i normi koji su prihvaćeni u životu neke zajednice. Moral određuje kakvo ljudsko djelovanje treba biti, a pripadnici zajednice prihvaćaju te principe kao različne i podvrgavaju im se, na taj način regulirajući međuljudske odnose.” (hr.wikipedia.org) Dakle, moral je skup općeprihvaćenih normi ljudskog ponašanja. Vjerujem da ćemo se složiti da nije moralno ubiti čovjeka ili ukrasti nešto što pripada drugome. Društvo će sankcionirati one koji ne žive u skladu s općeprihvaćenim normama.

Nadalje, što je etika? Kako se etika odnosi prema moralu? Prema Anićeveu *Rječniku hrvatskoga jezika*, “etika je nauka o moralu. Etika je disciplina koja se bavi proučavanjem smisla i ciljeva moralnih htijenja, temeljnih kriterija moralnog vrednovanja kao i zasnovanosti izvora morala.” Dakle, etika kao znanost o moralu bavi se proučavanjem moralnosti. Već pri samom pristupu znanosti o moralu postavlja se pitanje postoji li neki čvrsti kriterij na kojem se temelji moral. Kako naše društvo gleda na moralnost? Je li značenje moralnosti isto za svaku osobu u društvu, ili svatko prema svojem nahodanju može za sebe definirati što je moralno, a što nemoralno?

Jednom državnom poduzeću došlo je povjerenstvo za ocjenjivanje učinkovitosti. Jedan od članova povje-

renstva na samom ulazu upitao je portira: “Molim vas, recite nam kakvi su međuljudski odnosi u vašem poduzeću?” Portir je bez razmišljanja odvratio: “Ah, to me radije nemojte pitati.” “Zašto?” upitao je član povjerenstva. “Ovdje odnosi svatko koliko može.” Portir je bio realan i istinoljubiv. Ne znamo je li razumio pitanje ili nije. Možda se htio našaliti s članovima povjerenstva. Međutim, mnoge ustanove danas često nisu daleko od ovog opisa.

“Moralna kriza” jedan je od izraza koji se često rabi za opisivanje današnjeg vremena. Čini se da nismo samo u gospodarskoj krizi, nego nam je društveno gledano i moral u krizi. Gledajući nemoralne zarade bankara koji su se bogatili dok su cijele države propadale, čini se da se danas ne drži puno do moralnosti vlastitih postupaka. Jesmo li stvarno u moralnoj krizi? Jesmo li sami krivi za moralno propadanje društva, za inflaciju vrijednosti? Koju poruku šaljemo svojoj vlastitoj djeci kad “krademo” hranu Afrikancima ili naftu Arapima? Što naša djeca mogu naučiti o moralnosti iz naših postupaka?

Isus Krist imao je puno toga za reći o moralu. Kakva su bila Njegova moralna mjerila? Na čemu ih je On temeljio? Najveća moralna propovijed koju je Isus ikad održao bila je Propovijed na Gori blagoslova. Ona iznosi osnove moralnosti kršćanina. Pogledajmo na što Isus stavlja naglasak u ovoj propovijedi. Na prvom mjestu On kaže da nije došao ukinuti Zakon – dotadašnju normu ponašanja i djelovanja:

“Ne mislite da sam došao ukinuti Zakon ili Proroke. Nisam došao ukinuti, nego ispuniti. Zaista, kažem vam, dok ne prođe nebo i zemlja, ne, ni jedno slovo, ni jedan potezić iz Zakona neće proći, dok se sve ne zbude. Tko dakle ukine jednu od tih, pa i najmanjih zapovi-

jedi i tako nauči ljude, najmanji će biti u kraljevstvu nebeskom. A tko ih bude vršio i druge učio, taj će biti velik u kraljevstvu nebeskom.” (Matej 5,17-19)

O kakvom je Zakonu i Prorocima ovdje riječ? Isus se obraća svojim sunarodnjacima. Zakon za Židove je Tora, odnosno pet Mojsijevih knjiga. Prorocima se nazivaju ostala pisana djela Staroga zavjeta. Dakle, Isus ovdje kaže da nije došao ukinuti Stari zavjet. Ukinuti Stari zavjet značilo bi ukinuti židovsku moralnost. Isus nije došao ukinuti Stari zavjet, nego ga želi ispuniti, živjeti po njegovim propisima i naučavati narod kako da još bolje i dublje razumije Stari zavjet i živi po njemu. Možda nas ovo čudi. Možda smo mislili da je Isus proglasio židovski Stari zavjet nevažecim i uveo Novi zavjet.

Možda nismo svjesni, ali Isus osobno nije rabio izraze Stari i Novi zavjet. Ti izrazi su skovani u kasnijim stoljećima kršćanstva. Naime, u Kristovo vrijeme postojali su Zakon i Proroci – ono što mi danas nazivamo Starim zavjetom, a Novi zavjet je nastao tek u godinama nakon Krista kada su prvi kršćani poželjeli zapisati događaje o Isusu Kristu i sačuvati ih za buduće naraštaje. Problem je nastao negdje u drugom stoljeću kada su Židovi bili proganjeni u Rimskom Carstvu. Svatko tko bi Rimljanima izgledao židovski usmjeren bio je odmah sumnjiv, a kršćani su po vjerovanjima i običajima bili veoma bliski Židovima. Stoga su kršćani bili često proganjeni zajedno sa Židovima. Progonjeni kršćani željeli su se što više razlikovati od Židova kako bi ih Rimljani ostavili na miru. Tako su kršćani počeli napuštati ono što mi danas poznajemo kao Stari zavjet, prikazivali su ga zastarjelim, a Novi zavjet počeli su uzdizati kao nešto radikalno drugačije. Progoni Židova bili su jedan od važnijih razloga zašto su krš-

ćani prestali svetkovati starozavjetnu subotu i prešli na okupljanja u dan poganskog boga Sunca – nedjelju (engl. Sunday; njem. Sonntag).

Stoga kada danas, nakon 2000 godina kršćanstva, čitamo da Isus nije ukinuo ono što mi poznajemo kao Stari zavjet, nama to zvuči čudno jer su nas možda drugačije učili. On je ispunio Stari zavjet tako što je osobno živio po njegovim pravilima, ali i time što je ispunio starozavjetni žrtveni sustav. Svekoliki starozavjetni žrtveni sustav ukazivao je na Mesiju, Isusa koji će doći i nakon čije smrti žrtve u hramu više neće biti potrebne. Dakle, obredne žrtvene uredbe našle su svoje ispunjenje u Isusu; ali što je s ostatkom Starog zavjeta? Što je s povijesnim knjigama? Imaju li one ikakvu vrijednost? Može li nas starozavjetna povijest i danas nešto poučiti o Božjem djelovanju za svoj narod? Što je s proročanstvima? Mogu li ispunjena starozavjetna proročanstva i danas ojačati našu vjeru u Boga? Što je s Dekalogom – Deset Božjih zapovijedi (Izlazak 20,2-17)? Može li se on nakon Isusa kršiti? Je li nakon Isusa dopušteno ubijati, krasti, varati?

Jasno je da Isus nije ukinuo Deset zapovijedi. Jasno je da nas ispunjena starozavjetna proročanstva i danas mogu ohrabriti. Isto tako, starozavjetna nas povijest i danas može poučiti o Božjem djelovanju za svoj narod. Stoga bi bilo puno ispravnije govoriti o Prvom i Drugom zavjetu, jer takvi neutralni izrazi ne sadrže smisao starosti i novine. Isus je poštivao Stari zavjet. On je svoju moralnost zasnivao na starozavjetnoj objavi. On i od nas očekuje da ne zanemarimo Stari zavjet. Uz to, kao kršćani imamo i Novi zavjet u kojem učimo o Isusu Kristu. Mi se upravo u ovoj knjizi poučavamo iz Novog zavjeta, ali pritom ne želimo izgubiti iz vida Stari zavjet jer on je temelj na kojem se gradi Novi. Ukloni-

te starozavjetni temelj i cijela će kuća pasti. Stoga Isus jasno kaže: “Nisam došao ukinuti Stari zavjet!” (Matej 5,17)

Isus je postao posebno poznat po svojem izrazu: “Ali ja vam kažem!” On je dobro poznao starozavjetnu objavu. U svojem obraćanju Isus bi prvo citirao starozavjetnu objavu, a zatim bi rekao: “Ali ja vam kažem!” Naizgled djeluje da Isus ukida starozavjetnu objavu i objavljuje ljudima novi zakon. Pogledajmo prvu takvu izjavu i provjerimo je li tako:

“Čuli ste da je rečeno starima: *Ne ubij!* Tko ubije, bit će podvrgnut sudu. A ja vam kažem: Svaki koji se srđi na brata svoga, bit će podvrgnut sudu. A tko bratu rekne ‘Glupane!’, bit će podvrgnut Vijeću. A tko reče: ‘Ludače!’, bit će podvrgnut ognju paklenomu. Ako daleko prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar. Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njim na putu, da te protivnik ne preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne bace u tamnicu. Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića.” (Matej 5,21-26)

Što je Isus ovdje ukinuo? Ovdje je riječ o zapovijedi iz Dekaloga: “Ne ubij!” Ne samo da Isus ne ukida zapovijed, nego je drastično proširuje. Prema Njegovoj su moralnosti načini kako je moguće ubiti čovjeka daleko širi nego samo fizičko ubojstvo. Isus kaže da se čovjeka može ubiti i riječima – pogrđnim izrazima, ljutnjom.

Što Isus savjetuje onima koji ubijaju riječima, pogrđnim nazivima ili ljutnjom? On kaže da dar takve osobe Bogu nije mio. Ne možemo davati Bogu i pritom govoriti da Ga ljubimo, a istodobno biti u svadi s našim bliž-

njima (1. Ivanova 4,20). Ako ljubimo Boga, onda se naša ljubav prema Bogu odražava i na naše međuljudske odnose. Ako želimo donijeti dar Bogu, a znamo da smo u zavadi s nekim, Isus nas upućuje da se prvo pomirimo s tom osobom pa će tek tada naš dar biti Bogu mio. Isusova novozavjetna moralnost daleko je šira i obuhvatnija nego starozavjetna. Isus ne ukida starozavjetnu moralnost, nego je proširuje. Čitamo sljedeću Kristovu izjavu koja počinje izrazom “ali ja vam kažem”:

“Čuli ste da je rečeno: *Ne čini preljuba!* A ja vam kažem: Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu. Ako te desno oko sablažnjava, iskopaj ga i baci od sebe. Ta bolje je da ti propadne jedan od udova, nego da ti cijelo tijelo bude bačeno u pakao. Ako te desnica tvoja sablažnjava, odsijeci je i baci od sebe. Ta bolje je da ti propadne jedan od udova, nego da ti cijelo tijelo ode u pakao. Rečeno je također: *Tko otpusti svoju ženu, neka joj dade otpusnicu.* A ja vam kažem: Tko god otpusti svoju ženu – osim zbog bludništva – navodi je na preljub i tko se god otpuštenom oženi, čini preljub.” (Matej 5,27-32)

Što Isus ovdje ukida? On produbljuje starozavjetni zakon. On redefinira značenje preljuba. Za Isusa preljub nije samo tjelesni čin, nego se on događa već u mislima. Ako te tvoje oči navode na preljub, iskopaj ih, kaže Isus. Isus se zalaže za najviši mogući oblik moralne čistoće. Njegov nauk ne ukida nijednu starozavjetnu zapovijed, nego ih radikalno proširuje.

Zatim govori o rastavi braka. Koje sve razloge Isus navodi za rastavu? Samo jedan jedini: bračnu nevjeru – bludništvo! Dakle, samo ako je u brak dvoje ljudi ušla treća osoba. Međutim, koje sve razloge ljudi danas navode za rastavu? Nismo “kompatibilni”, financije, bračni drug više nije toliko privlačan... Nijedan od ovih

razloga ne bi prošao kod Isusa. On je radikaln. Njegova moralnost traži više. Nadalje, Isus kaže:

“Čuli ste da je rečeno: *Oko za oko, zub za zub!* A ja vam kažem: Ne opirite se Zlomu! Naprotiv, pljusne li te tko po desnom obrazu, okreni mu i drugi. Onomu tko bi se htio s tobom parničiti da bi se domogao tvoje donje haljine prepusti i gornju. Ako te tko prisili jednu milju, podi s njim dvije. Tko od tebe što zaište, podaj mu! I ne okreni se od onoga koji hoće da mu pozajmiš.” (Matej 5,38-42)

Mnogi se pitaju kako je starozavjetni Zakon koji su Izraelci primjenjivali u okrutnim pustinjskim uvjetima mogao biti tako strog: “Oko za oko, zub za zub!” Međutim, što reći na Isusovu primjenu? Udari li te tko po desnom obrazu, nemoj tražiti osvetu, nego mu okreni i lijev obraz. Kad ti netko želi uzeti košulju, daj mu i ogrtač. Tko te prisiljava da mu nosiš teret jednu milju, nosi mu dvije milje. Što je teže: osvetiti se ili trpjeti nepravdu? Isusovo mjerilo moralnosti izuzetno je visoko – ne gledati na svoju korist, nego korist drugih. I na kraju, kao vrhunac Kristovih izjava “ali ja vam kažem”, slijede riječi:

“Čuli ste da je rečeno: *Ljubi svoga bližnjega*, a mrzi neprijatelja. A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi svoga oca koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima. Jer ako ljubite one koji vas ljube, kakva li vam plaća? Zar to isto ne čine i carinici? I ako pozdravljate samo braću, što osobito činite? Zar to isto ne čine i pogani? Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!” (Matej 5,43-48)

Ljubiti svoje neprijatelje i moliti se za one koji nas progone! Kristova moralnost je na sasvim drugoj, na-

ma gotovo neshvatljivoj razini. Isus želi da naša moralnost dosegne razinu na kojoj se nećemo opterećivati mržnjom. Mržnja je teret koji prvenstveno izjeda iznutra onoga koji mrzi, a malo može naškoditi onomu tko je predmet mržnje. Isus želi da budemo slobodni od tog tereta i da živimo daleko kvalitetnijim životom.

Dakle, Kristova moralnost uključuje starozavjetnu moralnost, ali ide dalje od nje i postavlja daleko viša mjerila koja se mnogima od nas čine praktično nedostižnima. Zašto Isus postavlja tako visoka mjerila? On želi da kršćani daju poseban okus ovom društvu. Isus o tome govori na sljedeći način: “Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze.” (Matej 5,13)

Isus nas poziva da budemo sol društvu u kojem se nalazimo – da mu dajemo poseban okus. Ako živimo prema Kristovim mjerilima moralnosti, mi ćemo biti sol društvu i davati mu posebnu aromu. Isus onima koji slijede Njegova mjerila moralnosti ne obećava lagodan život, ali im izriče posebne blagoslove:

“Blago siromasima duhom: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago ožalošćenima: oni će se utješiti! Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju! Blago gladnima i žednima pravednosti: oni će se nasititi! Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! Blago čistima srcem: oni će Boga gledati! Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati! Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko! Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima! Ta progonili su tako proroke prije vas!” (Matej 5,3-12)

Moralnost ima cijenu! Međutim, onima koji žive prema Kristovim moralnim mjerilima, obećani su poseb-

ni blagoslovi. Njima je obećano da će biti stanovnici nebeskog kraljevstva. Zašto upravo njima? Zato što u nebesko kraljevstvo neće ući nitko tko bi tamo remetio radost, mir i moralnost svijeta koji Bog priprema svojim vjernima. Tko god je spreman za visoka mjerila, provodit će vječnost u Božjem kraljevstvu. Isus kaže: “Radujte se i veselite se, jer vas čeka velika nagrada!”

Redefinirajući moralna mjerila svojeg vremena, ko ga je Isus prvenstveno imao u vidu? On je istupao ovako radikalno prvenstveno zbog toga što su moralni učitelji Njegova vremena – farizeji i pismoznanci – zakazali. Pogledajmo kakvim riječima Isus opisuje njihovu moralnost: “Tada pristupe Isusu farizeji i pismoznanci iz Jeruzalema govoreći: ‘Zašto tvoji učenici prestupaju predaju starih? Ne umivaju ruku prije jela!’ On im odgovori: ‘A zašto vi prestupate zapovijed Božju radi svoje predaje? Ta reče Bog: *Poštuj oca i majku!* I: *Tko prokune oca ili majku, smrću neka se kazni!* A vi velite: ‘Rekne li tko ocu ili majci: Pomoć koja te od mene ide neka bude sveti dar, ne treba da poštuje oca svoga ni majku svoju.’ Tako dokinuste riječ Božju radi svoje predaje. Licemjeri, dobro prorokova o vama Izaija: Narod me ovaj usnama časti, a srce mu je daleko od mene. Uzalud me štuju naučavajući nauke – uredbje ljudske.’” (Matej 15,1-9)

Farizeji upiru prstom u Isusa i zamjeraju Mu što svoje učenike nije naučio prati ruke prije jela. Ovdje nije riječ o higijeni, nego o tradicionalnom obrednom pranju. Međutim, za farizeje Isus ima protupitanje: “Zašto vi kršite petu zapovijed Dekaloga i ne ukazujete dužno poštovanje ocu i majci?” Isus ovdje uzdiže Deset zapovijedi! Naime, farizeji i židovska vjerska elita smislili su zakon po kojem se djeca nisu dužna brinuti za

roditelje ako označe roditeljsko nasljedstvo darom koji pripada Bogu. Što Isus kaže o ovakvom “bogobožnom” običaju? Je li ovakvo što moralno? “Licemjeri, uzalud mislite da me štujete kad naučavate zapovijedi ljudske!” Isus uzdiže Deset zapovijedi kao mjerilo moralnosti. U skladu s tim, On upućuje poseban ukor onima koji navode druge na grijeh i na kršenje Božjeg zakona:

“Onomu, naprotiv, tko bi sablaznio jednoga od ovih najmanjih što vjeruju u mene bilo bi bolje da mu se o vrat objesi mlinski kamen pa da potone u dubinu morsk. Jao svijetu od sablazni! Neizbježno dolaze sablazni, ali jao čovjeku po kom dolazi sablazan.” (Matej 18,6-7)

Navoditi druge na grijeh opasan je čin. Tko drugoga navede na grijeh, bolje bi mu bilo da se nije rodio. Pritom posebna odgovornost počiva na narodnim vodama koji vode čitav narod u propast. Isus opominje vode svojeg vremena jer su izgubili moralni kompas. Nadalje Isus kritizira pravednost farizeja. Naime, ako je itko bio naizgled pravedan u židovskom društvu, onda su to bili farizeji. Nitko se ne bi usudio kritizirati njihovu pravednost jer je njihova pravednosti bila mjerilo koje je svatko trebao dostići. Pogledajmo što Isus kaže o njihovoj pravednosti:

“Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Namirujete desetinu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Zakonu: pravednost, milosrđe, vjernost. Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati. Slijepo vode! Cijedite komarca, a gutate devu!” (Matej 23,23-24)

Isus ovdje govori o desetini – desetom dijelu prihoda koji je određen Bogu. On ne kaže da desetinu ne treba davati, ali uzdiže vrijednosti koje su farizeji zanemari- li: pravednost, milosrđe i vjernost. To su istinski trajne vrijednosti koje Isus ističe. Zbog zanemarivanja istinskih vrijednosti Isus farizeje naziva slijepim vodama.

Kako slijepac može voditi? Upravo ovako kako farizeji vode narod – u propast. Isus nastavlja:

“Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Čistite čašu i zdjelu izvana, a iznutra su pune grabeža i pohlepe. Farizeju slijepi! Očisti najprije nutrinu čaše da joj i vanjšтина bude čista. Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Nalik ste na obijeljene grobove. Izvana izgledaju lijepi, a iznutra su puni mrtvačkih kostiju i svakojake nečistoće. Tako i vi izvana ljudima izgledate pravedni, a iznutra ste puni licemjerja i bezakonja.” (Matej 23,25-28)

Farizeji su čisti izvana, dok su iznutra puni otimačine, pohlepe i sebičnosti. Isus ih naziva obijeljenim grobovima koji su puni mrtvačkih kostiju. Nije li ovo strašna usporedba za ljude koji su se smatrali ugledom društva? Lijepo uređeni izvana, doimaju se uredno i čisto, a iznutra su pokvareni? Kako je s nama? Što bi Isus rekao kad bi pogledao u naš život? Bi li imao bolje riječi za nas? Koja su naša moralna mjerila? Je li naš život ispunjen pravednošću, milosrđem i vjernošću? U sljedećim poglavljima govorit ćemo o ovim vrijednostima.

Na kraju završimo s pozitivnim primjerom čovjeka kojeg je susret s Kristovim moralnim mjerilima promijenio iz korijena. Naime, riječ je o čovjeku koji je varao i krao cijelog života. Međutim, kad se sreo s čistoćom Kristove moralnosti, nije joj mogao odoljeti. Izvještaj o ovom događaju nalazimo u Luki 19,1-10:

“I uđe u Jerihon. Dok je njime prolazio, eto čovjeka imenom Zakej. Bijaše on nadcarinik, i to bogat. Želio je vidjeti tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva jer je bio niska stasa. Potrča naprijed, pope se na smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći. Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i reče mu: ‘Zakeju, žurno sidi!

Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.' On žurno siđe i primi ga sav radostan. A svi koji to vidješe stadoše mrmljati: 'Čovjeku se grešniku svratio!' A Zakej usta i reče Gospodinu: 'Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.' Reče mu na to Isus: 'Danas je došlo spasenje ovoj kući jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!'"

Zakej je bio carinik, a carinici su bili omraženi u Židova. Radili su za okupatore – Rimljane. Oni su sakupljali porez od naroda i predavali ga rimskim vlastodršcima. Pri prikupljanju poreza bilo je dovoljno prostora za varanje. Tako su se carinici osobno bogatili. Dok su farizeji bili najugledniji članovi društva, carinici su bili najneugledniji. Dok su farizeji smatrani najvećim pravednicima, carinici su smatrani najvećim grešnicima. Međutim, Isus zna čitati ljudsko srce. On je poznao i srca farizeja. Njemu je bilo jasno da je pravednost farizeja samo maska, dok je isto tako znao da ima iskrenih grešnika koji traže pokajanje i žele živjeti moralnim životom.

Jedan od takvih bio je Zakej. On nije bio samo obični carinik, nego je bio carinički starješina. Na tom položaju stvarno se mogao obogatiti varajući brojne ljude tijekom službe. On je bio svjestan svojeg grijehom uprlijanog života i nepravdi koje je počinio. Zakej je čeznuo za promjenom, želio je živjeti moralno. On obećava polovinu svojeg imanja na dar. Razdijelit će polovinu svojeg imanja siromašnima. Uz to, od preostale polovine Zakej želi namiriti sve koje je tijekom života prevario. Vratit će im ne dvostruko, nego četverostruko! Što mislite, koliko je moralo biti Zakejevo bogatstvo da je od samo polovine imanja mogao četverostruko namiriti sve svoje prijekare? Očito se svojim poslom dobro oboga-

tio. Međutim, novac i materijalno blagostanje nisu ga učinili sretnim. On želi slijediti Kristova moralna mjerila i time uzdići svoj život na sasvim drugu razinu, unijeti u njega sasvim novu kvalitetu.

Zakej je primjer osobe koja je razumjela i prigrlila Kristova moralna mjerila i zatim živjela prema njima. Kako je s nama danas? Kalkuliramo li mi? Vladamo li se prema Kristovim mjerilima kada to odgovara nama, a zatim u drugim trenucima kad nam je na korist, na kratko odlutamo? Isus kaže da je nemoguće služiti dvojici gospodara (Matej 6,24). On želi da služimo Njemu, da u Bibliji tražimo nadahnuće za svoje djelovanje i da time naš život dobije novu kvalitetu. Moja je želja da svatko od nas iskusi tu novu kvalitetu.

4. Povratak ljubavi

Ovim poglavljem dolazimo do vrijednosti koja je Isusu Kristu bila najvažnija. Za Njega nije bilo ničeg vrednijeg od ljubavi, pa slobodno možemo reći da je Njemu ona bila primarna vrijednost. Dok je Isusu ljubav najveća vrijednost, društvu u kojem živimo efikasnost i profit su iznad svega. Što ljubav čini najvećom vrijednošću? Kako ova najveća Kristova vrijednost može unijeti novu kvalitetu u naš život?

Pogledajmo prvo kako rječnici definiraju riječ “ljubav”: “Ljubav je osjećaj ili iskustvo povezano s jakom privrženosti i naklonošću. ... Riječ ljubav može se odnositi na različite osjećaje, stanja i stavove počevši od opće ugone, pa sve do snažne međuosobne privlačnosti. ... Različitost korištenja i značenja, kombinirana sa složenosti osjećaja koji su uključeni, čine ljubav u usporedbi s drugim osjećajnim stanjima neobično teškom za definiranje.” (en.wikipedia.org)

Možemo reći da je problem s riječju “ljubav” u našem i mnogim drugim jezicima u tome što mi tu jednu riječ rabimo za cijeli niz različitih značenja. Ljubav prema nogometu, prema domovini ili prema osobi izražava se istom riječju, iako je riječ o drugačijoj vrsti osjećaja u svakom pojedinom slučaju. Zato je grčki jezik razvio najmanje tri različita izraza za ljubav: *agape*, *filia* i *eros*. Ova tri izraza općenito označavaju tri aspekta ljubavi: prema Bogu, prema bližnjima i prema bračnom

drugu, iako se ovi izrazi mogu i preklapati. Svaka od tih ljubavi u našem je ljudskom iskustvu drugačijeg intenziteta, drugačije se izražava i budi drugačije osjećaje. Stoga se kod općenite uporabe pojma "ljubav" možemo zbunjeno pitati o kakvoj vrsti ljubavi zapravo govorimo.

Uz to, danas imamo inflaciju pojma ljubavi. Prave, istinske, tople ljudske ljubavi sve je manje. Ljudi će vam teško učiniti uslugu iz čiste ljubavi – više će to biti iz koristoljublja. Dakle zbog neke buduće koristi od vas. Štoviše, ljubav se prodaje za novac. Zatim, ljubav prodaje nove proizvode. Mediji su otkrili da uz dobru reklamu mora ići oskudno odjevena djevojka, a novine ili časopisi bez fotografija golišavih djevojaka slabo se prodaju. Inflacija pojma "ljubavi" naša je društvena svakodnevnica.

Nekad se roditeljski dom smatralo sigurnim mjestom gdje se u okviru obitelji doživljava istinska ljubav. Međutim, danas je čak i dom, odnosno obitelj kao osnovna jedinica društva, opasno nagrižena. Rastave brakova svakidašnja su pojava, a samohrane majke društveni standard. Istinska trajna ljubav gotovo da je izumrla u našem društvu. Kamo ići kako bismo je našli?

U prekrasnoj dolini podno Anda živjelo je miroljubivo pleme. Jednog je dana skupina pljačkaša koja se skrivala u planinama, napala selo. Među otetim plijenom našlo se i jedno dijete pa su i njega povelili sa sobom u planinu. Ljudi iz doline nisu znali kako doći do dječaka jer u stjenovita bespuća nije vodio nikakav put, a ni tragova nije bilo. Ipak, poslali su skupinu svojih najboljih ratnika da pronađu dijete i vrate ga natrag. Ljudi su pokušavali sad na jedan, sada na drugi način; penjali su se lijevom, pa desnom stranom. Međutim, ni nakon nekoliko dana mukotrpana truda nisu daleko

odmaknuli. Vidjevši da su potpuno nemoćni i da im je trud uzaludan, odlučili su se vratiti natrag neobavljena posla. Iznenada su ugledali djetetovu majku kako silazi s planine koju oni nisu mogli prijeći. Na leđima je nosila svojeg sina. Ljudi su je u čudu upitali: “Kako si uspjela ono što naši najbolji ratnici nisu mogli?” Žena je slegnula ramenima i odvrtila: “Nije to bilo njihovo dijete.”

Da bismo našli istinsku, pravu ljubav, ne moramo ići u podnožje Anda. Dovoljno je otvoriti Bibliju, upoznati se s Isusom Kristom i Njegovim naučavanjem. On je posebnu pozornost pridavao ljubavi i tako je živio. U sljedećem događaju Isus će u prvi plan staviti upravo ljubav: “Tada pristupi jedan od pismoznanaca koji je slušao njihovu raspravu. Vidjevši da im je dobro odgovorio, upita ga: ‘Koja je zapovijed prva od sviju?’ Isus odgovori: ‘Prva je: Slušaj, Izraele! Gospodin Bog naš Gospodin je jedini. Zato ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svojega, i iz sve duše svoje, i iz svega uma svoga, i iz sve snage svoje! Druga je: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga. Nema druge zapovijedi veće od tih.’” (Marko 12,28-31)

Ključna je ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjima. Novi zavjet objavljuje Boga ljubavi i milosti, dok Stari zavjet objavljuje Boga srdžbe i gnjeva. Je li to stvarno tako? Odakle Isusu ideja da svede Deset Božjih zapovijedi na jednu riječ – ljubav? Je li ovo bilo nešto revolucionarno novo što nitko prije nikada nije čuo? Je li točno da Stari zavjet ne poznaje ljubav kao pojam?

Činjenica je da Isus ovdje izravno navodi starozavjetne riječi. On govori Židovima svojeg vremena koji su od malih nogu učili u mjesnim sinagogama kao glavni predmet – Toru – pet Mojsijevih knjiga. Toru se u ono doba moglo ponijeti kući samo upamćenu u glavi. Stoga su Židovi u sinagogama učili Toru napamet. Kad Isus

citira starozavjetne riječi: “Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svojega”, Židovi koji Ga slušaju automatski znaju nastaviti riječi iz Ponovljenog zakona 6. Mi možda ne znamo da se tamo nalaze zapisane te riječi, ali Židovima je kristalno jasno da Isus kao odgovor na književnikovo pitanje citira Toru: “Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!” (Ponovljeni zakon 6,4.5)

Stari zavjet poznaje pojam ljubavi i on jasno propisuje ljubav. Isus je svojom službom i propovijedanjem vraćao narod na zanemarene vrijednosti. U prethodnom, petom poglavlju Ponovljenog zakona, citira se još jednom Deset Božjih zapovijedi. Zato se i cijela knjiga zove Ponovljeni zakon jer ponavlja bitne stvari koje su već napisane u Tori. Nakon što je u petom poglavlju iznesen Dekalog, šesto poglavlje donosi riječi koje sažimaju prve četiri zapovijedi. Naime, prve četiri zapovijedi uređuju naš odnos s Bogom. Odnos čovjeka prema Bogu treba biti ispunjen osjećajem ljubavi. Kako je sažeto preostalih šest zapovijedi koje uređuju naš odnos prema čovjeku? Ovdje se Isus koristi citatom iz Levitskog zakonika 19,18: “Ne osvećuj se! Ne gaji srdžbe prema sinovima svoga naroda. Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Ja sam Jahve!”

Jeste li iznenađeni pojavljivanjem ovakvih tipičnih novozavjetnih riječi u Starome zavjetu? Osobno moram priznati da sam bio iznenađen vidjevši ove Kristove riječi usred Mojsijevih knjiga zapisanih oko 1400 godina prije Krista. Nije li Stari zavjet pun srdžbe i gnjeva, dok Novi zavjet donosi ljubav? Nije li Isus donio nešto bitno novo, nešto što prije nije postojalo? Jest, Isus je radikalizirao zahtjeve Staroga zavjeta, ali u pitanju ljubavi On samo upućuje na zaboravljene i zane-

marene vrijednosti. Time Isus još jednom upućuje na važnost starozavjetne objave pri definiranju kršćanskih vrijednosti.

Kako će pismoznanc koji je Isusu postavio pitanje reagirati na ovaj Kristov odgovor? “Nato će mu pismoznanc: ‘Dobro, učitelju! Po istini si kazao: On je jedini, nema drugoga osim njega. Njega ljubiti iz svega srca, iz svega razuma i iz sve snage i ljubiti bližnjega kao sebe samoga – više je nego sve paljenice i žrtve.’ Kad Isus vidje kako je pametno odgovorio, reče mu: ‘Nisi daleko od kraljevstva Božjega!’ I nitko se više nije usuđivao pitati ga.” (Marko 12,32-34)

Ljubiti Boga, kaže pismoznanc, vrijedi više od svih paljenica i drugih žrtava. Moguće je točno ispuniti slovo Zakona, izvršiti sve obredne propise – bez ljubavi. Ako ljubav nije sastavni dio i osnovna pokretačka snaga kršćanina, onda nikakve žrtve ne koriste. Što Isus odgovara ovom pismoznanacu? “Nisi daleko od kraljevstva Božjeg!”

Kraljevstvo Božje zasniva se na načelu ljubavi. Osnovna vrijednost Božjeg kraljevstva jest ljubav. Onaj tko danas ovdje na Zemlji njeguje ljubav kao osnovnu vrijednost Božjeg kraljevstva, spreman je već danas za njega. Jednako tako, onaj tko ne njeguje ljubav, nije spreman za kraljevstvo. Osnovna značajka stanovnika Božjeg kraljevstva jest ljubav. Stoga je posebno bitno da se kao kršćani dobro upoznamo s ovom vrijednošću i da je primjenjujemo u životu. Pogledajmo kako Isus u evandeljima nadalje definira ljubav: “I kako želite da ljudi vama čine, tako činite i vi njima.” (Luka 6,31)

Je li i ovo starozavjetni citat? Ovo je takozvano “zlatno pravilo”. Ovakvog pravila nema u Starom zavjetu. Dakle, možemo reći da je ovdje Isus izrekao nešto izvorno i novo. Međutim, ovo se pravilo nadovezuje na Levitski zakonik 19,18 koji smo čitali malo prije: “Ljubi bližnjega

svojega kao samoga sebe!” Ako ljubimo bližnjega kao samoga sebe, onda ćemo činiti drugima onako kako bismo željeli da se nama čini.

Zanimljivo je da su rabini Isusova vremena poznavali slično pravilo, ali je ono kod njih imalo niječnu formulaciju: “Što ne želiš da čine tebi ljudi, nemoj niti ti njima činiti!” Ovakva uredba čini ljude pasivnima: Nemojte činiti! Međutim, Isus je radikalniji zato što pokreće ljude na akciju: što želiš da ljudi tebi čine, činiti ti prvi njima! Ljubav koju Isus zastupa pokreće na akciju i širenje dobra. Kako Isus dalje nastavlja ovo zlatno pravilo? “Ako ljubite one koji vas ljube, kakvo li vam uzdarje? Ta i grešnici ljube ljubitelje svoje. Jednako tako, ako dobro činite svojim dobročiniteljima, kakvo li vam uzdarje? I grešnici to isto čine.” (Luka 6,32-33)

Isus ovdje kritizira rabinsku pasivnost. Narodni učitelji, rabini Kristova vremena zahtijevali su da se ne čine negativne stvari. Međutim, Isus potiče ljude da budu pozitivni – da čine dobro! I grešnici ljube one koji njih ljube! I grešnici vraćaju dobro za dobro. Međutim, Isus želi da kršćani budu sol zemlji, da daju posebnu aromu. Čineći dobro, šireći dobro, kršćani već sada žive prema načelima nebeskog kraljevstva na Zemlji i promiču njegove vrijednosti. Upravo je to i Isus činio tijekom svoje zemaljske službe. Opis Njegove zemaljske službe nalazimo u Mateju 4,23-25:

“I obilazio je Isus svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući Evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu. I glas se o njemu pronese svom Sirijom. I donosili su mu sve koji bolovahu od najrazličitijih bolesti i patnja – opsjednute, mjesečare, uzete – i on ih ozdravljao. Za njim je pohrlilo silan svijet iz Galileje, Dekapola, Jeruzalema, Judeje i Transjordanije.”

Isus je aktivno činio dobro. On nije pasivno sjedio i čekao da se zlo ne dogodi. Činio je dobro i time širio granice nebeskog kraljevstva. On je svojim pozitivnim djelovanjem zadobivao ljude za kraljevstvo. Bio je propovjednik, liječnik i učitelj. Bio je pun samilosti i ljubavi za jednostavan narod. O Isusovom stavu prema jednostavnom narodu čitamo u Mateju 9,36: "Vidjevši mnoštvo, sažali mu se nad njim jer bijahu izmučeni i ophrvani kao ovce bez pastira."

Narod nije bio korektno poučavan. Isus se nije ljutio na narod niti mu se oštro obraćao. Međutim, s vjerskim vodama koji narod nisu poučavali ispravno, već su ga vodili u propast, Isus je znao biti oštar. Na njih se znao čak i naljutiti. Njihov odnos prema hramu, središtu njihove moći, bio je predmet Njegove posebne kritike. Vidjevši situaciju, Isus je puno pozornosti i ljubavi posvećivao jednostavnom narodu. Poučavao ih je vrijednostima kraljevstva, usadivao im je ljubav u srce i time širio Božje kraljevstvo.

Neposredno uoči svojeg uhićenja, Isus u Evandelju po Mateju govori svojim sljedbenicima o nebeskom kraljevstvu. U svojim posljednjim savjetima On im iznosi kakvi će biti kriteriji za ulazak u Božje kraljevstvo: "Tada će kralj reći onima sebi zdesna: 'Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primate u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnuteste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dodoste k meni.'" (Matej 25,34-36)

Prema ovoj usporedbi, kriterij za ulazak u nebesko kraljevstvo jesu milostiva djela ljubavi. O kakvim je milostivim djelima ljubavi ovdje riječ? Nahraniti gladne, napojiti žedne, primiti u goste siromašne, obući gole, posjetiti bolesne, običi zatvorenike. Sve su to vrlo prak-

tična djela ljubavi. Za ulazak u Božje kraljevstvo nije potrebna neka visoka teologija, teški fakultet ili nedostižna diploma. Svatko može ući u Božje kraljevstvo ako pokazuje ljubav u svakidašnjem životu.

Jesu li spašeni uopće bili svjesni svojih djela? Jesu li ih pomno brojili kako bi izračunali jesu li zaslužili kraljevstvo? Na ova pitanja Isus kaže sljedeće: "Tada će mu pravednici odgovoriti: 'Gospodine, kada te to vidjesmo gladna i nahranismo te; ili žedna i napojismo te? Kada te vidjesmo kao stranca i primismo; ili gola i zaogrnuismo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dodosmo k tebi?' A kralj će im odgovoriti: 'Zaista, kažem vam, što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite!'" (Matej 25,37-40)

Djela ljubavi koja činimo spontano, proizlaze iz našeg odnosa s Bogom. Kao kršćani ne činimo ih da bismo se spasili, nego zato što Božja ljubav koju smo upoznali u Kristu izvire iz nas. Kršćanin nije ni svjestan da je učinio nešto posebno. Jednostavno, to je njegov način života i on ne može drugačije. Božja ljubav izvire iz njega. Kad činimo dobro najmanjima u društvu, mi činimo Bogu; mi tada doprinosimo širenju Božje ljubavi u svijetu i širenju nebeskoga kraljevstva.

Jesu li svi ljudi u Kristovu okruženju shvaćali važnost pokazivanja ljubavi? Je li bilo ljudi koji su živjeli drugačije? Ima li danas ljudi koji žive drugačije? Svakako da ih ima, a bilo ih je i u Kristovo vrijeme. Isusova kritika bila je posebno usmjerena na vjersku elitu. Zašto baš na njih? Oni su bili vođe naroda. Na njih se narod ugledao. Njih je narod oponašao. Ako oni koji su ugled naroda izgube moralni kompas, tko će onda biti uzor narodu?

Narodni vođe bili su toliko opsjednuti vlašću da im ništa drugo nije bilo bitno. Stoga su Isusovu kritiku

doživjeli kao neposredan napad na svoj ugled. Umjesto da preispitaju sebe i promijene svoje ponašanje, umjesto da njeguju ljubav, čine suprotno. Umjesto ljubavi oni pokazuju duboku mržnju i prijezir. Ta mržnja je spremna ići do kraja – do uništenja. Stoga oni kuju plan kako se riješiti Isusa: “Stignu tako u Jeruzalem. On uđe u Hram i stane izgoniti one koji su prodavali i kupovali u Hramu. Mjenjačima isprevrta stolove i prodavačima golubova klupe. I ne dopusti da itko išta pronese kroz Hram. Učio ih je i govorio: ‘Nije li pisano: Dom će se moj zvati Dom molitve za sve narode? A vi od njega načinili pećinu razbojničku!’ Kada su za to dočuli glavari svećenički i pismoznanci, tražili su kako da ga pogube. Uistinu, bojahu ga se jer je sav narod bio očaran njegovim naukom. A kad se uvečerilo, izlazili su iz grada.” (Marko 11,15-19)

Isus se ovdje umiješao u zaradu vjerske elite. Bez novca oni će ubrzo izgubiti ugled i vlast. Stoga je novac nešto čega se nipošto ne žele odreći. Isus ih je pret hodno već kritizirao i mnogo toga im rekao. Ali sada kad je dirnuo u njihov prihod, njima je jasno da Ga moraju ubiti. Gdje je tu ljubav? Isus se umiješao u hramsko poslovanje da bi olakšao običnom narodu sudjelovanje u vjerskim obredima. Međutim, narodne vođe ne zanima puk, ne zanima ih ljubav prema slabima i nemoćnima. Njih zanima samo novac.

Kako je u današnje vrijeme? Što je veća vrijednost u našem društvu – ljubav ili novac? U kojem će smjeru ljudi ulagati veće napore – u smjeru ljubavi ili u smjeru novca? Ako nekome stanete na put nepoštene ali unosne zarade, kako će vas gledati? Hoće li vas ljubazno zamoliti da se sklonite ili će progovoriti oružje i mržnja? Isus je na vlastitoj koži iskusio što znači zauzeti se za najmanje u društvu nasuprot gramzivim i nemilosrd-

nim narodnim vođama. Nekoliko stranica dalje čitamo njihov daljnji plan: “Za dva dana bijaše Pasha i Beskvasni kruhovi. Glavari svećenički i pismoznanci tražili su kako da ga na prijevaru uhvate i ubiju. Jer se govorilo: ‘Nikako ne na Blagdan da ne nastane pobuna naroda.’” (Marko 14,1-2)

Isusa će uhvatiti na prijevaru. Međutim, svjesni su Njegove popularnosti. Svjesni su da to neće tek tako proći. Stoga to ne žele učiniti na samu Pashu. Naime, Pasha je bio najveći židovski blagdan. Za Pashu bi se tisuće i tisuće Izraelaca slijevalo u Jeruzalem. Zbog Isusove popularnosti bilo bi opasno poduzimati nešto protiv Njega kad su toliki hodočasnici u gradu. Ubit će Ga u neko zgodnije vrijeme. I stvarno, našli su Judu koji im je bio spreman otkriti Isusovo noćno kretanje i omogućiti Njegovo uhićenje u trenucima kad je narod, za koji se Isus zauzimao, bezbrižno spavao. Njihova je mržnja bila toliko duboka da ih ništa nije moglo zaustaviti. Mržnja vjerskih vođa Kristova vremena otjerala je Isusa na križ.

Kako je s nama danas? Ima li mjesta mržnji u našem srcu? Kako Kristova primarna vrijednost, ljubav, može postati i naša najveća vrijednost? Što učiniti kako bi ljubav bila pokretačka snaga za sva naša djela? Vidjeli smo u ovom poglavlju da bez istinske ljubavi koja zrači iz nas i proizvodi djela ljubavi, nema nebeskog kraljevstva. I Kristovi suvremenici znali su se zapitati: Kako u životu pokazivati ljubav? O jednom takvom pitanju čitamo u Luki 10,25-28: “I gle, neki zakonoznanac usta i, da ga iskuša, upita: ‘Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?’ A on mu reče: ‘U Zakonu što piše? Kako čitaš?’ Odgovori mu onaj: Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga

bližnjega kao sebe samoga!’ Reče mu na to Isus: ‘Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.’”

Koji recept za ulazak u nebesko kraljevstvo daje ovaj čovjek? Ljubi Gospodina Boga svojega i ljubi svojega bližnjega kao samoga sebe! On dobro zna što je kriterij. On ne pita zato što ne bi znao. Pita zato što bi želio lakši put. Nudi li mu Isus lakši put? Ne! On kaže: Pravo si rekao – idi i čini tako! Međutim, čovjek ima i potpitanje za Isusa: “Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu: ‘A tko je moj bližnji?’” (Luka 10,29)

Mislite li da ovaj čovjek nije znao tko je njegov bližnji? On jednostavno nije želio znati tko mu je bližnji. Opravdavao se da ne može činiti djela ljubavi zato što ljudi koji su u potrebi oko njega nisu njegovi bližnji. Jesmo li sebe nekada zatekli u opravdavanju svojega vlastitog nemara prema ljudima u potrebi? Jednostavno kažemo: Ovaj je u potrebi zato što je rastrošan, pijanica ili ovisnik. Pa neću ja valjda odobravati njegovu ovisnost time što ću mu pomoći, družiti se s njim, pokazati mu ljubav. On ne zaslužuje moju ljubav. Ne zaslužuje ničiju ljubav, a s obzirom na to da nije moj bližnji, moju najmanje.

Lako je naći opravdanje za pasivnost. Međutim, Isus kao pozitivan primjer ističe one koji su bili aktivni, one koji su bili spremni nahraniti gladne, napojiti žedne, primiti u goste siromašne, obući gole, posjetiti bolesne i običi zatvorenike (Matej 25,34-40). Nema opravdanja za pasivnost. Istinska se ljubav pokazuje na djelu; a ako nema djela, onda to i nije ljubav. Isus ovo ilustrira usporedbom:

“Isus prihvati i reče: ‘Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobide. A tako

i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobide. Neki Samarijanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao. Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике? On odgovori: 'Onaj koji mu iskaza milosrđe.' Nato mu reče Isus: 'Idi pa i ti čini tako!'" (Luka 10,30-37)

"Idi pa i ti čini tako!" Ovom čovjeku nije potrebno ništa dodatno objašnjavati. Jednostavna usporedba uklonila je sva pitanja. Vjerska elita Kristova vremena, svećenik i levit, nisu postupili kako bi se očekivalo. A Samarijanac, tko je bio on? Bio je bio pripadnik omraženog naroda kojeg tadašnji Židovi nisu ni pozdravljali, a kamoli da bi im iskazivali ljubav. Međutim, ovaj omraženi neprijatelj iskazuje ljubav Židovu u nevolji. Dok ga njegovi zaobilaze, omraženi Samarijanac se spušta na koljena, podiže unesrećenoga na svoje magare, odvodi ga u gostionicu i plaća za njega sve troškove.

Jesam li spreman spustiti se na svoja koljena za čovjeka u potrebi u mojem okruženju? Jesam li spreman pokazati ljubav, brigu i pažnju? Ljubav je za Isusa primarna vrijednost. Ako ona nije praktično vidljiva u životu kršćanina, onda se treba zapitati nosi li on s pravom to ime. Isus želi da ljubav prirodno zrači iz nas i da se tako Božje kraljevstvo već danas širi u našem djelokrugu. Neka nam Bog pomogne da budemo uključeni u širenje ljubavi kako bismo tako pomogli još mnogima i ukazali im na Boga koji ih voli!

5. Povratak milosti

Isus nudi vrijednosti koje će naše uobičajeno življenje oplemeniti i dovesti na zavidnu razinu. Što On sve nudi? Dosad smo obradili nekoliko vrijednosti, a prva među njima bila je pouzdanost. Jedini pouzdani temelj za Isusa bila je Božja riječ – Biblija. On je gradio na njoj i upućuje i nas da u njoj tražimo pouzdani temelj. Zatim, u vezi s materijalnom i financijskom sigurnošću, Isus želi da se oslonimo na Boga da će On zadovoljiti sve naše potrebe. U vezi s moralnošću Isus upućuje na starozavjetna mjerila koja proširuje, obogaćuje i poziva nas da ih prihvatimo kako bi unijela novu kvalitetu u naš život. I na kraju, On upućuje na ljubav kao primarnu vrijednost na kojoj se temelji Njegovo kraljevstvo. Ljubav će oplemeniti sve ostale naše vrijednosti i pripremiti nas za nebesko kraljevstvo.

Vrijednost koja prirodno proistječe iz ljubavi jest milost. Milost je vrijednost koju Bog nama daje i pokazuje, ali istodobno želi da i mi njegujemo milost i pokazujemo je prema ljudima oko nas. Zbog čega je milost toliko značajna vrijednost da bismo joj posvetili cijelo poglavlje? Pogledajmo prvo kako rječnici definiraju pojam milosti. Tragajući za značenjem ove riječi, ustanovio sam da hrvatska verzija Wikipedije uopće nema obrađen ovaj pojam. Izgleda da milost u hrvatskom društvu nije vrijedna pozornosti, pa je čak ni Wikipedija ne obrađuje. Međutim, Anićev *Rječnik hrvatskoga*

jezika nije mogao izbjeći ovaj pojam. Dakle, tamo o pojmu “milost” stoji sljedeće: “Naklonost ili pažnja koja se nekome ukazuje, a u religijskom smislu riječ je o nezasluženom nadnaravnom daru što ga Bog pruža bićima da bi ih vodio spasenju.”

Činjenica je da riječ “milost” i nije previše zastupljena u svakidašnjem govoru. Kao da se radi o vrijednosti koja danas više nije popularna i važna. Mi ne želimo milost drugih jer nam to djeluje kao samilost ili sućut, a to treba samo slabima. Suvremen čovjek je jak, samodovoljan i ponosan. Nažalost, previše je ponosan da bi bilo kome ukazivao milost. Stoga slobodno možemo reći da je danas pojam “milost” izbljedio i da se ta riječ gubi ne samo iz našeg rječnika, nego i iz naše prakse.

Osobno sam kao dijete morao proći kroz prilično neugodno iskustvo da bih razumio značenje milosti. Bilo mi je osam godina i približavao se moj rođendan. Rođendani su prigode za poklone, a ja sam u pravilu na poklon dobivao praktične stvari poput odjeće. Tako smo mama i ja krenuli u kupnju poklona. Trebala je to biti trenirka koju sam već dugo gledao u izlogu trgovačkog centra Nama na zagrebačkom Kvatriću. Bila je plave boje, ukrašena bijelim zvjezdicama cijelom duljinom rukava i nogavica. Bila je točno onakva kakvu sam oduvijek želio. Stigavši u Namu, brzo sam je isprobao. Veličina je odgovarala i kupili smo je.

Spakirali su nam je u veliku vrećicu na kojoj je velikim slovima pisalo Nama. Mama je uzela vrećicu, ali budući da sam trenirku tako dugo iščekivao, zamolio sam je da ja ponesem vrećicu. Ona se premišljala budući da smo još trebali ostati u Nami; razmišljala je može li mi ukazati povjerenje i brigu oko sadržaja vrećice. Odlučila je u moju korist i već sljedećeg trenut-

ka ponosno sam nosio veliku Naminu vrećicu, stišćući je što bliže sebi i poskakujući za mamom.

A onda sam u Nami sreo Sanela, svojeg najboljeg prijatelja, dječaka s kojim sam se gotovo svakodnevno igrao u obližnjoj ulici. Obradovao sam se ugledavši ga i odmah mu se pohvalio poklonom. Zajedno smo otrčali do odjela s igračkama, gdje nas je dočekalo pravo obilje, a našu pozornost zaokupila je mala električna željeznica smještena u uglu velikog odjela. Uživali smo u jurnjavi željeznice, u mašti se vozili zajedno s njom, zamišljali kauboje i Indijance u njezinoj blizini. A onda, nakon nekog vremena, krenuli smo u prizemlje Name pronaći mamu. Prvo što je mama primijetila ugledavši nas, bilo je da nedostaje velika vrećica u mojoj ruci. Vidjevši njezin pogled, u istom sam trenutku shvatio da sam svoj poklon "posijao" na odjelu igračaka. Brzo smo svi troje otrčali tamo, ali vrećice s mojom trenirkom više nije bilo. Bio je to za mene tužan dan. Dobiti i izgubiti poklon u samo nekoliko minuta bilo je bolno iskustvo.

Nekoliko dana poslije osvanuo je moj rođendan. Bio sam žalostan, još uvijek se sjećajući izgubljene trenirke. Te su mi večeri okupljeni oko stola otpjevali rođendansku pjesmu, čuo se i veliki pljesak, a onda je mama otvorila ormar, gdje je, na gornjoj polici, stajala velika vrećica iz Name. Dohvatio sam je s velikim uzbuđenjem i brzo otvorio. Radostan osmijeh ozario je moje lice. Unutra je bila moja plava trenirka, s bijelim zvjezdicama. Ali nije to bila ona ista. Nju nikad više nisam vidio.

Moji su mi roditelji odlučili ipak kupiti još jednu kako bi nadomjestili moj nesmotreni gubitak. Stiskao sam je uz sebe sav sretan jer je to bio poklon koji nisam trebao dobiti. Bila je to nezaslužena milost.

Milost je danas više izuzetak nego pravilo. Gdje pronaći milost? Gdje možemo naučiti biti milostivi? Isus je pokazivao milost i On je poučavao narod o milosti. Za Njega je milost bila jedna od važnijih vrijednosti. Stoga ćemo pogledati u Kristov život i Njegovo naučavanje te vidjeti što od Njega možemo naučiti o milosti. Na samom početku Kristove javne službe, milost je bitan pojam:

“A Isus se u snazi Duha vrati u Galileju te glas o njemu puče po svoj okolici. I slavljen od svijetu, naučavaše po njihovim sinagogama. I dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen. I uđe po svom običaju na dan subotni u sinagogu te ustane čitati. Pruže mu Knjigu proroka Izaije. On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisano: Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje. Tada savi knjigu, vrati je poslužitelju i sjede. Oči svijetu u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: ‘Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima.’” (Luka 4,14-21)

“Danas se ispunilo ovo Pismo!” Isus otvara godinu milosti Gospodnje. O čemu je ovdje riječ? Isus navodi tekst iz Staroga zavjeta. Došao je u sinagogu u svojem mjestu odrastanja u Nazaretu, dobio je svitak proroka Izaije u ruke i počeo je čitati narodu. Gdje se taj tekst nalazi u Bibliji? Riječ je o tekstu iz Izaije 61,1.2: “Duh Jahve Gospoda na meni je, jer me Jahve pomaza, posla me da radosnu vijest donesem ubogima, da iscijelim srca slomljena; da zarobljenima navijestim slobodu i oslobođenje sužnjevima; da navijestim godinu milosti Jahvine i dan odmazde Boga našega; da razveselim ožalošćene na Sionu.”

Kome Izaija upućuje ovu poruku? Prorok je djelovao za vrijeme babilonskoga sužanjstva. On ohrabruje Božji narod koji robuje. Od Izaije 60 nadalje navješćuje se obnova Jeruzalema i povratak Izraelaca na svoja ognjišta. U tekstu koji smo upravo čitali navješćuje se radosna vijest, oslobođenje iz sužanjstva i godina milosti Gospodnje. Isto kao što je Izrael u Izaijino vrijeme bio u ropstvu, tako je u ropstvu bio i Izrael u Isusovo vrijeme. Naime, Izrael je u Isusovo vrijeme bio okupiran od strane Rimljana. Čitati ove riječi iz Izaije 61 u prvom stoljeću u Palestini graničilo je s političkim govorom. Pročitati ovakvo što javno u sinagogi nije moglo ostati neopaženo. Budi se nada ljudi koji slušaju Isusa u sinagogi i oni počinju vjerovati da su čuda ponovno moguća – da će Bog ponovno ustati u obranu svojeg naroda.

Međutim, je li Isus došao navijestiti početak političkog kraljevstva? On je došao navijestiti početak Božjeg kraljevstva. Došao je povratiti izgubljene i zanezarene vrijednosti. Svojim radom i djelovanjem On otvara “godinu milosti Gospodnje”. Bog će snažno djelovati preko Njega pa će ljudi u Njegovoj okolini osjetiti istinski novu kvalitetu. Kako Isus praktično objavljuje Božju milost? Pogledajmo na jednom primjeru:

“Doploviše u gergezenski kraj koji je nasuprot Galileji. Čim iziđe na kopno, eto mu iz grada u susret nekog čovjeka koji imaše zloduhe. Već dugo vremena nije se uopće odijevao niti stanovao u kući, nego po grobnicama. Kad opazi Isusa, zastenja, pade ničice preda nj i u sav glas povika: ‘Što ti imaš sa mnom, Isuse, Sine Boga Svevišnjega? Molim te, ne muči me!’ Jer bijaše zapovjedio nečistom duhu da iziđe iz toga čovjeka. Da, dugo ga je već vremena držao u vlasti i makar su ga lancima vezali i u verigama čuvali, on bi raskidao

spone i zloduh bi ga odagnao u pustinju. Isus ga nato upita: 'Kako ti je ime?' On reče: 'Legija', jer u nj udoše mnogi zlodusi. I zaklinjahu ga da im ne naredi vratiti se u Bezdán.

A ondje u gori paslo je poveliko krdo svinja. Zaklinjahu ga dakle da im dopusti ući u njih. I on im dopusti. Tada zlodusi izidoše iz čovjeka i udoše u svinje. Krdo jurnu niz obronak u jezero i podavi se. Vidjevši što se dogodilo, svinjari pobjegoše i razglasiše gradom i selima. A ljudi izidoše vidjeti što se dogodilo. Dodoše Isusu i nađoše čovjeka iz kojega bijahu izašli zlodusi gdje do nogu Isusovih sjedi, obučen i zdrave pameti. I prestraše se. A očevici im ispriповjediše kako je opsjednuti ozdravio. I zamoli ga sve ono mnoštvo iz okolice gergezenske da ode od njih jer ih strah velik spopade. On uđe u lađu i vrati se. A moljaše ga čovjek iz koga izidoše zlodusi da može ostati s njim, ali ga on otpusti govoreći: 'Vrati se kući i pripovijedaj što ti učini Bog.' On ode razglašujući po svem gradu što mu učini Isus." (Luka 8,26-39)

Isus ovdje ukazuje milost, naklonost odbačenom pripadniku društva. Isus je redovno ukazivao milost odbačenima. Ako je netko bio društveno izopćen, takav je bio predmetom posebne Isusove brige i milosti. I tako Isus, ukazujući milost ovom čovjeku, čini za njega čudo koje će mu omogućiti da ponovno bude prihvaćen u svoju društvenu zajednicu.

Jesu li svi bili oduševljeni Isusovim iskazivanjem milosti ovom čovjeku? Ne, tamošnji su se svinjari uplašili za svoj prihod. Isus im kvári posao. Stoga oni mole Isusa da napusti njihov kraj prije nego što dođe do još većeg materijalnog gubitka. Umjesto da se raduju što je čovjek živ, zdrav i ponovno prihvaćen u društvenu zajednicu, oni negoduju zbog svojega gubitka.

A kako reagira čovjek kojem je Isus iskazao milost? On shvaća da u svojem kraju baš neće biti posebno dobro prihvaćen. Stoga moli Isusa da pođe s Njim. Hoće li Isus uslišati molbu ovoga čovjeka? Ne, on sada ima zadatak. U svojem kraju treba biti svjedokom za Isusa i Njegovu milost. On je živi primjer milosti. Prolazeći svojim krajem i očitujući milost koju je našao u Isusu, on će aktivno doprinositi širenju Božjega kraljevstva. Gledajući i slušajući ga, ljudi će osobno poželjeti iskusiti milost, a bit će i sami pokrenuti da je pokazuju.

Pogledajmo još neke primjere kako Isus tijekom svoje službe pokazuje milost:

“Jedne je subote naučavao u nekoj sinagogi. Kad eto žene koja je osamnaest godina imala duha bolesti. Bila je zgrbljena i nikako se nije mogla uspraviti. Kad je Isus opazi, dozva je i reče joj: ‘Ženo, oslobođena si svoje bolesti!’ I položi na nju ruke, a ona se umah uspravi i poče slaviti Boga. Nadstojnik sinagoge – ozlovoljen što je Isus u subotu izliječio – govoraše mnoštvu: ‘Šest je dana u koje treba raditi! U te dakle dane dolazite i liječite se, a ne u dan subotni!’ Odgovori mu Gospodin: ‘Licemjeri! Ne driješi li svaki od vas u subotu svoga vola ili magarca od jaslara da ga vodi na vodu? Nije li dakle i ovu kćer Abrahamovu, koju Sotona sveza evo osamnaest je već godina, trebalo odriješiti od tih spona u dan subotni?’ Na te njegove riječi postidješe se svi protivnici njegovi, a sav se narod radovaše zbog svega čime se on proslavio.” (Luka 13,10-17)

Ovdje Isus nailazi na ženu koja boluje već osamnaest godina. Bila je zgrčena, pogrbljena i nije se mogla uspraviti. Kao takva sigurno je ona i njezina bolest bila poznata cijelom tom kraju. Isus namjerno bira ovakav težak slučaj kako bi na njemu pokazao kako djeluje Božja milost i kako se šire granice Božjega kraljevstva.

Problem koji ovdje susrećemo jest da je Isus učinio čudo u subotu. Smije li se u subotu liječiti? Za Isusa je upravo subota bila dan posebnih Božjih blagoslova. U subotu Bog želi posebno prisan odnos s čovjekom i želi ga blagosloviti u posebnoj mjeri. Time je subota upravo idealan dan za izlječenje dugogodišnjeg bolesnika.

Isus je liječeći ovu ženu pokazao ljudima primjerom kako djeluje Božja milost. Milost je nešto što se ne može zaslužiti. Milost možete dobiti samo kao dar. Isus ne traži od ove žene da učini bilo što. On je jednostavno obasipa Božjom milošću kako bi ponovno mogla biti zdrava i korisna svojem društvu. Pogledajmo još jedan događaj u kojem Isus pokazuje milost:

“Dok je tako putovao u Jeruzalem, prolazio je između Samarije i Galileje. Kad je ulazio u neko selo, eto mu u susret deset gubavaca. Zaustave se podaleko i zavape: ‘Isuse, Učitelju, smiluj nam se!’ Kad ih Isus ugleda, reče im: ‘Idite, pokažite se svećenicima!’ I dok su išli, očistiše se. Jedan od njih vidjevši da je ozdravio, vrati se slaveći Boga u sav glas. Baci se ničice k Isusovim nogama zahvaljujući mu. A to bijaše neki Samarijanac. Nato Isus primijeti: ‘Zar se ne očistiše desetorica? A gdje su ona devetorica? Ne nađe li se nijedan koji bi se vratio i podao slavu Bogu, osim ovoga tudinca?’ A njemu reče: ‘Ustani! Idi! Tvoja te vjera spasila!’” (Luka 17,11-19)

Isus ovdje ukazuje milost desetorici gubavaca. I ovdje je riječ o društveno izopćenim ljudima. Guba je zarazna kožna bolest. Izraelci su svoje gubavce izopćavali iz društva, kako ne bi dolazili u doticaj s njima. Nitko ovim gubavcima nije ukazivao pažnju i nikome nisu trebali, sve dok nisu naišli na Isusa. On ima vremena za njih, On ima milosti za njih.

Kako će izliječeni gubavci reagirati? Samo će jedan od njih, Samarijanac, pripadnik omraženog naroda, doći Isusu zahvaliti. Kad nas Božja milost dotakne, logičan odgovor je zahvalnost – proslavljanje Boga. Jesam li osobno osjetio Božju milost u svojem životu? Ako jesam, onda je logičan odgovor proslavljanje. Isus želi da i mi širimo milost oko sebe kako bi još mnogi slavili Boga zbog Njegove milosti koja ih je dotaknula preko nas. Svaki je kršćanin pozvan da bude posrednik Božje milosti. Svojim djelovanjem u ovome svijetu mi doprinosimo širenju trajnih vrijednosti.

Poput našeg današnjeg društva, i u društvu Isusova vremena manjkalo je milosti. Oni od kojih bismo je najviše očekivali, zakazali su na tom području. Narodni vođe zanemarili su trajne vrijednosti pa ih Isus javno kritizira zbog nedostatka milosti: “Jao vama, pismoznanci i farizeji! Licemjeri! Namirujete desetinu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Zakonu: pravednost, milosrđe, vjernost. Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati. Slijepo vode! Cijedite komarca, a gutate devu!” (Matej 23,23-24)

Pravednost, milosrđe i vjernost – to je ono što narodni vođe zanemaruju. Njima nedostaje milost. Kako će običan Izraelac biti milostiv kad osobno takvo nešto od svojih vođa nije iskusio? Isus ih naziva slijepim vođama. Budući da su slijepi, oni svojim lošim primjerom mogu odvesti narod samo u propast.

“U ono vrijeme prolazio je Isus subotom kroz usjeve. Učenici su njegovi ogladnjeli te počeli trgati klasje i jesti. Vidjevši to, farizeji mu rekoše: ‘Gle, učenici tvoji čine što nije dopušteno činiti subotom.’ On im reče: ‘Niste li čitali što učini David kad ogladnje on i njegovi pratioci? Kako uđe u Dom Božji te pojedоše prinesene kruhove, a to ne bijaše slobodno jesti ni njemu ni nje-

govim pratiocima, nego samo svećenicima? Ili zar niste čitali u Zakonu da subotom svećenici u Hramu krše subotu, a bez krivnje su? A velim vam: veće od Hrama jest ovdje! I kad biste razumjeli što ono znači: Milosrđe mi je milo, a ne žrtva, ne biste osudili ove nekri-ve.” (Matej 12,1-7)

Isus ovdje ponovno kritizira narodne vođe. Oni su strogi u vezi sa svetkovanjem subote, ali ih nije briga za gladne i siromašne. Kako im Isus odgovara? Odgovara im citatom iz Staroga zavjeta: “Više volim milosrđe nego žrtvu!” (Hošea 6,6) Narodni vođe i uglednici žrtvuju se tako što poštuju slovo Zakona. Oni subotom čak broje i svoje korake kako ne bi napravili više nego što je dopušteno. Međutim, Isus im ukazuje na činjenicu da i u Starom zavjetu Bog više cijeni milost nego samu žrtvu. Oni bi se trebali smilovati i podati učenicima jesti, a ne “žrtvovati se” tako što će vršeci slovo Zakona kritizirati gladne i potrebite. Od njih se očekuje da budu milostivi. Isus je pokazao da posebno u dan subotnji treba činiti dobro kako bi ljudski životi bili blagoslovljeni. Bog želi ljude posebno blagosloviti u subotu jer to je Njegov dan. Dakle, Isus ne ukida zapovijed o suboti, nego je ispunjava zanemarenim sadržajem.

Pogledajmo još jedno mjesto gdje Isus kritizira nemilosrdnost narodnih vođa:

“A on reče: ‘Jao i vama, zakonoznanci! Tovarite na ljude terete nepodnosive, a sami ni da ih se jednim prstom dotaknete. Jao vama! Podižete spomenike prorocima, a vaši ih oci ubiše. Zato ste svjedoci i sumišljenici djela svojih otaca: oni ih ubiše, a vi spomenike podižete! Zbog toga i kaza Mudrost Božja: Poslat ću k njima proroke i apostole. Neke će poubijati i prognati – da se od ovog naraštaja zatraži krv svih proroka pro-

livena od postanka svijeta, od krvi Abelove do krvi Zaharije, koji je pogubljen između žrtvenika i svetišta. Da, kažem vam, tražit će se od ovoga naraštaja! Jao vama, zakonoznanci! Uzeste ključ znanja: sami ne udoste, a spriječiste one koji htjedoše ući.' Kad Isus izade odande, stadoše pismoznanci i farizeji žestoko na nj navaljivati i postavljati mu mnoga pitanja vrebajući na nj, ne bi li štogod ulovili iz njegovih usta." (Luka 11,46-54)

Krivi su vode naroda jer su od ljudi sakrili trajne vrijednosti. Sami ih ne njeguju, pa narod nema uzora. "Sakrili ste ključ spoznanja", glasi drugi prijevod. O kakvoj je spoznaji riječ? O spoznaji trajnih vrijednosti. Narodni vode su gramzivi i prenose takav stav na narod. Oni su licemjerni i daju takav primjer i narodu. Korumpirani su i daju takav primjer i narodu. Isus kaže: "Vi sami ne udoste, a onima koji htjedoše ući zapriječiste!" Uči u što? U Božje kraljevstvo. Vode naroda svojim djelovanjem zaprečuju ljudima ulazak u kraljevstvo i njegovanje vrijednosti kraljevstva. Isus traži milost, a kod narodnih vođa je nema. Stoga On postupa milostivo u društvu u kojem nema milosti: "Dodite k meni svi koji ste izmoredni i opterećeni i ja ću vas odmoriti." (Matej 11,28)

Isus zove ljude k sebi, jer kod Njega se može naći odmor i okrepa. On osobno je milost i tu milost želi dati ljudima. On i nas zove da dođemo k Njemu kako bismo se okrijepili i iskusili istinsku milost koja će donijeti blagoslove u naš život. Nadalje, kad nas milost dotakne, Isus od nas očekuje: "Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan." (Luka 6,36)

Pošto smo iskusili Njegovu milost, Isus očekuje da i mi postanemo izvorom milosti. On želi da i mi dođemo ljude u potrebi i na taj način širimo Božje kraljevstvo. On želi da zahvaljujući našem djelovanju ljudi

iskuse istinsku vrijednost života i da budu potaknuti na slavljenje Boga. Isus je ispričao brojne usporedbe koje svjedoče o Božjoj milosti. Zaokružimo ovo poglavlje jednom Isusovom usporedbom o milosti:

“Čovjek neki imao dva sina. Mlađi reče ocu: ‘Oče, daj mi dio dobara koji mi pripada.’ I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve, otputova u daleku zemlju i ondje potraži svoja dobra živeći razvratno. Kad sve potroši, nastaje ljuta glad u onoj zemlji te on počne oskudijevati. Ode i pribe se kod jednoga žitelja u onoj zemlji. On ga posla na svoja polja pasti svinje. Želio se nasititi rogačima što su ih jele svinje, ali mu ih nitko nije davao. Došavši k sebi, reče: ‘Koliko najamnici oca moga imaju kruha napretek, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću, poći svomu ocu i reći mu: Oče, sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim. Primi me kao jednog od svojih najamnika.’ Usta i pođe svom ocu. Dok je još bio daleko, njegov ga otac ugleda, ganu se, potrča, pade mu oko vrata i izljubi ga. A sin će mu: ‘Oče! Sagriješih protiv Neba i pred tobom! Nisam više dostojan zvati se sinom tvojim.’ A otac reče slugama: ‘Brzo iznesite haljinu najljepšu i obucite ga! Stavite mu prsten na ruku i obuću na noge! Tele ugojeno dovedite i zakoljite, pa da se pogostimo i provedimo jer sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje, izgubljen bijaše i nađe se!’ I stadoše se veseliti.

A stariji mu sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru pa dozva jednoga slugu da se raspita što je to. A ovaj će mu: ‘Došao tvoj brat pa otac tvoj zakla tele ugojeno što sina zdrava dočeka.’ A on se rasrdi i ne htjede ući. Otac tada iziđe i stane ga nagovarati. A on će ocu: ‘Evo toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad

mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima provedem. A kada dođe ovaj sin tvoj koji s bludnicama proždrije tvoje imanje, ti mu zakla ugojeno tele.’ Nato će mu otac: ‘Sinko, ti si uvijek sa mnom i sve moje – tvoje je. No trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!’” (Luka 15,11-32)

Je li mladi sin zaslužio očevu milosti? Nije li stariji sin u pravu kad se ljuti na oca i ukazuje na razvratnost mladeg sina? Milost je upravo zato milost što je nezaslužena. Milost se ne bi zvala milost kad bi se mogla zaslužiti. Za zasluge dobivamo nagradu, a ne milost. Kad radnik na kraju mjeseca dobije plaću, on nije dobio milost, nego je dobio prema svojim zaslugama. Međutim, milost se ne dobiva za zasluge. Ona se dobiva kad nema nikakvih zasluga.

I kao što je mladi sin zastranio i otišao u krivom smjeru, Biblija nas uči da se i svi mi kao ljudi nalazimo u prekinutom odnosu s Bogom (Rimljanima 3,23). Svi mi odlutali smo od Boga. Svi mi živimo s prolaznim vrijednostima društva koje nas okružuje. Dok trčimo za uobičajenim vrijednostima našeg društva, postoji opasnost da zaboravimo na Boga i trajne vrijednosti što ih On nudi. Kao što je, općenito gledano, milost gotovo nepostojeća vrijednost u našem društvu, tako se može dogoditi da nedostaje i u našem životu.

Bog nas poziva da se poput mladeg sina okrenemo k Njemu. On nas uvijek čeka raširenih ruku i spreman nam je dati ono što ne možemo zaslužiti – Njegovu milost. On želi da svakodnevno živimo s Njim i da provedemo vječnost s Njim.

I dok već danas osjećamo blagoslove Kristove milosti u svojem životu, Bog ne želi da Njegovu milost sebično čuvamo samo za sebe. On želi da mi, koji smo iskusili Božju milost, osobno postanemo izvorom milosti. On

želi da budemo prijenosnici Božje milosti ljudima u ovom svijetu. On želi preko nas dotaknuti još mnoge svojom milošću.

Stoga neka nam Bog pomogne da budemo svakodnevno ovisni o Njegovoj milosti i da preko nas još mnoge dotakne kako bi ljudi u našoj okolini doživjeli novu kvalitetu i bili ispunjeni ovom trajnom vrijednošću!

6. Povratak molitvi

U stresu i jurnjavi suvremenog doba čovjek baš i nema puno vremena kako bi zastao i razmišljao o trajnim vrijednostima. Tema ovog poglavlja bit će molitva. Molitva nam pomaže da se usmjerimo na istinske vrijednosti. Ona nam pomaže da svjesno odvojimo vrijeme za razmišljanje o trajnome. Što je molitva? Anićev *Rječnik hrvatskoga jezika* definira molitvu kao “riječi kojima se čovjek obraća višem biću”. Molitva je uspostavljanje odnosa s Bogom. Preko nje komuniciramo, odnosno razgovaramo s Njim. Ako želimo usvojiti trajne vrijednosti, moramo odvajati vrijeme za komunikaciju s izvorom svega trajnog i vrijednog.

Ljudi imaju potrebu za molitvom. Čak i u suvremenom, tehnološki naprednom društvu, molitva nije anakronizam, nekakav zastarjeli običaj. Intervjuirajući ljude na ulicama Zagreba (u veljači 2009.) u vezi s molitvom, ustanovio sam da ljudi osjećaju potrebu za njom. Oni žele komunicirati s Bogom. Kako je s nama? Imamo li mi potrebu za molitvom? Komuniciramo li s Bogom redovno? Što molitva čini za nas?

U jednoj pokrajini vladala je suša. Kako je ljeto bilo u punom jeku, svećenik je odlučio pozvati vjernike u crkvu na molitvu za kišno osvježenje. Mali Ivan je shvatio poziv ozbiljno i došao u crkvu s kišobranom u rukama. Vidjevši ga, stariji su mu se vjernici počeli rugati: “Pa ne misliš valjda da će stvarno pasti kiša kad izide-

mo iz crkve? Nije je bilo cijelo ljeto. Nemoguće je da baš sada padne!” Na to se dječak okrenuo i uputio prema izlazu, dobacivši s vrata: “A ja sam mislio da vi ozbiljno shvaćate molitvu!”

Shvaćamo li mi molitvu ozbiljno? Shvaćamo li njezinu vrijednost? Za Isusa Krista molitva je bila bitna kršćanska vrijednost. Ne samo da je upućivao ljude na važnost molitve, nego je molitvu i osobno prakticirao. Možda nam zvuči čudno da bi Božji Sin imao potrebu za molitvom, ali evanđelja nam jasno svjedoče o Njegovoj svakidašnjoj molitvenoj praksi: “Rano ujutro, još za mraka, ustane, izide i povuče se na samotno mjesto i ondje se moljaše.” (Marko 1,35)

Ovdje susrećemo Isusa na samom početku Njegove službe. Upravo je pozvao svoje prve učenike, poučavao narod, ozdravio nemoćne i bolesne, a ujutro rano ustao je na molitvu. Što će Njemu molitva? Kome bi se Sin Božji mogao moliti? Isus je hodajući Zemljom bio ovisan o svojem Ocu. Apostol Pavao nam svjedoči da je Isus, došavši na Zemlju, sam sebi oduzeo božansku narav, ponizio se i pokorio Bogu Ocu (Filipljani-ma 2,5-9). Za svoja čuda, za svoje naučavanje, za smjer u svojem životu Isus je uvijek tražio savjet svojeg Oca (Ivan 5,30). Za svoje djelovanje na Zemlji Isus je trebao Božju silu, isto kao što je trebamo i svi mi obični ljudi (Ivan 11,41.42). Stoga je Isusu bilo važno dan započeti s Bogom, na samotnom mjestu, u razgovoru s Njim. Time nam je ostavio primjer kako prisna treba biti veza kršćanina s Bogom.

Ovo nije izdvojeni slučaj. Evanđelja nam uvijek iznova prikazuju Isusa na molitvi. On je svakog dana njegovao ovakvu prisnu zajednicu s Bogom – započinjao je dan s Njim: “On odmah prisili učenike da uđu u lađu i da se prebace prijeko, prema Betsaidi, dok on

otpusti mnoštvo. I pošto se rasta s ljudima, otiđe u goru da se pomoli.” (Marko 6,45.46)

Isus odlazi sam u goru da se moli. To čini nakon što je cijeli dan služio narodu. Nakon cjelodnevnog sjedenja i govorenja narodu, Isus je već sigurno bio iscrpljen. Što ljudi, koji cijeli dan provedu sjedeći u uredu, često čine na kraju radnog vremena? Izidu i pola sata ili sat bave se sportom. Isusu je u ovom trenutku potrebno malo kretanja i On kreće u goru sam. Možemo li reći da se Isus bavio sportom? Ovdje je svakako riječ o nekoj vrsti tjelesnog napora. Isus je bio uravnotežen. On je u svoj umni rad – poučavanje – uključivao i odmor, kao i tjelesni napor nalik na sport. Našem je tijelu potrebno kretanje, napor, potrebna mu je tjelesna aktivnost da bi se održalo zdravim. Isus je uravnotežen u svojim aktivnostima i takav je primjer dao nama.

Međutim, On zna da to nije sve. Uz tjelesnu, potrebno je njegovati i duhovnu dimenziju. On odlazi u goru na osamljeno mjesto gdje će u miru moći komunicirati sa svojim Ocem. I mi smo pozvani da njegujemo duhovnu dimenziju. I nama ja potreban mirni kutak tijekom dana gdje ćemo se moći u miru povjeriti Bogu i dobivati od Njega snagu za svoje dnevne napore.

Uz to, Isus je ovom prigodom užurbano napustio narod. Upravo je nahranio pet tisuća ljudi. Među nahranjenima je nastalo oduševljenje i oni su poželjeli Isusa učiniti svojim kraljem. Isusu takvo što nije bilo prioritet; štoviše, to je za Njega bila kušnja. Stoga On užurbano napušta mjesto kušnje i odlazi moliti se svojem Ocu. Ovaj događaj poučava nas da je u trenutku kušnje jedino sigurno mjesto gdje se kršćanin treba nalaziti – na koljenima pred nebeskim Ocem. Isus je često bio u kušnji i jednu takvu nalazimo zapisanu u Marku 14,32-42:

“I dođu u predio imenom Getsemani. I kaže Isus svojim učenicima: ‘Sjednite ovdje dok se ne pomolim.’ I povede sa sobom Petra, Jakova i Ivana. Spopade ga užas i tjeskoba pa im reče: ‘Duša mi je nasmrt žalosna! Ostanite ovdje i bdijte!’ Ode malo dalje i rušeći se na zemlju molio je da ga, ako je moguće, mimoide ovaj čas. Govoraše: ‘Abba! Oče! Tebi je sve moguće! Otkloni čašu ovu od mene! Ali ne što ja hoću, nego što hoćeš ti!’ I dođe, nade ih pozaspale pa reče Petru: ‘Šimune, spavaš? Jedan sat nisi mogao probdjeti? Bdijte i molite da ne padnete u napast. Duh je, istina, voljan, no tijelo je slabo.’

Opet ode i pomoli se istim riječima. Ponovno dođe i nade ih pozaspale. Oči im se sklapale i nisu znali što da mu odgovore. Dođe i treći put i reče im: ‘Samo spavajte i počivajte! Gotovo je! Dođe čas! Evo, predaje se Sin Čovječji u ruke grešničke! Ustanite, hajdemo! Evo, izdajica se moj približio!’”

Uoči samog uhićenja Isus proživljava tešku duševnu patnju. On se ovdje nekoliko sati moli usred noći. Jeste li se ikada molili neprekidno nekoliko sati? Mnogima je od nas to možda strano i nepojmljivo. Međutim, ako proživljavate tešku duševnu patnju, ako vas neki problem jako pritišće, onda nemate duševnog mira i možda ćete cijelu noć provesti na molitvi.

Što Isusa muči? On vidi svoj usud, vidi svoju budućnost, vidi da će morati umrijeti za nekoliko sati. Nikome nije lako pri takvoj spoznaji. Stoga se On moli svojem Ocu da Ga svi dolazeći događaji mimoide ako je moguće. Vrlo je znakovito da Isus ne zahtijeva u svojoj molitvi da stvari idu ovako ili onako. On sve prepušta u Božje ruke i pristaje da Ga Bog vodi onako kako je najbolje. On ima povjerenje u svojeg Oca da će Ga povesti najboljim putem.

U duševnoj boli, Isusu je potrebna potpora Njegovih najbližih. On vodi sa sobom učenike i moli ih da se udruže s Njime u molitvi. Međutim, što se s njima događa? Oni očigledno nisu svjesni situacije. Noć je, svladao ih je umor i jednostavno su zaspali. Da su i oni osjećali duševnu bol kakvu je Isus osjećao, i oni bi bdjeli i molili se. Ali oni nisu razumjeli ozbiljnost situacije, nisu osjećali nikakav duševni teret i svladani umorom, zaspali su. Ako je Isus – Božji Sin, trebao ljude koji će se zajedno s Njime moliti, koliko bismo se više mi obični ljudi trebali moliti jedni za druge? Isus to čak i kaže na drugom mjestu: “Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima.” (Matej 18,19) Isus nas poziva da se molimo jedni za druge.

Isus je na kraju završio na križu. Bio je to najbolji put za Njega i za čovječanstvo. Bog će nas uvijek povesti putem koji je najbolji za nas ako smo Mu se spremni prepustiti. Istina, taj put možda neće uvijek biti posut cvijećem, ali kad se na kraju osvrnemo iza sebe i pogledamo kuda nas je Bog vodio, i sami ćemo zaključiti da je to bio najbolji put.

Dok proživljavamo teške trenutke, patnju i agoniju, sigurno nam nije lako. U takvim trenucima možemo čak imati dojam da nas je Bog ostavio i zaboravio. Isus je imao takav osjećaj na križu: “A o šestoj uri tama nastaje po svojoj zemlji – sve do ure devete. O devetoj uri povika Isus iza glasa: ‘Eloi, Eloi lama sabahtani?’ To znači: ‘Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?’” (Marko 15,33.34)

Čak i kad nam se čini da nas je Bog ostavio, nemojmo posustati. Živimo u grešnom svijetu, gdje smo okruženi grešnim utjecajima i djelovanjem Sotoninih demona. Stoga će se oni pobrinuti da naš život ne bude uvijek

gladak. Pobrinut će se da osjetimo tamnu stranu života zbog koje bismo poput Jobove žene trebali prokleti Boga i okrenuti Mu leđa (Job 2,9). Međutim, postoji svjetlo na kraju tunela (Job 42,10-16). I kao što je Bog proveo Isusa kroz patnje, tako će provesti i nas. Kao što Isus nije posustao na svojem putu, nemojmo se ni mi nikada prestati moliti i oslanjati na Boga da će On izvesti sve na dobro. Isus obećava u Marku 11,24: “Stoga vam kažem: Sve što god zamolite i zaištete, vjerujte da ste postigli i bit će vam!”

Što god molite, vjerujte da ćete primiti i Bog će vam dati. Bog će izvesti sve na dobro koliko god komplicirana bila naša situacija. Bog je Isusove patnje na križu izveo na dobro i na veliki blagoslov. On isto tako i iz naše situacije može stvoriti dobro. Važno je samo da ne prekinemo odnos s Njime i da budemo u stalnoj vezi u molitvi. Molitva je za Isusa bila vrlo važna vrijednost. Bez nje je kršćanstvo nezamislivo. Kršćanin koji se ne moli, koji nije u vezi s Bogom, ne nosi s pravom to ime. Isus želi da budemo u stalnoj vezi putem molitve s nebeskim Ocem. On nas u evanđeljima upućuje kako se trebamo moliti:

“Kad molite, ne blebećite kao pogani. Misle da će s mnoštva riječi biti uslišani. Ne nalikujte na njih. Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zaištete. Vi, dakle, ovako molite: ‘Oče naš, koji jesi na nebesima! Sveti se ime tvoje! Dodi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji! Kruh naš svagdanji daj nam danas! I opusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima našim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od Zloga!’ Doista, ako vi otpustite ljudima njihove prijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših prijestupaka.” (Matej 6,7-14)

Što Isus govori svojim učenicima o molitvi? On ovdje kaže: “Ne blebećite” – ne izgovarajte isprazne riječi. Što je blebetanje? Postoje lijepe kršćanske molitve koje možemo naučiti napamet i onda ih svakodnevno ponavljati kao neki ritual, mantru ili tradiciju. Kad ih tako naučimo napamet i uvijek iznova ponavljamo, nalazimo se u opasnosti da ih izgovaramo bez stvarne uključenosti, bez razmišljanja o onome čemu govorimo i da sadržaj ne djeluje na našu dušu.

Isus kaže da količina izgovorenih riječi i broj molitava nisu presudni. On kaže da “pogani misle da će biti uslišani zbog svog nabranjanja”. Ako se sve svede na ritualno izgovaranje određenih molitvenih formula koje treba izgovarati određeni broj puta da bi nas Bog uslišao, onda se pitamo kakav je to Bog? Bog koji ocjenjuje našu pokoru, pa ako pokore nije bilo dovoljno, onda nas kažnjava? Ne, Bog kojeg opisuje Biblija spreman nam je odmah dati sve što nam treba na našu prvu molbu. Ali nekada okolnosti grijeha u svijetu u kojem živimo ometaju Njegov plan da odmah ispuni sve što bi želio (Daniel 10,12-14). Slavno Božje kraljevstvo kao mjesto bez grijeha, boli i smrti buduća je stvarnost. Ali Bog na kraju izvodi sve na blagoslov i mi možemo biti sigurni da će On i naš život izvesti tako da osjetimo najveće blagoslove, ako ne već u ovom životu, onda sigurno u budućem kraljevstvu koje nam sprema.

Zatim, za što se treba moliti prema Isusovim riječima? Na prvom mjestu Isus kaže da kršćanin treba moliti: “Sveti se ime tvoje!” Božje ime treba biti proslavljeno u svemu što kršćanin radi. Ako je cilj molitve osobno proslavljanje, onda je ona promašila pravi cilj. Kršćanin želi samo da se Bog proslavi i on neće učiniti ništa što bi Boga prikazalo u negativnom svjetlu ili nanijelo sramotu Božjem imenu.

Nadalje, za što se još moli kršćanin? “Dodi kraljevstvo tvoje!” Kršćanin treba težiti za boljim svijetom i već danas u životu njegovati vrijednosti toga svijeta. Ovaj grešni svijet nije kršćaninovo trajno odredište. Bog za nas ima nešto bolje i to bolje nam treba biti stalno na umu.

Zatim, kršćanin se moli da bude ispunjena Božja volja: “Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji!” Kad se kršćanin moli, on ne nameće Bogu svoju volju. Bog zna bolje. Iz ove naše zemaljske perspektive mi ne možemo najbolje vidjeti kamo će nas odvesti neki put i gdje mu je kraj. Bog koji gleda odozgo ima daleko bolji pregled nad situacijom. On nas može voditi daleko bolje nego što bismo mi sami sebe mogli voditi. Stoga se kršćanin s pouzdanjem prepušta u Božje ruke i dopušta Mu da Ga On vodi.

Dakle, kršćanin se moli da se proslavlja Božje ime, da dođe Njegovo kraljevstvo i da se ostvari Božja volja u njegovom životu. Tek nakon ovoga dolaze materijalne potrebe: “Kruh naš svagdanji daj nam danas!” Koliko smo se često zatekli da su nam materijalne stvari bile na prvom mjestu? Jesam li se kada molio Bogu da mi dâ taj automobil ili onaj posao? Bog nam želi dati ono što je najbolje za nas, ali na prvom mjestu očekuje od nas da Ga proslavljamo, iščekujemo bolji svijet koji nam priprema i da imamo želju da se ostvari Njegova volja. Ovakav stav govori o mojem odnosu prema Bogu. Istinski kršćanin ne razmišlja na prvom mjestu o svojoj udobnosti u ovom prolaznom grešnom svijetu. Materijalne potrebe dolaze tek nakon istinskog i dubokog odnosa s Bogom.

Što Isus u svojoj molitvi navodi nakon materijalnih potreba? On govori o našim odnosima s bližnjima. Naime, prvi dio molitve govorio je o našem odnosu pre-

ma Bogu, a sada na red dolaze naši bližnji: “Oprosti nam dugove naše kao što i mi opraštamo dužnicima našim!” Isus želi da ljudima u našoj okolini opraštamo. I On nama želi oprostiti sve naše propuste i pogreške, ali to neće biti moguće ako i mi osobno ne budemo opraštali. Upravo ćemo u sljedećem poglavlju nešto više reći o oprostima kao vrijednosti.

Ovo je uzor-molitva. Isus nas ne poziva da doslovno svakog dana ponavljamo baš ovu molitvu. On želi da svakodnevno prakticiramo elemente te molitve: proslavljanje Boga, iščekivanje kraljevstva, dopuštanje Bogu da ostvari svoju volju u našem životu i opraštanje bližnjima. Možemo biti sigurni da molitva koja sadrži ove elemente neće proći nezapaženo kod Boga. Ma koliko bile jednostavne riječi, Bog čuje molitvu iskrene duše koja Mu se obraća.

Jesu li svi ljudi Kristova vremena poznavali važnost molitve i primjenjivali je na ispravan način? Isus je kritizirao molitvenu praksu vjerskih vođa onoga vremena. Njihove molitve nisu sadržavale elemente koje Isus smatra potrebnima i važnima. Čitajmo što Isus kaže o njima u ovom istom poglavlju: “Tako i kad molite, ne budite kao licemjeri. Vole moliti stojeći u sinagogama i na raskršćima ulica da se pokažu ljudima. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju sobu, zatvori vrata i pomoli se svomu Ocu, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti.” (Matej 6,5.6)

Molitva nije predstava za našu okolinu kojom ćemo pred ljudima pokazati svoju vjernost. Upravo smo rekli da je kršćaninov cilj proslaviti Boga. Ako svojom molitvom želim ljudima pokazati svetost, onda se pitamo gdje je tu proslavljanje Boga. Proslavljam li ja sebe ili Boga? Što Isus savjetuje? Moliti se trebamo u privatno-

sti. Ne moraju svi znati da se mi molimo, kako bi se divili našoj pobožnosti. Isus nije javno pokazivao svoju pobožnost pred okupljenim mnoštvom, nego je odlazio u goru i tu u samoći izlijevao svoju dušu pred Bogom. Kad Mu je trebala potpora, poveo bi i svoje učenike. Ali Njegov cilj nikad nije bio da se proslavi On osobno, nego da se preko Njegovog djelovanja proslavi Bog Otac.

Nadalje, Isus nastavlja u Mateju 6,16-18: "I kad postite, ne budite smrknuti kao licemjeri. Izobličuju lica da pokažu ljudima kako poste. Zaista, kažem vam, primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu i umij lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego Otac tvoj, koji je u skrovitosti. I Otac tvoj, koji vidi u skrovitosti, uzvratit će ti."

Post je vezan uz molitvu. To je vrijeme kad se suzdržavamo od hrane kako bismo se ozbiljno posvetili molitvi, ne brinući se za materijalne potrebe. Svakom se kršćaninu s vremena na vrijeme preporuča post. Međutim, vjerski vode Isusova vremena od posta su napravili predstavu za narod kojom su pokazivali svoju posvećenost. Ako post i molitva imaju za cilj proslaviti nas same, gubi se svaka svrha moljenja Bogu. Još jedan primjer osobnog isticanja u molitvi nalazimo u Luki 18,9-14:

"Nekima pak koji se pouzdavahu u sebe da su pravednici, a druge podcjenjivahu, reče zatim ovu prisposobu: 'Dva čovjeka uzidoše u Hram pomoliti se: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravan ovako u sebi molio: Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci, nepravednici, preljubnici ili – kao ovaj carinik. Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu od svega što steknem. A carinik, stojeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: Bože

milostiv budi meni grešniku! Kažem vam: ovaj side opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen; a koji se ponizuje, bit će uzvišen.”

“Tko se uzvisuje, bit će ponižen, a tko se ponizi, bit će uzvišen!” Ako naša molitva ima za cilj pokazati ljudima našu veliku pobožnost i pravednost, onda ta molitva može donijeti bodove pred ljudima, ali nikako pred Bogom. Takva je molitva Bogu mrska, jer istinska molitva na prvom mjestu daje hvalu Bogu, traži dolazak Božjeg kraljevstva i ostvarenje Božje volje u moliteljevu životu. Gdje toga nema, nema ni istinske molitve. Bog osobno želi ispuniti sve naše potrebe. I u tu svrhu On nas poziva da se molimo:

“Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će se. Ta ima li koga među vama da bi svojemu sinu, ako ga zaište kruha, kamen dao? Ili ako ribu zaište, zar će mu zmiju dati? Ako dakle vi, iako zli, znate dobrim darima darivati djecu svoju, koliko li će više Otac vaš, koji je na nebesima, dobrima obdariti one koji ga zaištu!” (Matej 7,7-11)

Bog je spreman zadovoljiti svaku našu potrebu. Isus ovdje kaže: “Molite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!” Bog se ne može oglušiti na molbe onoga tko mu se obraća iskreno. Kako bi to dodatno oslikao, Isus je ispričao nekoliko uspoředbi o Božjoj spremnosti da dariva one koji Ga mole. Jednu takvu nalazimo u Luki 11,5-10:

“I reče im: ‘Tko to od vas ima ovakva prijatelja? Pođe k njemu o ponoći i rekne mu: Prijatelju, posudi mi tri kruha. Prijatelj mi se s puta svratio te nemam što staviti preda nj! A onaj mu iznutra odgovori: Ne dosađuj mi! Vrata su već zatvorena, a dječica sa mnom u

postelji. Ne mogu ustati da ti dadnem... Kažem vam: ako i ne ustane da mu dadne zato što mu je prijatelj, ustat će i dati mu što god treba zbog njegove bezočnosti. I ja vama kažem: Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu tko kuca, otvorit će se.’”

Isus nas ovdje upućuje da ustrajno tražimo. Kao što prijatelj neće odbiti prijatelja u potrebi, tako ni naš nebeski Otac neće odbiti nas kad smo u potrebi. On nas želi darivati, a na nama je da dodemo k Njemu sa svojim potrebama.

Još jedna Kristova usporedba o molitvi zapisana je nekoliko stranica dalje:

“Kaza im i prispodobu kako valja svagda moliti i nikada ne sustati: ‘U nekom gradu bio sudac. Boga se nije bojao, za ljude nije mario. U tom gradu bijaše i neka udovica. Dolazila k njemu i molila: Obrani me od mog tužitelja! No on ne htjede zadugo. Napokon reče u sebi: Iako se Boga ne bojim nit za ljude marim, ipak, jer mi udovica ova dodijava, obranit ću je da vječno ne dolazi mučiti me.’

Nato reče Gospodin: ‘Čujte što govori nepravedni sudac! Neće li onda Bog obraniti svoje izabrane koji dan i noć vape k njemu sve ako i odgađa stvar njihovu? Kažem vam, ustat će žurno na njihovu obranu. Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?’” (Luka 18,1-8)

Ova udovica imala je veliku potrebu i uvijek ju je iznova iznosila ovom bezbožnom sucu. Najzad, zbog njezinoga upornog moljenja sudac je popustio i uslišao joj molbu. Ako bezbožni ljudi mogu imati razumijevanja za potrebite, koliko će više naš nebeski Otac imati razumijevanja za naše potrebe! Nemojmo zane-

mariti molitvu jer ona otvara vrata Neba, odakle nam Bog daje prema našim potrebama.

Molitva je posebna vrijednost koju kršćanin treba njegovati svakodnevno. Molitva nam omogućuje izravnu komunikaciju s našim nebeskim Ocem. Moja je želja da svi mi iskusimo vrijednost molitve i svakodnevno je njegujemo kako bi unijela novu dimenziju u naš život i učinila ga kvalitetnijim. Neka molitva bude naša svakodnevica!

7. Povratak oprost

Oprost – zašto bi oprost spadao u trajne vrijednost? Što oprost čini vrijednošću? Pogledajmo kako se ova riječ definira: “Oprost znači odustati od nečeg. Sinonimi za opraštanje su otpustiti i zaboraviti.” (Anić) Oprostiti nekome znači u potpunosti odustati od bilo kakve nadoknade. Oprostiti znači zaboraviti učinjeno i otvoriti novu stranicu.

Jesu li ljudi danas spremni na opraštanje? Kad sam intervjuirao ljude na zagrebačkim ulicama (u veljači 2009.) o oprost, svi su bili jednoglasni u mišljenju da oprosta nema dovoljno – da ga nedostaje našem društvu. Oprostiti je teško. Mi ne opraštamo rado. Što oprost čini tako teškim? Zašto nam je teško oprostiti? Kako povećati svijest našeg društva za potrebom praštanja i kako aktivno pridonijeti širenju ove izgubljene vrijednosti?

Još sam bio premali da bih išao u školu. Stajao sam tako malen čvrsto zagrlivši loptu jednom rukom, a stisnutom šakom druge ruke udarao sam loptu svom snagom i svim bijesom. Suze su mi tekle niz lice, u očaju nisam znao što napraviti. Tad su se otvorila vrata, a gore na stepenicama stajala je teta Marica, naša susjeda. Izgledala je golema. Veći od nje mogao je biti samo njezin bijes. Vrata su se za njom zatvorila s treskom i ona je krenula prema meni. Nisam znao kamo bih prije pogledao: u razbijeni prozor na kući tete Ma-

rice, u nju koja je izgledala kao golema prijeteća kaza ili u zločestu loptu kojom sam nekoliko trenutaka prije razbio staklo. Plakao sam i drhtao znajući što mi slijedi. Samo sam gledao u zemlju i vrhove svojih starih iznošenih tenisica, iščekujući svaki čas veliku ruku tete Marice koja će me ispljuskati i izvikati se na mene, tako da cijela ulica sazna za moj grijeh.

A onda sam osjetio veliku ruku kako se nježno spušta na moju glavu, dodiruje mi kosu i rubom haljine briše moje suze. Uzela me je za ruku, uvela u svoju kuću i posjela me na stolicu. Gledao sam je ispod oka, još uvijek iščekujući u strahu kaznu. A onda je na stolu ispred mene osvanula čaša soka od jagoda i tanjurić s velikom kremšnitom. Bila je to najbolja kremšnita u gradu, kakvu je samo teta Marica znala raditi. Sjela je preko puta mene duboko se zagledavši u moje oči i rekla: “Nema veze. Prozori ionako trebaju popravak. Već ćemo to nekako popraviti. Ne plači, sve će biti dobro!” Kakvo me je samo olakšanje obuzelo. Bio sam kriv i znao sam to jako dobro. Međutim, bio sam zahvalan i sretan jer sam dobio oprost – koji nisam zaslužio.

Što nam Isus govori o oprostima? Zašto oprost spada među važne vrijednosti koje je On zastupao? Kako ta vrijednost može postati dijelom našeg života i kakvu kvalitetu ona unosi u naš život? U prošlom smo se poglavljju osvrnuli na molitvu Očenaš. Između ostalog, ova molitva govori i o oprostima. Pogledajmo zajedno Matej 6,12-15:

“I otpusti nam duge naše kako i mi otpustismo dužnicima svojim! I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od Zloga! Doista, ako vi otpustite ljudima njihove prijestupke, otpustit će i vama Otac vaš nebeski. Ako li vi ne otpustite ljudima, ni Otac vaš neće otpustiti vaših prijestupaka.”

Oprost je Isusu toliko važna vrijednost da mu je dao središnje mjesto u kontekstu svoje uzor-molitve. Zašto je on toliko važan? Oprost je recipročna vrijednost. Dakle, dvosmjernan je. Ako ga dajem, onda ga i dobivam. Ako ga uskraćujem, onda je i meni uskraćen. Na primjer, ako sam učinio nekome nešto nažao i ta osoba mi oprašta iz sveg srca, sasvim je prirodno da i ja toj osobi oprostim ako je ona meni učinila nešto nažao. Međutim, ako ja nekome uskratim oprost, onda ta osoba ne vidi razloga zašto bi ona meni oprostila pa se time svatko od nas zatvara u sebe, a odnosi se prekidaju.

Uskraćivanje oprosta negativno je zato što vodi k prekidu odnosa. Grijeh je uzrok prvog prekida odnosa između Boga i čovjeka. Uzrok svakog prekinutog odnosa je grijeh i grešno ponašanje. Isus ne želi da mi budemo u stanju grijeha. On ne želi da naši odnosi budu opterećeni grešnim ponašanjem. On želi da obnovimo prekinuti odnos i da živimo mirnim, ispunjenim i blagoslovljenim životom s našim bližnjima. Oprost čini naš život kvalitetnijim i zbog toga ga Isus posebno ističe u molitvi Očenaš.

Što Isus kaže o prekinutom odnosu između Boga i čovjeka? Naš oprost se temelji na Božjem oprost. Bog je nama ljudima u potpunosti oprostio sve naše grijeh. On želi da budemo u dobrim odnosima s Njime pa stoga briše sve što nas razdvaja od Njega. Bog se zalaže za dobre odnose. Međutim, On želi da i naši odnosi s našim bližnjima budu pozitivni. Pročitani tekst nalaže da onaj tko je doživio Božji oprost ne uskraćuje oprost svojem bližnjem. Ono što je Bog nama oprostio i ono što nam On zauzvrat daje, daleko je veće od onoga što mi opraštamo našim bližnjima i što im dajemo. Dakle, kršćanin koji je doživio Božji oprost nema izgovor za uskraćivanje oprosta bližnjima.

Isus kaže: “Ako li vi ne oprostite ljudima njihovih pogrešaka, ni vaš Otac neće vam oprostiti vaših!” (Matej 6,15) Ne dobiti oprost od Boga nešto je najgore što nam se može dogoditi. Ima li nekoga tko bi takvo što poželio? Zahvaljujući spomenutom intervjuu vidjeli smo da naše društvo vapi za oprostom.

Kako je s vjernicima? Je li nama lako oprostiti? Čini se da ni vjernici ne odskakuju previše od društvenog prosjeka. Kako je s oprostom u ekstremnim situacijama? Što je činio Isus kad se suočio s potrebom da oprost? Je li On praktično primjenjivao ono što je osobno naučavao? Jedna od najtežih situacija u kojoj se našao svakako je bila ona na križu.

Pogledajmo kako se Isus ponio u toj situaciji: “I kada dođe na mjesto zvano Lubanja, ondje razapeše njega i zločince, jednoga zdesna, drugoga slijeva. A Isus je govorio: ‘Oče, oprost im, ne znaju što čine!’ I razdijeliše među se haljine njegove bacivši kocke.” (Luka 23,33.34)

Isusa vode na raspeće. Da bismo razumjeli dubinu Njegovog čina, zamislimo stanje u kojem se Isus nalazi. Raspeće je bilo najokrutnija smrt koju je rimski um mogao smisliti. Bolovi izazvani klinovima koji prolaze kroz ruke i noge nisu najgore što se osuđeniku događalo. Nesretnik nije umirao neposredno niti od iskrvarenja. Smrt na križu bila je prouzročena polaganim gušenjem. Osuđenika se na križ prikivalo u čučućem položaju. Da bi udahnuo, morao se podići visoko na prste, a to je bio vrlo bolan pokret. Kad bi nakon nekoliko sati na križu osuđeniku ponestalo snage za podizanje tijela, bio bi prepušten smrti gušenjem. Uz to, javna sramota razapinjanja nagog tijela kojoj je osuđenik bio izložen pred okupljenom svjetinom stvarala je dodatni duševni teret. Osuđenik je na križu patio i tje-

lesno i duševno, a umro je polaganim gušenjem, svjestan svega što se događa oko njega.

Isus se našao u ovakvoj situaciji na križu. Očekivali bismo da Mu u tim trenucima nije ni do čega, a najmanje do praštanja bilo kome. Međutim, On ima vremena razmišljati o krvnicima koji pribijaju Njegove ruke i noge za križ. On moli nebeskog Oca da im to ne uzme za zlo i da im oprost. Ovdje Isus pokazuje svu veličinu praštanja i pokazuje nam što očekuje od svojeg istinskog sljedbenika. Onaj tko želi slijediti Krista, ne može zaobići spremnost na praštanje jer je to jedna od bitnih vrijednosti koje je Isus njegovao i pokazivao u svojem životu.

Pogledajmo dalje Isusovo ponašanje na križu:

“Jedan ga je od obješenih zločinaca pogrdivao: ‘Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!’ A drugi ovoga prekorašao: ‘Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi jer primamo što smo djelima zaslužili, a on – on ništa opako ne učini.’ Onda reče: ‘Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje.’ A on će mu: ‘Zaista ti kažem danas, bit ćeš sa mnom u raj!’” (Luka 23,39-43)

U svojoj patnji i agoniji Isus ima vremena razmišljati o osuđenima oko sebe. Umjesto da se usredotoči na svoju bol, On oprašta grijeh zlikovcu koji je pravdno osuđen na smrt na križu pokraj Njega. Ne znamo zbog kojeg se zlodjela ovaj osuđenik našao pokraj Isusa, ali vjerojatno je da zlodjela nisu bila mala. Moguće je nekoga ubio ili učinio neko drugo teško zlodjelo protiv Rima. Ali Isus mu sve oprašta jer pokazuje veliku vjeru u Njega. Isus je spreman sve oprostiti svakome tko se pouzda u Njega, bez obzira na težinu krivnje i prijestupa. Međutim, On i u krugu svojih najbližih učenika ima dvojicu kojima je potreban oprost.

Kako će se Isus postaviti prema njima? Čitamo Matiej 27,3-5:

“Kada Juda, njegov izdajica, vidje da je Isus osuđen, pokaja se i vrati trideset srebrnjaka glavarima svećeničkim i starješinama govoreći: ‘Sagriješih predavši krv nedužnu!’ Odgovoriše: ‘Što se to nas tiče? To je tvoja stvar!’ I bacivši srebrnjake u Hram, ode te se objesi.”

Juda se pokajao! Još je jedan učenik u posljednjim Kristovim trenucima pao na ispitu. I on je, možemo reći, izdao Isusa – odrekao Ga se. To je bio Petar, kojeg možemo nazvati glasnogovornikom među učenicima. Kakva je razlika između Petrova i Judina pokajanja? Ovdje se za Judu jasno kaže da se pokajao. Međutim, mučen grižnjom savjesti otišao je i objesio se. Nikada više nije susreo Isusa da bi od Njega dobio oprost.

S druge strane, Petar je stisnuo zube i prošao kroz krizu koju je sâm prouzročio. Sigurno mu nije bilo lako i sigurno je duševno teško patio zato što se odrekao Isusa. Međutim, on je ponovno susreo Isusa i dobio iz Njegovih usta osvjedočenje da mu je sve oprošteno (Ivan 21,15-19). Isus nam želi oprostiti sve. Važno je da Mu pristupimo sa željom da dobijemo oprost. Ako izbjegavamo Isusa zbog osjećaja krivnje, kao što je učinio Juda, nećemo moći dobiti oprost. Za oprost je potreban susret s osobom kojoj smo učinili nešto nažao. Ako toga nema, neće biti ni oprosta.

Ako smo u zavadi s nekim iz naše okoline, potrebno je potražiti tu osobu. Nemojmo to odgađati kako ne bismo došli u situaciju kad će biti prekasno, kao što je bilo prekasno u Judinom slučaju. Ima li okolnosti za koje je oprost nemoguć? Isus o ovome kaže: “Zato kažem vam: svaki će se grijeh i bogohulstvo oprostiti ljudima, ali rekne li tko bogohulstvo protiv Duha, neće se oprostiti. I rekne li tko riječ protiv Sina Čovječjega,

oprostit će mu se. Ali tko rekne protiv Duha Svetoga, neće mu se oprostiti ni na ovom svijetu ni u budućem.” (Matej 12,31.32)

Bog je spreman sve oprostiti. Jedino što On ne može oprostiti jest naše osobno odbijanje oprosta. “Hula na Svetoga Duha” – što je to? Sveti Duh je Osoba Svetoga Trojstva koja je preuzela Isusovu ulogu na Zemlji, nakon što se Isus vratio Ocu na Nebo. Uloga je Svetoga Duha da nas upućuje na Boga, usmjerava nas u našim svakidašnjim odlukama i pomaže nam da naš život bude u skladu s Božjom voljom. Ako mi uporno zanemarujemo glas Svetoga Duha, ako namjerno radimo suprotno, odupiremo se Njegovom djelovanju u našem životu, Sveti Duh neće odmah odustati, ali ako uporno nastavimo odbijati Njegove pozive, Njegov će glas postupno postajati sve tiši i najzad će utihnuti.

Hula na Svetoga Duha je odbijanje Njegovog djelovanja u našem životu, a Isus kaže da je to jedini grijeh koji Bog ne može oprostiti. Nije riječ o tome da Bog ne želi oprostiti, nego o tome da čovjek sam sebe dovodi u položaj kad više ne mari za Boga i Njegov oprost. Svatko tko traži Boga i želi Njegov oprost, dobit će ga. U evanđeljima su zabilježeni brojni takvi primjeri. O jednome čitamo u Luki 7,36-50:

“Neki farizej pozva Isusa da bi blagovao s njime. On uđe u kuću farizejevu i pride stolu. Kad eto neke žene koja bijaše grešnica u gradu. Dozna da je Isus za stolom u farizejevoj kući pa ponese alabastrenu posudicu pomasti i stade odostrag kod njegovih nogu. Sva zaplakana poče mu suzama kvasiti noge: kosom ih glave svoje otirala, cjelivala i mazala pomašću. Kad to vidje farizej koji ga pozva, pomisli: ‘Kad bi ovaj bio Prorok, znao bi tko i kakva je to žena koja ga se dotiče: da je grešnica.’ A Isus, da mu odgovori, reče: ‘Šimune, imam

ti nešto reći.' A on će: 'Učitelju, reci!' A on: 'Neki vjeronik imao dva dužnika. Jedan mu dugovaše pet stotina denara, drugi pedeset. Budući da nisu imali odakle vratiti, otpusti obojici. Koji će ga dakle od njih više ljubiti?' Šimun odgovori: 'Predmnijevam, onaj kojemu je više otpustio.' Reče mu Isus: 'Pravo si prosudio.' I okrenut ženi reče Šimunu: 'Vidiš li ovu ženu? Udoh ti u kuću, nisi mi vodom noge polio, a ona mi suzama noge oblila i kosom ih svojom otrla. Poljupca mi nisi dao, a ona, otkako uđe, ne presta mi noge cjelivati. Uljem mi glave nisi pomazao, a ona mi pomašću noge pomaza. Stoga, kažem ti, oprošteni su joj grijesi mnogi jer ljubljalaše mnogo. Komu se malo oprašta, malo ljubi.' A ženi reče: 'Oprošteni su ti grijesi.' Sustolnici počeli nato među sobom govoriti: 'Tko je ovaj da i grijehe oprašta?' A on reče ženi: 'Vjera te tvoja spasila! Idi u miru!'"

Isus ovdje oprašta poznatoj grešnici u gradu. Nitko za nju nije imao dobru riječ. Nikome nije trebala. Kad bi se pitalo ove ljude, ona sigurno ne bi zavređivala nikakav oprost. Ostatak života mora provesti sa sramotom koju si je nanijela. Ali Isus vidi stvari drugačije. On vidi osobu koja vapi za oprostom. On zna da je ona velika grešnica i zna da će upravo takva, kad osjeti oprost, biti i velika vjernica. Isus joj oprašta kako bi joj pomogao da iz grešnice postane vjernica.

Okupljeni ovdje kritiziraju Isusovo opraštanje grijeha. Kako On može opraštati grijehe? To može samo Bog. Međutim, kao Božji Sin, kao Božji predstavnik, On ima vlast opraštati grijehe. Pogledajmo jednu prigodu gdje farizeji zamjeraju Isusu na opraštanju i zapazimo što im Isus odgovara:

"I jednog je dana on naučavao. A sjedahu ondje farizeji i učitelji Zakona koji bijahu došli iz svih galilejskih i judejskih sela i Jeruzalema. A sila ga je Gospod-

nja nukala da liječi. I gle, ljudi doniješe na nosiljci čovjeka koji bijaše uzet. Tražili su da ga unesu i stave preda nj. Budući da zbog mnoštva nisu našli kuda bi ga unijeli, popnu se na krov te ga između crepova s nosiljkom spuste u sredinu pred Isusa. Vidjevši njihovu vjeru reče on: ‘Čovječe, otpušteni su ti grijesi!’ Pismoznanci i farizeji počеше mudrovati: ‘Tko je ovaj što huli? Tko može grijeha otpuštati doli Bog jedini?’ Proniknuvši njihovo mudrovanje, upita ih Isus: ‘Što mudrujete u sebi? Što je lakše? Reći: Otpušteni su ti grijesi, ili reći: Ustani i hodi? Ali da znate: Vlastan je Sin Čovječji na zemlji otpuštati grijeha!’ I reče uzetomu: ‘Tebi zapovijedam: ustani, uzmi nosiljku i idi kući!’ I on odmah usta pred njima, uze na čemu ležase i ode kući slaveći Boga. A sve obuze zanos te su slavili Boga i puni straha govorili: ‘Danas vidjesmo nešto nevideno!’” (Luka 5,17-26)

Kako Isus ovdje svojim kritičarima dokazuje da ima vlast opraštati grijeha? On najprije izriče oprost, a zatim čini čudo koje nitko od nas običnih ljudi ne može ponoviti. Naime, Isus liječi uzetoga i time jasno pokazuje svoju vlast. Ako vam nekada netko bude tvrdio da ima vlast opraštati grijeha, onda ga slobodno pozovite da učini čudo slično ovom Isusovom kako bi dokazao svoju vlast. Jedino Bog, Isus Krist i Sveti Duh mogu opraštati naše grijeha, a svi mi imamo pristup Njima u molitvi. Oni kao Sveto Trojstvo jedini imaju vlast i spremi su nas uvijek čuti i uslišati. A mi ljudi, mi smo pozvani opraštati pogreške jedni drugima. Kada kršćaninu netko učini nešto našao, kršćanin ne može uskratiti oprost jer Bog je daleko više oprostio njemu. Čitamo dalje o kršćaninovoj dužnosti:

“Nego, velim vama koji slušate: Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite svojim mrziteljima, blagoslivljajte

one koji vas proklinju, molite za one koji vas zlostavljaju. Onomu tko te udari po jednom obrazu pruži i drugi, i onomu tko ti otima gornju haljinu ne krati ni donje. Svakomu tko od tebe ište daji, a od onoga tko tvoje otima ne potražuj. I kako želite da ljudi vama čine, tako činite i vi njima. Ako ljubite one koji vas ljube, kakvo li vam uzdarje? Ta i grešnici ljube ljubitelje svoje. Jednako tako, ako dobro činite svojim dobročiniteljima, kakvo li vam uzdarje? I grešnici to isto čine. Ako pozajmljujete samo onima od kojih se nadate dobiti, kakvo li vam uzdarje? I grešnici grešnicima pozajmljuju da im se jednako vrati. Nego, ljubite neprijatelje svoje. Činite dobro i pozajmljujte ne nadajući se odatle ničemu. I bit će vam plaća velika, i bit ćete sinovi Svevišnjega jer je on dobrotiv i prema nezahvalnicima i prema opakima. Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan.” (Luka 6,27-37)

Isus nas poziva da ljubimo neprijatelje, da činimo dobro onima koji nas mrze i da opraštamo onima koji nam čine zlo. Koliko snage treba za ovakvo što? Je li to uopće moguće? Isusova su mjerila doista previsoka. Postavlja se pitanje kakvu korist imamo od mržnje? Odnosno, kome naposljetku mržnja škodi – meni ili mojem neprijatelju? Moj neprijatelj možda uopće i ne zna da ga mrzim. Moja mržnja možda uopće ne dopire do njega. Međutim, ja osobno duboko sam svjestan svoje mržnje. Mržnja izjeda mene osobno iznutra i najviše škodi upravo meni mrzitelju.

Bog želi da živimo zdravim životom. On ne želi da se izjedamo i time škodimo sami sebi. Stoga u naš život uvodi oprost kao vrlo važnu vrijednost. Na prvom mjestu mi dobivamo oprost od Njega i time se teret skida s našeg srca. Na drugom mjestu mi opraštamo drugima i time još jedan težak i nepotreban teret nestaje iz na-

šeg života. Isus želi da budemo sretni i stoga nudi oprost kao kvalitetu koja će naš život podići na novu razinu.

Nadalje, Isus kaže nešto i o osuđivanju drugih: “Što gledaš trun u oku brata svojega, a brvna u oku svome ne opažaš? Kako možeš kazati bratu svomu: ‘Brate, de da izvadim trun koji ti je u oku’, a sam u svom oku brvna ne vidiš? Licemjere! Izvadi najprije brvno iz oka svoga pa ćeš onda dobro vidjeti izvaditi trun što je u oku bratovu.” (Luka 6,41.42)

Kao ljudi u ovim našim grešnim okolnostima, skloni smo osuđivati druge. Posebno ako su nam učinili nešto nažao, oni zaslužuju našu osudu. Tako se zna dogoditi da vidimo sitnice u životu drugih ljudi, a u svojem vlastitom ne vidimo daleko gore stvari. Mi ljudi se volimo miješati u tuđi život, ali nismo sretni kad se netko miješa u naš. A Isus kaže: “Ljubi bližnjega kao samoga sebe! Čini drugome ono što želiš da drugi tebi čine!” (Matej 22,37) Oprost je važan dio kršćaninova života. Uvijek ponovno Isus će ukazivati na oprost, a i na potrebu za pomirenjem. O pomirenju čitamo sljedeće:

“Ako dakle prinosiš dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar. Nagodi se brzo s protivnikom dok si još s njim na putu, da te protivnik ne preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne bace u tamnicu. Zaista, kažem ti, nećeš izići odande dok ne isplatiš do posljednjeg novčića.” (Matej 5,23-26)

Isus nas upućuje na potrebu za mirenjem i opraštanjem. Kako kršćanin može živjeti svoju vjeru i radovati se Božjem oprostom, ako nije spreman srediti svoj odnos sa svojim bližnjima? Da bi bio istinski pobožan,

kršćanin će učiniti sve sa svoje strane kako bi imao dobre odnose sa svojim bližnjima. Apostol Pavao savjetuje kršćanima: “Sunce da ne zađe u gnjevu vašem!” (Efežanima 4,26) Bog želi da živimo kvalitetnim životom, a takav je život moguć samo ako uključuje opraštanje.

Sada se postavlja pitanje koliko često treba opraštati bližnjima? Ima li opraštanje ograničenja? Poznaje li ono granice? Što bi se dogodilo kad bi Božje opraštanje imalo ograničenja? Svi bismo bili izgubljeni. Stoga Bog i od nas očekuje bezuvjetno i neograničeno opraštanje. Isus odgovara na pitanje o količini opraštanja: “Tada pristupi k njemu Petar i reče: ‘Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svomu ako se ogriješi o mene? Do sedam puta?’ Kaže mu Isus: ‘Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam.’” (Matej 18,21.22)

Oprostiti triput bilo je rabinsko pravilo. Međutim, Petar želi biti posebno milostiv i nudi oprost sedam puta. Je li Isus pohvalio Petra? Ne, On mu kaže da istinsko opraštanje nema ograničenja. Ne može se ograničiti na sedam puta. Sedam puta sedamdeset ovdje je navedeno kao primjer neograničenosti. Kršćanin treba opraštati neograničeno. Da bi to ilustrirao, Isus je ispričao usporedbu koja će predložiti pristup opraštanju koji se očekuje od kršćanina:

“Stoga je kraljevstvo nebesko kao kad kralj odluči urediti račune sa slugama. Kad započne obračunavati, dovedoše mu jednoga koji mu dugovaše deset tisuća talenata. Kako nije imao odakle vratiti, zapovjedi gospodar da se proda on, žena mu i djeca i sve što ima te se podmiri dug. Nato sluga padne ničice preda nj govoreći: ‘Strpljenja imaj sa mnom, i sve ću ti vratiti.’ Gospodar se smilova tomu sluzi, otpusti ga i dug mu oprosti.

A kad taj isti sluga izade, naiđe na jednoga svoga druga koji mu dugovaše sto denara. Uhvati ga i stane ga daviti govoreći: 'Vrati što si dužan!' Drug padne preda nj i stane ga zaklinjati: 'Strpljenja imaj sa mnom i vrati ću ti.' Ali on ne htjede, nego ode i baci ga u tamnicu dok mu ne vrati duga.

Kad njegovi drugovi vidješe što se dogodilo, silno ražalošćeni odoše i sve to dojavije gospodaru. Tada ga gospodar dozva i reče mu: 'Slugo opaki, sav sam ti onaj dug oprostio jer si me zamolio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ svome drugu, kao što sam se i ja tebi smilovao?' I gospodar ga, rasrđen, preda mučiteljima dok mu ne vrati svega duga. Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama ako svatko od srca ne oprostí svomu bratu." (Matej 18,23-35)

Ovo je možda malo prejaka usporedba za nas grešnike kojima nije prirodno opraštati. Mi opraštamo za zasluge. Ako osoba nije zaslužila, ako se nije dovoljno ponizila, ako se nije vidljivo pokajala, ako nije dovoljno patila – ona neće niti dobiti naš oprost. Biblija nas uči da je ovakvo shvaćanje opraštanja pogrešno. Što više, ono će nas stajati vječnosti. Stoga je važno da pravilno shvatimo biblijski oprost i da ga u svojem životu primjenjujemo.

Što nas ova usporedba uči o oprostí? Nema ničega čime bi se oprost mogao zaslužiti. Oprost se zasniva na milosti, a ne na zaslugama. Milost se ne može zaslužiti, ona je dar. Milost je vrijednost, isto kao i oprost. Stvarnost vezana uz oprost toliko je jednostavna, a ipak vrlo teška za prakticiranje. Naš nebeski Otac nam je milostiv i On nam daje oprost. Količina grijeha i prijestupa koje On oprašta nama daleko je veća od grijeha koje mi pojedinačno trebamo oprostí našim bližnjima. Ako nismo spremni oprostí našim bližnjima nji-

hove male (ili velike) prijestupe koje su nam učinili, ni naš nebeski Otac neće moći dati nama oprost za naše prijestupe. Zašto?

Zato što je opraštanje recipročno (dvosmjerno): ako ga dajemo, onda ga i dobivamo. Ako ga ne dajemo, onda ga ni ne dobivamo. Onaj koji ga ne daje, neće ga biti spreman primiti; neće ga cijeniti, neće ga ni željeti. Kako bismo sebe doveli u položaj da želimo i cijeni-
mo Božji oprost, mi moramo opraštati našim bližnji-
ma. Time će oprost unijeti novu dimenziju u naš život i dati mu novu kvalitetu; poboljšat će naše odnose s bližnjima i srediti naš odnos s Bogom.

Oprost je vrijednost koju kršćanin treba njegovati jer nas već danas uvodi u Božje kraljevstvo. Oprostim već danas pokazujemo kvalitete tog kraljevstva u svo-
jem životu. Moja je želja da svi mi opraštamo kako bi oprost unio novu kvalitetu u naš život i uklonio pre-
preke za ulazak u Božje kraljevstvo.

8. Povratak usmjerenosti

Svaki čovjek živi za određene vrijednosti, kvalitete i ciljeve, ali izgleda da u našem društvu nedostaje trajnih vrijednosti. Možemo čak govoriti o inflaciji vrijednosti i to nije samo slučaj na gospodarskom području, nego i kad govorimo o moralnosti, milosti, ljubavi i oprost.

Nakon što smo u prošlom poglavlju sagledali oprost, sada se želimo usredotočiti na usmjerenost. Što je usmjerenost? "Usmjerenost je orijentiranost k cilju." (Anić) Jesam li usmjeren k cilju? Moj cilj u ovom trenutku jest napisati ovo poglavlje do kraja. Koji je vaš cilj? Pročitati ovo poglavlje ili knjigu do kraja? Ali ono o čemu ovdje govorimo nisu kratkoročni ciljevi. Mi govorimo o dugoročnim životnim ciljevima. Imaju li ljudi danas ciljeve? Za što žive? Jesu li usmjereni ili nisu? Što se događa kad je netko krivo usmjeren?

Kada je njemačka vojska za vrijeme Drugoga svjetskog rata ušla u Normandiju, čelnici francuskog pokreta otpora razmišljali su kako osujetiti namjere neprijatelja. Gledajući dugačke kolone tenkova i neprijateljskih vojnika koji su ušli u zemlju, a u nedostatku svojih vojnih snaga, osjećali su se jedno i bespomoćno. Ipak, dosjetili su se. Putokazi na cesti koji su pokazivali siguran smjer kretanja bili su pomaknuti za samo nekoliko stupnjeva u drugom smjeru i skretali kolonu neprijateljske vojske na drugi put. Rezultat je bio da su

tenkovi i cijelo vojno ljudstvo bili usmjereni na široki, ali stari i rasklimani most koji je teške tenkove odveo na dno rijeke, a neke ljude i u pogibao. Problem je bio samo u krivoj usmjerenosti, a rezultat takvog krivog smjera za neke ljude bila je smrt.

Na što su ljudi danas usmjereni? Uglavnom se živi za sadašnji trenutak i želi se iz sadašnjosti izvući maksimum. Izraženo riječima pjesme skupine Queen, “želim to sve, želim to sada” (*I want it all, I want it now*). Gdje nalazimo životnu usmjerenost prema trajnome i vječnome? Dosad smo u našim izlaganjima dopuštali Isusu Kristu da nam daje odgovore u vezi s trajnim vrijednostima. Pogledajmo što je On naučavao o usmjerenosti. Kakve ciljeve On preporuča? Je li On osobno bio usmjeren? Na što je bio usmjeren? Započet ćemo s Matejem 4,1-10:

“Duh tada odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskušava. I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: ‘Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.’ A on odgovori: ‘Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.’ Đavao ga tada povede u Sveti grad, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: ‘Ako si Sin Božji, baci se dolje! Ta pisano je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.’ Isus mu kaza: ‘Pisano je također: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!’ Đavao ga onda povede na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu pa mu reče: ‘Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.’ Tada mu reče Isus: ‘Odlazi, Sotono! Ta pisano je: Gospodinu, Bogu svom se klanjaj i njemu jedinom služi!’”

Na što je Isus ovdje usmjeren? Usmjeren je na pisanu Božju riječ (proučavali smo o ovome u prvom po-

glavlju). On citira Bibliju – Stari zavjet. Dopušta Božjoj riječi da Ga usmjerava. Sve što nije po Božjoj riječi, nije dio Njegova smjera. Isus završava riječima: “Gospodaru, Bogu svojem klanjaj se i Njemu jedinome služi!” Isus je usmjeren na Boga i služi samo Bogu. Božja riječ je za Njega pravilo života i putokaz koji daje životno usmjerenje. Kad Sotona dolazi i nudi Mu druga rješenja, Isus ne popušta. On zna koji je Njegov smjer i nema namjeru skrenuti s njega.

Što Mu Sotona nudi kao alternativu? Da se usmjeri na tjelesne potrebe – na kruh. Jesu li tjelesne potrebe nevažne? Treba li kršćanin izbjegavati zadovoljavanje tjelesnih potreba? One su svakako važne, ali ne mogu biti glavno životno usmjerenje. Postoje ljudi koji razmišljaju samo o hrani i žive samo za hranu. Međutim, Isus ne želi da nam hrana bude na prvome mjestu, da ona postane naša primarna vrijednost, da živimo samo za nju. U svojoj molitvi Očenaš Isus kaže: “Kruh naš svagdašnji daj nam danas”, ali to dolazi na kraju molitve, nakon proslavljanja Božjeg imena, čežnje za Njegovim vječnim kraljevstvom i želje da se u našem životu ispuni Njegova volja. Tek tada na red dolaze tjelesne potrebe.

Bog želi da čeznemo za Njim. Na drugom mjestu On kaže: “Tražite najprije kraljevstvo nebesko, a ovo će vam se sve nadodati.” (Matej 6,33) Ako nam je na prvom mjestu Bog, ne moramo se brinuti ni za što drugo. On će zadovoljiti sve naše potrebe. Bog ne želi da se usmjeravamo na kratkotrajne i prolazne vrijednosti. On želi da budemo usmjereni na trajno i vječno, a jedina trajnost nalazi se u Njemu.

Što dalje Sotona nudi Isusu? Usmjerava Ga na materijalne vrijednosti. Pokazuje mu sva kraljevstva ovoga svijeta i njihovu raskoš. Želi Mu sve to dati pod samo

jednim uvjetom: da više ne bude usmjeren na Boga, nego na njega. Pokloni se meni. Služi meni. Je li Sotona ikad vama iznio ovakvu ponudu? Jesu li materijalne vrijednosti u vašem životu ikad zasjenile potrebu da služite Bogu? Ako jesu, onda ste prošli kroz sličnu kušnju kroz kakvu je prošao Isus, samo što možda niste bili svjesni da se iza toga nalazi Sotona koji vas kuša. Isus ne želi da mi budemo usmjereni na tjelesne i materijalne vrijednosti. Bog će nam sve to dati ako nam je na prvome mjestu On. Isus je primjer osobe koju tjelesne i materijalne ponude nisu mogle poljuljati u Njegovom životnom usmjerenju.

Isus je došao objaviti ljudima Boga i usmjeriti ih na trajne vrijednosti. Tijekom svojeg života On je pozivao ljude da Ga slijede. Slijedeći Njega, oni će biti usmjereni na Boga. Pogledajmo sada kako reagiraju ljudi koje Isus poziva da se okrenu Bogu: "Prolazeći uz Galilejsko more, ugleda dva brata, Šimuna zvanog Petar i brata mu Andriju, gdje bacaju mrežu u more; bijahu ribari. I kaže im: 'Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi!' Oni brzo ostave mreže i pođu za njim. Pošavši odande, ugleda druga dva brata, Jakova Zebedejeva i brata mu Ivana: u lađi su sa Zebedejem, ocem svojim, krpali mreže. Pozva i njih. Oni brzo ostave lađu i oca te pođu za njim." (Matej 4,18-22)

Isus ovdje poziva Petra i Andriju, jednostavne ljude, ribare. Što nam tekst kaže – odazivaju li se? Čitamo da su istog trena ostavili alat koji im je osiguravao tjelesno i materijalno blagostanje – svoje mreže – i krenuli za Isusom u nepoznato. Istu stvar čine i Jakov i Ivan. Oni istog trena ostavljaju svoju lađu na Galilejskom jezeru i kreću za Isusom. Ne pomišljaju se, ne kalkuliraju, ne odugovlače. Sve su spremni žrtvovati za životnu usmjerenost na Boga. Možda ćemo reći: pa bili

su siromašni, ništa nisu imali. Život uz Isusa omogućit će im da vide malo svijeta, da odu čak i do Jeruzalema. Ali na Isusove pozive nisu se odazivali samo siromašni ribari: “Odlazeći odande, ugleda Isus čovjeka zvanog Matej gdje sjedi u carinarnici. I kaže mu: ‘Podi za mnom!’ On usta i pođe za njim.” (Matej 9,9)

Čovjek po imenu Matej bio je carinik. Carinici su odlično živjeli u vrijeme Rimljana. Oni su sakupljali porez za rimske vlastodršce, a u tom poslu bilo je dovoljno prostora za osobno bogaćenje. Nije svatko mogao dobiti tako unosan posao koji je osiguravao tjelesno i materijalno blagostanje. Kad bi ga tko dobio, čuvao bi ga i prenosio u naslijeđe na potomke.

Međutim, izgleda da Mateja ovaj posao ne ispunjava. On ima riješene sve tjelesne i materijalne potrebe, ali nešto mu u životu nedostaje. Nedostaje mu nešto trajno. Kad Isus prolazi pokraj njegove carinarnice, On u njemu vidi dušu koja traga za trajnim vrijednostima. Upućuje mu poziv, a ovaj carinik istog trena ostavlja sve i polazi za Isusom.

Bih li ja bio u stanju ostaviti svoje fizičke i materijalne vrijednosti i krenuti u nepoznato za Isusom? Ako sam cijeli život ulagao isključivo u materijalne vrijednosti, onda sam vezan za njih. One mi nešto znače i nije se lako od njih odvojiti. Isus ne želi da mi budemo vezani bilo čime. On želi da naše primarno usmjerenje bude na Boga. Ako smo ponajprije usmjereni na Boga, On će zadovoljiti sve naše potrebe, onako kako ih je zadovoljio u životu Mateja, Petra i Andrije, Jakova i Ivana. Međutim, jesu li svi koje je Isus pozvao i koji su odgovorili na Njegov poziv ostali trajno usmjereni na Boga? Luka 5,1-3 reći će nam nešto više o ovome:

“Dok se jednom oko njega gurao narod da čuje riječ Božju, stajao je on pokraj Genezaretskog jezera. Spazi dvije

lađe gdje stoje uz obalu; ribari bili izašli iz njih i ispirali mreže. Uđe u jednu od tih lađa; bila je Šimunova pa zamoli Šimuna da malo otisne od kraja. Sjedne te iz lađe poučavaše mnoštvo.”

Kako se Šimun Petar našao ovdje u ladici na obali Galilejskog jezera? Nije li ostavio svoj ribarski alat i krenuo za Isusom? Jest, ali ga je životna stvarnost očito natjerala da se vrati svojem prvotnom zanimanju. Sotona je došao s kušnjom i Petar je pokleknuo. I evo, Isus se ponovno nalazi u njegovom kraju, ali ovaj put oko Njega je mnoštvo naroda kojeg On poučava trajnim vrijednostima. Isus odlučuje uporabiti Petrov ribarski alat u službi navješćivanja trajnih vrijednosti. On ulazi u Petrovu ladicu, propovijeda iz nje okupljenom narodu na brijegu ispred jezera, i pogledajmo što se dalje događa:

“Kada dovrši pouku, reče Šimunu: ‘Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov.’ Odgovori Šimun: ‘Učitelju, svu smo se noć trudili i ništa ne ulovismo, ali na tvoju riječ bacit ću mreže.’ Učiniše tako te uhvatiše veoma mnogo riba; mreže im se gotovo razdirale. Mahnuše drugovima na drugoj lađi da im dođu pomoći. Oni dođoše i napuniše obje lađe, umalo im ne potonuše. Vidjevši to, Šimun Petar pade do nogu Isusovih govoreći: ‘Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!’ Zbog lovine riba što ih uloviše bijaše se zapanjio on i svi koji bijahu s njime, a tako i Jakov i Ivan, Zebedejevi sinovi, drugovi Šimunovi. Isus reče Šimunu: ‘Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljude!’ Oni izvukoše lađe na kopno, ostaviše sve i podoše za njim.” (Luka 5,4-11)

Petar je svu noć nastojao priskrbiti tjelesne i materijalne vrijednosti. Sve je bilo uzaludno – ništa nije ulovio. Međutim, s Isusom u čamcu Petar doživljava blagoslove kakvih nikada prije nije bilo. Blagoslovi su bili

toliko obilni da su čak i njegovi sudrugovi iz druge ladice imali koristi od ulova. Što Isus želi ovim čudom reći Petru? On mu zapravo kaže: Petre, ako se i dalje budeš usmjeravao isključivo na tjelesne i materijalne vrijednosti, tvoje će mreže ostajati poluprazne. S druge strane, ako na prvo mjesto staviš Boga, ako prvenstveno budeš usmjeren na Njega, uvijek ćeš živjeti u obilju koje sam nećeš moći potrošiti i od kojeg će se još mnogi hraniti.

Petar je shvatio poruku i ponovno je krenuo za Isusom. Kako je s nama? Shvaćamo li poruku? Mora li Isus i nas uvijek iznova tražiti u našim životnim ladicama? Odlutamo li mi povremeno za tjelesnim i materijalnim vrijednostima? Isus se uvijek iznova susretao s ljudima koji nisu bili ozbiljno usmjereni na Njega. Sljedeći takav primjer iznosi nam Luka 9,57-62:

“Dok su išli putom, reče mu netko: ‘Za tobom ću kamo god ti pošao.’ Reče mu Isus: ‘Lisice imaju jazbine, ptice nebeske gnijezda, a Sin Čovječji nema gdje bi glavu naslonio.’ Drugomu nekom reče: ‘Pođi za mnom!’ A on će mu: ‘Dopusti mi da prije odem i pokopam oca.’ Reče mu: ‘Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve, a ti idi i navješćuj kraljevstvo Božje.’ I neki drugi reče: ‘Za tobom ću, Gospodine, ali dopusti mi da se prije oprostim sa svojim ukućanima.’ Reče mu Isus: ‘Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje.’”

Ovdje nalazimo primjere triju različitih osoba. Svaka od njih ima potrebu za trajnim vrijednostima, ali i zapreku koja je sprečava u ostvarenju te potrebe. Prva među njima osobno izražava Isusu želju da Ga slijedi, a Isus joj odgovara: “Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin Čovječji nema gdje nasloniti glavu.” Drugim riječima, Isus je beskućnik – On nema krova nad

glavom koji bi Mu jamčio sigurnost. S Njime na putu učenici će i sami biti beskućnici. Međutim, što Isus želi reći spominjanjem životinja? Bog se brine za lisice i ptice, pa kako onda ne bi za Kristove učenike. Potrebno je samo malo vjere da će se Bog pobrinuti za nas. Nažalost, nemamo izvještaj u evanđeljima da je ovaj čovjek pokazao vjeru i krenuo za Isusom.

Sljedećeg čovjeka Isus je pozvao: "Slijedi me!" Međutim, on je želio prvo pokopati svojeg oca. A što mu Isus kaže? To sada nije važno! To sada nije na redu! Sada su druge stvari važnije! Je li Isus toliko nehuman da ne bi dopustio čovjeku da prežali i iskaže dužno poštovanje ocu? Što je s petom zapovijedi koja nalaže poštovanje roditelja? Ovdje nije riječ o tome da je čovjekov otac već preminuo, nego on želi odugovlačiti nekoliko godina. Njemu se ne žuri slijediti Isusa. On želi prvo uživati u prolaznim tjelesnim i materijalnim vrijednostima, a onda će jednog dana, kad otac umre i kad ga pokopa, slijediti Isusa. Isus kaže "Ne!" Danas je dan odluke. Sutra nije u našoj vlasti; mi ne znamo kako će ono izgledati i hoćemo li uopće dočekati sutrašnji dan.

Najzad, treći čovjek kaže: "Ja ću te slijediti, Gospodine, ali prvo se moram oprostiti sa svojim ukućanima!" O kakvom je ovdje oprostaju riječ? Sigurno nije mislio otići rukovati se sa svima kod kuće, vratiti se za pet minuta i slijediti Isusa. Očigledno je i ovdje riječ o nekoj vrsti opraštanja koja bi potrajala, inače se ovaj čovjek ne bi našao na popisu onih koji nisu bili usmjereni na trajne vrijednosti.

Isus završava riječima: "Nitko tko stavi ruku svoju na plug te se obazire natrag nije prikladan za kraljevstvo!" Što Isus želi reći? Da se čovjek ne smije odmoriti? Da ne smije pasti? Ne, nego ne smije odustati od svo-

jega životnog usmjerenja. Ako sam krenuo za Isusom, On očekuje da nastavim ići za Njim ostatak svojeg života. Kršćanin ne može s pravom nositi to ime ako stalno mijenja životne smjerove. Kršćanin je samo onda kršćanin kad je usmjeren na Isusa Krista. Naravno da kršćanin može pasti. I učenici su padali. Ali kršćanin se nakon pada diže i nastavlja biti usmjeren na Boga.

Isus je ispričao usporedbu koja govori o dva različita odgovora na Božji poziv: “A što vam se čini? Čovjek neki imao dva sina. Pride prvomu i reče: ‘Sinko, hajde danas na posao u vinograd!’ On odgovori: ‘Neću!’ No poslije se predomisli i ode. Pride i drugomu pa mu reče isto tako. A on odgovori: ‘Evo me, gospodaru!’ i ne ode. Koji od te dvojice izvrši volju očevu?” (Matej 21,28-31)

Usporedba o dva sina. Ima više Kristovih usporedbi koje govore o dva sina. Jedan je uglavnom pozitivan, a drugi negativan. U ovom slučaju negativni obećava ocu da će učiniti onako kako otac traži. Što je negativno u dobroj volji i obećanju? Negativno je to što u konačnici ne čini ono što je obećao. S druge strane, drugi sin od samog početka jasno kaže da neće postupiti po očevoj želji, ali se poslije pokaje i učini kako je otac tražio. Ima ljudi koji ne žele biti usmjereni na trajne vrijednosti i slijediti Boga. Međutim, pokajat će se i prigrliti Ga svim srcem. Isus ovdje spominje primjere carinika i bludnica. Tako veliki grešnici, koji su isprva odbijali Boga, prigrlit će Ga svim srcem i neće Ga više puštati jer znaju kako bijedno izgleda život bez Boga.

S druge strane, neki drugi, vjerojatno ugledni vjernici, na pola puta će odustati i otpasti od vjere. U koju kategoriju ja spadam? Jesam li od onih koji odustaju na pola puta? Ili sam od onih koji su snažno prihvatili

Božje trajne vrijednosti i ne žele ih više ispustiti ni za što na svijetu? Ako smo od onih koji možda često odustaju, nije vrijeme za očajavanje. Naime, vidjeli smo da su i Kristovi učenici znali odustajati. Pred sam kraj Kristove službe, nakon što su tri i pol godine proveli s Njim, oni su se ponovno našli u opasnosti od odustajanja:

“Tada im reče Isus: ‘Svi ćete se vi još ove noći sablazniti o mene. Ta pisano je: *Udarit će pastira i stado će se razbjeći*. Ali kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.’ Nato će mu Petar: ‘Ako se i svi sablazne o tebe, ja se nikada neću!’ Reče mu Isus: ‘Zaista, kažem ti, još ove noći, prije negoli se pijetao oglasi, triput ćeš me zatajiti!’ Kaže mu Petar: ‘Bude li trebalo i umrijeti s tobom, ne, neću te zatajiti.’ Tako rekoše i svi učenici.” (Matej 26,31-35)

Isus pretkazuje svojim učenicima njihovu neposrednu budućnost. Što oni kažu? “To ne može biti!” Posebno je glasan Petar. On prvi skače i niječe takvo što: “Ako se doista i svi pokolebaju zbog tebe, ja se sigurno nikada neću pokolebati!” Jesam li kada bio siguran da neću pasti, a onda sam u prvom sljedećem trenutku kušnje pao? Meni se osobno znalo dogoditi, a i Petru se dogodilo. Te iste noći, samo nekoliko sati kasnije, odustao je u potpunosti od svojeg životnog usmjerenja (Matej 26,69-75). Ni on sam to nije očekivao, niti bismo mi takvo što očekivali od nekoga tko je proveo tri i pol godine s Isusom. Međutim, dogodilo se, a i nama se može dogoditi. Važno je ne ostati ležati, nego se dići i nastaviti usmjeravati se prema trajnim vrijednostima.

Što je Petra ponovno usmjerilo prema trajnim vrijednostima? “Isus im pristupi i prozbori: ‘Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Podite dakle i učinite mo-

jim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio! I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.” (Matej 28,18-20)

Susret s uskrslim Isusom osnažio je Petra do te mjere da više nije padao. Štoviše, on je sada postao osoba koja je druge usmjeravala prema Bogu. U Djelima možemo čitati kako je Petar sa silom i snagom usmjeravao ljude kojima je propovijedao (Djela 2,19-41). Bio je usmjeren do te mjere da ga je njegova životna usmjerenost odvela na križ. Zbog svojih životnih uvjerenja bio je razapet u rimskom koloseju i dao svoj život za Onoga koga je slijedio. Time je postao uzor i nadahnuće mnogima nakon njega.

Isus želi da ti i ja budemo usmjereni na Njega – na trajne vrijednosti. On želi da ne odustajemo zbog kratkotrajnih i prolaznih vrijednosti koje nas okružuju. Isus je još ispričao usporedbu o uzvanicima na gozbu kojom želimo zaokružiti ovo razmišljanje o usmjerenosti:

“Kad je to čuo jedan od sustolnika, reče mu: ‘Blago onome koji bude blagovao u kraljevstvu Božjem!’ A on mu reče: ‘Čovjek neki priredi veliku večeru i pozva mnoge. I posla slugu u vrijeme večere da rekne uzvanicima: Dođite! Već je pripravljeno! A oni se odreda počeli ispričavati. Prvi mu reče: Njivu sam kupio i valja mi poći pogledati je. Molim te, ispričaj me. Drugi reče: Kupio sam pet jarmova volova pa idem okušati ih. Molim te, ispričaj me. Treći reče: Oženio sam se i zato ne mogu doći. Sluga se vrati i javi to domaćinu. Tada domaćin, gnjevan, reče sluzi: Izidi brzo na trgove gradske i ulice pa dovedi ovamo prosjake, sakate, slijepe i hrome. I sluga reče: Gospodar, učinjeno je što si naredio i još ima mjesta. Reče gospodar sluzi: Izidi na putove i među ograde i prisili neka uđu da mi se na-

puni kuća. A kažem vam: nijedan od onih pozvanih neće okusiti moje večere.” (Luka 14,15-24)

Svi smo mi pozvani na veliku večeru u kraljevstvu nebeskom. Međutim, poput ovih likova iz usporedbe, i mi možda imamo neke isprike. Jedan je kupio njivu, drugi volove. Koje bi mogle biti isprike nama danas? Kupio sam kuću – moram je obići, dovršiti, useliti se, uživati u njoj. Ili, kupio sam novi automobil – moram ga isprobati, lijepo ga urediti, uživati u njemu. Pa tek sam dobio kuću ili automobil – sada nemam vremena! Ova usporedba upravo govori o ljudima koji su usmjereni na materijalne i prolazne vrijednosti.

Isus za nas ima nešto daleko bolje! On za nas priprema gozbu u svojem kraljevstvu. Blagoslove te gozbe Njegovi sljedbenici uživaju već ovdje na Zemlji, a u nebeskom kraljevstvu će primiti i daleko više. Sav sjaj i raskoš naših kuća i automobila ne može se mjeriti s nebeskim kućama i automobilima. Isus želi da budemo usmjereni na trajno i vječno.

Tko je pozvan na gozbu u ovoj usporedbi nakon što su prvi odbili? Svi koji su se našli na gradskim trgovima i ulicama. Pozvani su siromašni, sakati, slijepi, hromi. Bludnice i carinici naslijedit će kraljevstvo. Isus kaže na drugom mjestu da će prvi biti posljednji, a posljednji prvi (Matej 19,30). Hoću li biti prvi ili posljednji, ovisi samo o meni osobno.

Isus nas sve poziva na svoju gozbu. On želi da svi budemo prisutni na njoj. On je već sve pripremio i samo čeka naš odgovor. Moja je želja da svi budemo usmjereni k trajnim vrijednostima, k Božjim vrijednostima i da jednog dana svi zajedno sudjelujemo u Kristovoj gozbi u nebeskom kraljevstvu!

9. Povratak vjernosti

Nastavljamo potragu za trajnim vrijednostima. Gdje ih tražimo? Tražimo ih u nauku Isusa Krista. On je redefinirao društvene vrijednosti svojega vremena. Bavio se društvenom kritikom vjerske elite koja je ljudima davala loš primjer. Svojim lošim primjerom upućivali su narod na prolazne materijalne vrijednosti. Isus je svojim dobrim primjerom upućivao narod na trajne vrijednosti.

Vrijednost o kojoj govorimo u ovom poglavlju je vjernost. Što je vjernost? Sinonimi za vjernost jesu: privrženost, odanost, lojalnost (Anić). Biti vjeran znači biti odan nekome. Ova Kristova vrijednost sažima sve ostale vrijednosti o kojima smo dosad govorili. Ona nas upućuje na privrženost svim vrijednostima koje je Isus naučavao. Koje su to vrijednosti kojima trebamo biti vjerni? Isusove vrijednosti koje smo zajedno razmatrali u ovoj knjizi jesu:

1. Pouzdanost – Božja riječ
2. Sigurnost – u Bogu
3. Moralnost – u Starom zavjetu i Dekalogu
4. Ljubav – primarna vrijednost
5. Milost – Bog je daje i očekuje od nas
6. Molitva – Bog nas čuje i uslišava
7. Oprost – Bog daje i očekuje od nas
8. Usmjerenost – na Boga

Sve su ovo trajne vrijednosti koje imaju potencijal za vječnost i vode u vječni život. Isus želi da prigrlimo ove vrijednosti i da Mu budemo vjerni. Čemu je današnji čovjek vjeran? Ako pogledamo samo na područje braka i broj rastava u našoj zemlji, lako ćemo zaključiti da je vjernost vrlina koju bismo više trebali njegovati. Ako je današnji čovjek nečemu vjeran, onda je vjeran prolaznim vrijednostima.

Svako proljeće javnost se u Hrvatskoj podigne na noge u iščekivanju posebnog događaja. Tisak, radio i televizija izvještavaju o dolasku ptica selica u naše krajeve. Ali ovdje je riječ o posebnim pticama – paru roda kojima su ljudi dali imena Klepetan i Malena. Malena je ženka iz obitelji roda, koja od mladosti ima slomljeno krilo pa stoga nije u mogućnosti svake jeseni s drugim rodama napustiti naše krajeve i odseliti se na jug. S obzirom na to da je oštećeno krilo ograničava, Malena zimu prezimljava u našim krajevima. Za to vrijeme njezin par, roda Klepetan odlazi na jug u toplije krajeve. Svakog proljeća ljudi sa znatiželjom iščekuju hoće li se Klepetan vratiti na isto mjesto, svojoj Malenoj, ili će se pridružiti nekoj drugoj rodi u nekom drugom dijelu svijeta.

Tako u iščekivanju nije samo Malena, nego i cijela hrvatska javnost. Svake godine Klepetan se vraćao 24. ožujka u popodnevnim satima svojoj Malenoj. Javnost bi to redovito registrirala i izvještavala nas o sretnom događaju. Godine 2011. Klepetan se po prvi put nije pojavio 24. ožujka. Već su počele špekulacije da se više neće vratiti. Međutim, nekoliko dana poslije Klepetan je stigao sam izmoren i prljav, a nitko nije bio sretniji od Malene. Nakon nekog vremena par je dobio i male rode. Ljudi s radošću prate tijek zbivanja i izvještavaju o vjernosti ovog para iz svijeta ptica, naglašavajući ti-

me da i ptice razumiju i znaju prave vrijednosti. Koliko bi tek vjernost kao trajna vrijednost trebala biti prisutna među nama ljudima!

Što je Isus naučavao o vjernosti trajnim vrijednostima? U evanđeljima Isus vjernog čovjeka oslikava trgovcem koji je pronašao skupocjeni biser: “Nadalje, kraljevstvo je nebesko kao kad trgovac traga za lijepim biserjem: pronade jedan dragocjeni biser, ode, rasproda sve što ima i kupi ga.” (Matej 13,45.46)

Ovaj je trgovac očito tragao za trajnom vrijednošću u koju će uložiti svoj novac. I tako tragajući, naišao je na skupocjeni biser. Zašto je biser vrijednost? Zato što ima poseban izgled i teško je do njega doći. Naime, biseri nastaju u školjkama na dnu mora. Teško je doći do morskoga dna, a još je teže naići na bisere u školjkama. Oni do kojih se dođe imaju posebnu vrijednost. Možda ovaj biser što ga je trgovac pronašao nije ni bio prepoznat kao posebna vrijednost od strane prodavača. Prodavao se kao i ostali skuplji biseri. Međutim, ovaj čovjek je prepoznao njegovu stvarnu vrijednost. On odlazi i prodaje sve što ima kako bi sve svoje imanje uložio u ovu vrijednost.

Na sličan način ponaša se i kršćanin. Naime, kada kršćanin otkrije vrijednosti koje se nalaze u Bogu, kad otkrije pouzdanost, sigurnost, ljubav, milost i oprost, on ostavlja svoje prolazne vrijednosti koje je prethodno slijedio i mijenja ih za Božje bisere – on postaje vjeran Bogu i Njegovim vrijednostima. Zašto to čini? Zato što zna da u prolaznim vrijednostima nema ničega trajnog, dok Božje vrijednosti traju vječno. Time vjernost Božjim vrijednostima postaje za kršćanina posebna vrijednost.

U evanđeljima imamo puno primjera vjernosti. Carinik Zakej je jedan takav primjer. Nakon što se susreo

s Kristovim vrijednostima, on odustaje od svojih prolaznih materijalnih vrijednosti i odlučuje se na vjernost Kristovim vrijednostima. On odlazi i dijeli svoje imanje siromašnima i onima koje je tijekom života zakinuo (Luka 19,8). Drugi je primjer čovjek oslobođen od demona, koji odlazi navješćivati po Dekapolisu što mu je učinio Gospodin (Marko 5,20). On se susreo s nečim trajnim i vrijednim u Isusu i ne može šutjeti o vrijednostima koje su dostupne u Njemu. On postaje osoba koja će vjerno slijediti Božje trajne vrijednosti. Najzad, kad su se pri Kristovom raspeću Njegovi najbliži učenici razbježali, skupina skromnih žena i dalje je ostala vjerna Isusu:

“Kad prođe subota, Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Saloma kupiše miomirisa da odu pomazati Isusa. I prvoga dana u tjednu, veoma rano, o izlasku sunčevu, dođu na grob. I razgovarahu među sobom: ‘Tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih?’ Pogledaju, a ono kamen otkotrljan. Bijaše doista veoma velik.” (Marko 16,1-4)

Ove skromne žene došle su učiniti djelo pomazanja na Isusu u trenutku kad su Ga svi napustili. Isus je osuđen na smrt na križu i kao takav postao je osoba s kojom nitko više nije želio imati kontakt. Biti povezan s raspetim Isusom znači osobno izgubiti ugled i čast u društvu. To znači možda i osobno biti progonjen i razapet na križ.

Osim ovih vjernih žena, nitko takvo što ne želi riskirati. One su se susrele s Isusom i Njegovim vrijednostima, prigrlile su Njegove trajne vrijednosti i žele Mu biti vjerne do kraja. Ovamo na grob došle su učiniti posljednje djelo za Njega i time Mu iskazati čast i štovanje. One su primjer vjernosti u trenucima kad nije popularno biti vjeran.

Kako je s nama? Jesmo li mi vjerni Isusovim trajnim vrijednostima? Odbacujemo li ih kad nađu problemi i nevolje? Lako je biti vjeran kad je sve u redu i kad nam vjernost donosi isključivo samo prednosti i blagoslove. Ali kad postoji opasnost da nam vjernost donese probleme i progono, kako se onda postavljamo? Pogledajmo što je Isus naučavao o vjernosti:

“Tada dozva narod i učenike pa im reče: ‘Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene i evanđelja, spasit će ga. Ta što koristi čovjeku steći sav svijet, a životu svojemu nauditi? Ta što da čovjek dadne u zamjenu za život svoj? Doista, tko se zastidi mene i mojih riječi u ovom preljubničkom i grešničkom naraštaju – njega će se stidjeti i Sin Čovječji kada dođe u slavi Oca svoga zajedno sa svetim anđelima.’” (Marko 8,34-38)

“Tko se postidi mene i mojih vrijednosti!” Isus ne želi da Ga se stidimo. Ono što On nudi daleko je bolje od bilo čega drugog što ovdje na Zemlji možemo dobiti. To je ustvrdio i Zakej, i izliječeni ljudi, i žene koje su slijedile Isusa na grob i mnogi drugi tijekom povijesti. Isusove vrijednosti već danas unose blagoslove u naš život. Međutim, nije uvijek popularno biti kršćaninom.

Kako je u našem društvu? Je li moguće danas postidjeti se Isusa? Kad sam išao u osnovnu školu, nije bilo popularno vjerovati u Boga. Bilo je to 80-ih godina, u doba komunizma. Osobno znam ljude koji su krili da su vjernici kako ih njihovo društvo ne bi ismijavalo. Ja to nisam mogao sakriti jer su svi znali da živim u crkvi i da mi je otac pastor. Stoga sam često bio ismijavan. Danas su drugačija vremena, ali i danas ima lju-

di koji ismijavaju vjernike. Vjernost nije uvijek dobrodošla i nije uvijek na cijeni.

Zbog toga Isus u ovom tekstu kaže: “Tko želi ići za mnom neka se odreče samog sebe, neka uzme svoj križ i neka me slijedi!” Kršćanin ponekad mora ponijeti križ sramote. Kao što je Isus bio osramoćen na križu, tako će ponekad biti i kršćanin. Mi ne želimo odustati od Kristovih trajnih vrijednosti za neku sitnu prolaznu korist koja će nam priskrbiti privremeni ugled ili novac. Kršćanin na prvo mjesto stavlja Boga! On se čak odriče sebe i želja mu je da se Bog proslavi u njegovom životu. Kršćanin je vjeran Bogu bez obzira na okolnosti.

Ovaj tekst kaže da će onaj tko želi sačuvati svoj život prihvaćanjem prolaznih vrijednosti izgubiti ga za vječnost, dok će onaj tko izgubi ovozemaljski život i ugled sačuvati ga za vječnost. Što je bolje: imati savršen ovozemaljski život ili provoditi vječnost s Bogom gdje će On osobno zadovoljiti sve naše potrebe? Jer “što koristi čovjeku ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoj život” (Marko 8,36)? Ne želimo da se nama ovakvo što dogodi. Stoga već sada izgrađujemo trajne vrijednosti kako bismo njihovu puninu iskusili u vječnosti.

Međutim, ovdje na Zemlji bit će svakakvih trenutaka. Kako je to moguće ako kršćanin već danas osjeća blagoslove trajnih vrijednosti? Moguće je zbog toga što se i dalje nalazimo u svijetu grijeha. Bog djeluje, ali i Sotona još uvijek djeluje. Bog će na kraju sve izvesti na dobro i uništiti zlo i Sotonu, ali Sotona će nam se sve dotad svim silama truditi zagorčati život kako bismo se odrekli vjernosti Bogu. I sam Isus je prolazio kroz Sotonine kušnje, kroz kušnje vjerske elite onoga vremena, kroz nerazumijevanje svojih učenika da bi na kraju završio na križu. Iako kršćanin već danas uživa blagoslove trajnih vrijednosti, Bog nam ne obećava da

nikada nećemo naići na probleme. Štoviše, problemi su dio našeg života dok iščekujemo vječnost koju Bog priprema:

“Vi pak pazite sami na sebe. Predavat će vas vijećima i tući vas u sinagogama, pred upraviteljima i kraljevima stajat ćete zbog mene, njima za svjedočanstvo. A treba da se najprije svim narodima propovijeda evanđelje. Kad vas budu vodili na izručenje, ne brinite se unaprijed što ćete govoriti, nego govorite što vam bude dano u onaj čas. Ta niste vi koji govorite, nego Duh Sveti. Predavat će na smrt brat brata i otac sina. Djeca će ustajati na roditelje i ubijati ih. Svi će vas zamrziti zbog imena moga. Ali tko ustraje do svršetka, bit će spašen.” (Marko 13,9-13)

Isus ovdje opisuje teškoće koje očekuju kršćane dok žive u ovom grešnom svijetu. Što se sve navodi? Kršćani će biti predavani sudovima, bičevani, ubijani, svi će ih mrziti. U prvom stoljeću, u počecima kršćanstva, prolazili su kroz teška vremena. Protivljenje i progoni dodatno su učvrstili njihovu vjeru. Naime, činjenica je da vjera jača kad nailazi na teškoće. Kad nema teškoća, opustimo se i lako zaboravimo na Boga. Ako pogledamo vlastiti život, kada trebamo Boga? Kada se najusrdnije molimo? Kada je naša zajednica s Njim najčvršća? Onda kad smo u problemima.

Isus nas upozorava da budemo spremni na protivljenje jer živimo u svijetu grijeha. Ali nam obećava i pomoć: Sveti Duh će nam pomagati u tim trenucima, snažiti nas i upućivati. Isus daje i obećanje za vječnost: “Tko izdrži do kraja, taj će se spasiti!” On nam ne obećava da će nam kao kršćanima na ovom svijetu cvjetati samo ruže. Osjećat ćemo blagoslove Kristovih trajnih vrijednosti, ali i protivljenje Sotone koji nas želi obeshrabriti. Međutim, Isus nas hrabri da budemo vjerni i

izdržimo do kraja. On za vjerne izriče blaženstvo: “Dok je on to govorio, povika neka žena iz mnoštva: ‘Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao!’ On odgovori: ‘Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!’” (Luka 11,27.28)

Dok je Isus poučavao okupljeno mnoštvo, neka je žena iz naroda uzviknula: “Blago tvojoj majci!” Ona djevicu Mariju naziva blaženom. A što kaže Isus? Slaže li se On s ovakvom tvrdnjom? Isus sigurno nije imao ništa protiv svoje majke. On je poštivao petu zapovijed; čak se i na križu brinuo da Mu majka bude zbrinuta kod učenika Ivana (Ivan 19,26.27). Međutim, On istinsko blaženstvo izriče nad onima koji su vjerni Bogu. Vjernost je kršćanska vrijednost i kršćanin koji je ne njeguje treba se pitati je li još uvijek istinski kršćanin. Jednom drugom prigodom Isus ovo dodatno pojašnjava:

“Dok on još govoraše mnoštvu, eto majke i braće njegove. Stajahu vani tražeći da s njime govore. Reče mu netko: ‘Evo majke tvoje i braće tvoje, vani stoje i traže da s tobom govore.’ Tomu koji mu to javi on odgovori: ‘Tko je majka moja, tko li braća moja?’ I pruži ruku prema učenicima: ‘Evo, reče, majke moje i braće moje! Doista, tko god vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima, taj mi je brat i sestra i majka.’” (Matej 12,46-50)

Koga Isus smatra svojom pravom obitelji? Sve one koji slijede Njegove vrijednosti. Sve one koji su vjerni Njegovim vrijednostima. Štoviše, Isus one koji su Mu vjerni naziva svojom djecom (Ivan 1,12). Ako smo Mu vjerni, imamo čast biti posinjani i postati dijelom Njegove obitelji.

U antičko vrijeme vlastodršci su znali posiniti vjerne sluge. Tako se događalo da robovi na osnovi svoje

vjernosti budu posinjani u obitelj njihova vlasnika. U takvim bi slučajevima dobivali prezime vlasnika i slobodu. Takav je bio Josip Flavije, poznati židovski povjesničar. Iako je poznat pod tim imenom, njegovo pravo ime je Josef Ben Matitija. Bio je Židov plemićkog podrijetla koji je kao mladić poslan u Rim da zastupa Židove u nekim važnim sporovima. Vrativši se u Palestinu, radikalni Židovi su ga pridobili na svoju stranu i angažirali u ratu protiv Rimljana. Tako je Josef Ben Matitija postao zapovjednikom obrane Galileje.

Rimska vojska je došla i sravnila cijelu Galileju sa zemljom, a Josefa zarobila. Svaki rimski zarobljenik odmah je postajao robom. Tako je i Josef postao rimskim robom. Bio je u vlasništvu rimskoga vojskovođe Tita Flavija. Čim je zarobljen, Josef je Titu prorekao da će biti sljedeći rimski car. To je Tita zaintrigiralo i zbog toga je poštedio Josefu život. Kada je Tit nekoliko godina poslije stvarno postao sljedeći rimski car, Josefu je dao slobodu i posinio ga, čime je Josef dobio novo ime – Josip Flavije. Biti dijelom carske obitelji bila je posebna nagrada za vjernost. Josip Flavije proveo je ostatak života na rimskom dvoru gdje je imao vremena i sredstava pisati židovsku povijest koja nam je u njegovim knjigama sačuvana do danas (izvještaj o posinjenju zapsan je u njegovoj knjizi *Židovski rat*).

Bog i nas želi posiniti. Sve one koji su Mu vjerni On će istinski posvojiti. Svi mi koji već danas čeznemo za Njegovim vrijednostima, provodit ćemo vječnost na Njegovu dvoru. Nije li prednost biti posinjen od samog Kralja svemira i provoditi vječnost na izvoru trajnih vrijednosti?

Međutim, i pokraj toga što Isus nudi vjernima ulaz u Njegovu obitelj, nisu svi ljudi Njegova vremena bili zainteresirani za posinjenje: “S kime dakle da prispo-

dobim ljude ovog naraštaja? Komu su nalik? Nalik su djeci što sjede na trgu pa jedni drugima po poslovici dovikuju: ‘Zasvirasmo vam i ne zaigraste! Zakukasmo i ne zaplakaste!’ Doista, došao je Ivan Krstitelj. Nije kruha jeo ni vina pio, a velite: ‘Đavla ima!’ Došao je Sin Čovječji koji jede i pije, a govorite: ‘Evo izjelice i vinopije, prijatelja carinika i grešnika!’ Ali opravda se Mudrost pred svom djecom svojom.” (Luka 7,31-35)

Ljudi Kristova vremena bili su nezainteresirani. Isus kaže: “Ako vam se zasniva vesela melodija, vi se ne veselite.” S druge strane, “ako vam zapjevaju tužaljku, vi ne plaćete”. Jednostavno ljude Isusova vremena nije bilo briga ni za što. Ako se netko veseli ili pati, njih nije briga. Oni se sebično brinu samo kako će sebi priskrbiti što više materijalnih dobara.

Primjećujete li ovdje ikakvu sličnost s našim vremenom? Danas smo medijski obasuti raznim informacijama. Slušamo o pucnjavi, ubojstvima, ratovima, ali koga od nas to stvarno brine? To je tamo negdje daleko i ne dotiče se naše kože. Ako je pak riječ o nekom velikom slavlju, ako ja nemam neke izravne koristi, nije me briga. Ljudi su nekad bili skloniji pomoći jedni drugima, ali danas svatko sebično gleda samo kako će priskrbiti dobra za sebe. Izgleda da ima puno sličnosti između Kristova i ovog našeg današnjeg vremena. Ljudi su jednostavno nelojalni jedni drugima i Bogu. Vjernost više nije vrlina koja se cijeni.

Bog je za nas učinio sve. On nam je dao u nasljedstvo trajne vrijednosti. Posinio nas je i učinio svojom djecom. On nas poziva da budemo vjerni Njegovim vrijednostima. Međutim, većina ljudi na Zemlji odbacuje Njegovu ponudu. O takvima je Isus ispričao usporedbu:

“I uze im zboriti u prisposodobama: Čovjek vinograd posadi, ogradom ogradi, iskopa tijesak i kulu podiže

pa ga iznajmi vinogradarima i otputova. I u svoje vrijeme posla vinogradarima slugu da od njih uzme dio uroda vinogradarskoga. A oni ga pograbiše, istukoše i otposlaše praznih ruku. I opet posla k njima drugog slugu: i njemu razbiše glavu i izružiše ga. Trećega također posla: njega ubiše. Tako i mnoge druge: jedne istukoše, druge pobiše.

Još jednoga imaše, sina ljubljenoga. Njega naposljetku posla k njima misleći: 'Poštovat će sina moga.' Ali ti vinogradari među sobom rekoše: 'Ovo je baštinik! Hajde da ga ubijemo i baština će biti naša.' I pograbe ga, ubiju i izbace iz vinograda.

Što li će učiniti gospodar vinograda? Doći će i pobiti te vinogradare i dati vinograd drugima. Niste li čitali ovo Pismo: Kamen što ga odbaciše graditelji, postade kamen zaglavni. Gospodnje je to djelo – kakvo čudo u očima našim!

I tražili su da ga uhvate, ali se pobojaše mnoštva. Razumješe da je protiv njih izrekao prisposobu pa ga ostave i odu." (Marko 12,1-12)

Ovaj vlasnik vinograda zasadio je prekrasan vinograd. Dao je svojim slugama da ga čuvaju, obrađuju i daju mu njegov dio kada dođe vrijeme. Međutim, sluge su se pokazali nelojalnima. Umjesto da poštuju vlasnika, oni su njegove izaslanike pretukli. Sljedeće su izranili. Treće su pobili. I najzad vlasnik šalje svojega sina misleći da će prema njemu imati poštovanja. Međutim, umjesto da sinu pokažu lojalnost, oni ga ubijaju.

Na što vas podsjeća ova usporedba? Naš nebeski Otac i nama je dao prekrasan vinograd da ga čuvamo i obrađujemo – dao nam je Zemlju. Zatim je poslao svoje proroke da upućuju ljude na Njega. Međutim, ljudi su proroke pretukli, izranjavali i pobili. Napokon Bog šalje svojega Sina, ali mi ljudi odbacujemo i Njega. Sva-

tko od nas se svakog dana iznova odlučuje za vjernost ili za nevjernost. Svaki put kad Ga odbijemo, i mi sudjelujemo u ubijanju Sina.

Bog nam nudi mnoge trajne vrijednosti, a zauzvrat traži samo našu vjernost. On želi da njegovanjem Njegovih vrijednosti ljude koji nas okružuju uputimo na Njega. On želi da ljudi, gledajući nas, osobno poželes imati trajne vrijednosti u svojem životu. On želi da dok živimo u ovom svijetu, dajemo ugodnu aromu društvu u kojem živimo. Isus je rekao: "Sol je dobra. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Niti valja za zemlju niti za gnoj. Izbaciti će se van!" (Luka 14,34) Isus ne želi da se i nama dogodi da budemo neupotrebljivi. On ne želi da živimo za prolazne vrijednosti koje će od nas napraviti samo prolazne zemaljske stanovnike. On želi da težimo za trajnim i vječnim, za onim što ostaje i što ima kvalitetu za vječni život.

Isus je ispričao još jednu usporedbu, kojom ćemo privesti kraju ovo naše razmišljanje o vjernosti: "Neka vam bokovi budu opasani i svjetiljke upaljene, a vi slični ljudima što čekaju gospodara kad se vraća sa svadbe da mu odmah otvore čim stigne i pokuca. Blago onim slugama koje gospodar, kada dođe, nađe budne! Zaista, kažem vam, pripasat će se, posaditi ih za stol pa će pristupiti i posluživati ih. Pa dođe li o drugoj ili o trećoj straži i nađe ih tako, blago njima! A ovo znajte: kad bi domaćin znao u koji čas kradljivac dolazi, ne bi dao prokopati kuće. I vi budite pripravnici jer u čas kad i ne mislite Sin Čovječji dolazi." (Luka 12,35-40)

Bog želi vjerne slugu. On želi djecu koja će Ga spremno i radosno dočekati kada ponovno dođe. Isus kaže da će gospodar koji svoje slugu vraćajući se s puta nađe kako ga spremno čekaju, osobno posluživati. Gospodar će se opasati i narediti svojim slugama da sjednu

za stol kako bi im on osobno posluživao hranu. Možda zvuči smiješno da bi neki gospodar takvo što učinio, ali Isus upravo to sprema za svoje vjerne. On nas poziva na veliku gozbu. Na toj gozbi želi nas osobno posluživati kao svoju djecu. Tko bi želio propustiti takvu veličanstvenu gozbu?

Moja je želja da svi mi budemo vjerni i spremno dočekamo našega Gospodina, kako bismo svi zajedno bili na Njegovoj gozbi. Dok Ga čekamo, Njegove trajne vrijednosti već danas će unijeti kvalitetu u naš život i pripremiti nas za vječnost s Njime! Neka nam Bog pomogne da nitko od nas ne izostane s ove veličanstvene gozbe!

10. Povratak vječnosti

Došli smo do posljednje vrijednosti u ovoj knjizi – do vječnosti. Kristove vrijednosti već danas unose novu kvalitetu u naš život i otvaraju nam vrata vječnosti. Otkad su Adam i Eva sagriješili i izgubili vječnost, Božji je cilj povratiti ljudski rod natrag u vječnost s Njim. Time je vječnost važna vrijednost za koju kršćanin živi.

Sa svojih šest-sedam godina imao sam dojam da vrijeme jako sporo prolazi, gotovo stoji. Stalno sam se pitao kad ću već jednom odrasti i moći voziti automobil, samostalno putovati i sam posjećivati sva predivna mjesta o kojima sam dotada slušao samo iz priča. Kad bih s roditeljima krenuo automobilom na put, uvijek ponovno bih pitao: “Tata, koliko još?” Vrijeme je sporo prolazilo i dolazak do cilja činio mi se kao cijela vječnost.

Što je vječnost? “Vječnost je metafizički koncept vremena. Kako unutar pojma vječnosti nema početka i kraja, ona se uslijed svoje nadnaravne biti udaljava od fizikalnog pojma vremena i ukazuje na finalističku ideju bezpočetnog i beskrajnog trajanja. Unutar religijskih sustava pojam vječnosti ne podrazumijeva kvantitetu općeg postojanja, već se odnosi na kvalitetu” (hr.wikipedia.org). Pojednostavljeno, vječnost nema ni početka ni kraja. Uz to, vječnost nije samo količina (kvantiteta), nego je prvenstveno kakvoća (kvaliteta). Vječnost je kvalitativno drugačije vrijeme. Isusove trajne vrijednosti žele unijeti kvalitetu u naš život već danas.

Za Boga vječnost nema početak – Bog je beskonačan i neograničen vremenom. Za nas vremenski ograničene ljude, vječnost ima svoj početak. Možemo reći da prihvaćanjem Kristovih vrijednosti mi već danas sudjelujemo u kvalitetama vječnosti. Međutim, vječnost kao kvaliteta za ljude ovdje na Zemlji ima točku u vremenu kada započinje kvalitativno drugačije razdoblje u povijesti ovoga svijeta. Ta točka u vremenu, prema Isusu Kristu, Njegov je drugi dolazak.

Iz povijesti i iz Novoga zavjeta znamo da se Isusov prvi dolazak dogodio prije dvije tisuće godina. Mnogi taj prvi dolazak slave kao Božić. Isus se rodio kao Djetesce u štalici, živio je među nama, naučavao, ozdravljao ljude, unosio kvalitetu vječnosti u život ljudi, umro je na križu i na kraju uskrsnuo. Mnogi uskrsnuće slave kao Uskrs. Bitno je naglasiti da je Isusov prvi dolazak otvorio novo vrijeme u povijesti Zemlje. Ljudi su prepoznali njegovo značenje i počeli brojiti godine prije Krista (stara era) i po Kristu (nova era). S Isusom Kristom započinje nova era – era svima dostupnog spasenja u kojoj su blagoslovi vječnosti nadohvat ruke svakome tko ih želi.

Kršćanin očekuje drugi Kristov dolazak, točku u vremenu kad će započeti novo razdoblje u povijesti ovoga svijeta; ono će kvalitativno biti na daleko višoj razini od ovoga što danas imamo i doživljavamo oko sebe. Biblija kaže: “Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube.” (1. Korinćanima 2,9)

Kristov drugi dolazak, slično kao i Njegov prvi dolazak, podijelit će povijest na vrijeme prije i na vrijeme nakon Njegova drugog dolaska. Kristovim drugim dolaskom započinje za nas, vremenski ograničena bića, vječnost u punom smislu riječi.

Isus nam osobno opisuje svoj drugi dolazak u evanđeljima: "I tada će se pojaviti znak Sina Čovječjega na nebu. I tada će proplakati sva plemena zemlje. I ugledat će Sina Čovječjega gdje dolazi na oblacima nebeskim s velikom moći i slavom. I razaslat će anđele svoje s trubljom velikom i sabrat će mu izabranike s četiri vjetra, s jednoga kraja neba do drugoga." (Matej 24,30.31)

Kristov drugi dolazak ovdje nam je opisan kao veličanstveni događaj. Spominje se znak na nebu. Astronomi danas proučavaju zvjezdano nebo, komete i znakove. Za to se koriste golemim teleskopima koji im omogućuju pogled u svemirske dubine. Međutim, za ovaj znak na nebu kaže se da će biti vidljiv golim okom svim ljudima na Zemlji. Da bismo ga vidjeli, neće nam biti potrebni teleskopi. Nećemo trebati astronome da nam tumače što se događa. Svi stanovnici Zemlje moći će osobno gledati Kristov dolazak i svima će biti jasno da je riječ o posebnom događaju u povijesti ovoga svijeta. Bitno je zapaziti spektakularnost ovog svemirskog događaja jer je Isus upozorio da će biti raznih varalica koji će tvrditi da je Isus već došao ne neki drugi način (Matej 24,23-27).

Kad Isus govori o veličanstvenosti svojeg dolaska, On kaže da će doći na oblacima nebeskim s velikom moći i slavom (Matej 24,30). Ovo možemo zamisliti kao veliku invaziju izvanzemaljaca na naš planet. Ljudi se pitaju ima li života u svemiru. Jesmo li sami? Biblija jasno naučava da nismo sami u svemiru. Svemirska bića uskoro će nas doći posjetiti. Sam Bog, Isus Krist, dolazi u pratnji nebeskih anđela kako bi za nas otvorio novo razdoblje u povijesti ovoga svijeta.

Kakva je prema tekstu reakcija stanovnika Zemlje? Kaže nam se da će svi stanovnici proplakati. Neki će plakati od sreće, a drugi od žalosti. Tko će se radovati?

Oni koji su prethodno već prigrlili Kristove trajne vrijednosti i živjeli po njima. Tko će tugovati? Oni koji su za života odlučili prihvatiti isključivo prolazne, materijalne i tjelesne vrijednosti. Isus nam kaže da će sakupiti sve one koji su bili vjerni Njegovim vrijednostima i povesti ih u vječnost sa sobom.

Zašto će sakupiti samo one koji su nještovali Njegove vrijednosti? Zato što su to ljudi koji žele živjeti s Njim – ljudi koji žele vječnost provoditi s Njim. Oni drugi očigledno ne žele, jer im Kristove vrijednosti nisu bile važne. Oni će čak i plakati od tuge što je Kristovim dolaskom došlo kvalitativno bolje vrijeme u povijesti ovoga svijeta u kojem više nema varanja, iskorištavanja i nemoralna. Dakle, Isus neće povesti sa sobom ljude koji su sami sebe odlučili isključiti iz vječnosti koju Bog priprema za svoje vjerne.

Isus u evanđeljima jasno naučava da će Njegov drugi dolazak otvoriti novo razdoblje u povijesti ovoga svijeta. Što je jamstvo Njegovog dolaska? Kako možemo znati da će Isus ispuniti ono što je obećao? U prvom poglavlju ove knjige govorili smo o cijelom nizu Kristovih proročanstava koja je On osobno iznio i koja su se ispunila. Proročanstvo o Njegovom dolasku posljednje je Njegovo proročanstvo i jedino koje još čeka svoje ispunjenje. Ako se cijeli niz Njegovih prethodnih proročanstava ispunio, što možemo očekivati od proročanstva o Njegovom drugom dolasku? Možemo biti sigurni da je Isus pouzdan i da će se i ovo proročanstvo ispuniti.

Kristovo uskrsnuće osnovno je jamstvo na kojemu temeljimo svoju kršćansku nadu i vjeru u Isusovu moć da ispuni ono što je obećao. Svake godine slavimo Uskrs; ali vjerujemo li stvarno da je Isus uskrsnuo, da je danas živ u nebeskim prostorima, kao i da se brine za povijest ovoga svijeta? Ako imamo problema s vje-

rovanjem u uskrsnuće, nismo jedini. I sami su učenici imali problema s vjerom u uskrsnuće. Pročitajmo zajedno izvještaj iz evanđelja kako bismo vidjeli što se dogodilo tog uskrsnog jutra, kako su događaji tekli i koliko je dugo učenicima trebalo da povjeruju u istinitost onoga što vide:

“Kad prođe subota, Marija Magdalena i Marija Jakovljeva i Saloma kupiše miomirisa da odu pomazati Isusa. I prvoga dana u tjednu, veoma rano, o izlasku sunčevu, dođu na grob. I razgovarahu među sobom: ‘Tko će nam otkotrljati kamen s vrata grobnih?’ Pogledaju, a ono kamen otkotrljan. Bijaše doista veoma velik. I ušavši u grob, ugledaju mladića zaogrnutu bijelom haljinom gdje sjedi zdesna. I preplaše se. A on će im: ‘Ne plašite se! Isusa tražite, Nazarećanina, Raspetoga? Uskrsnu! Nije ovdje! Evo mjesta kamo ga položiše. Nego idite, recite njegovim učenicima i Petru: Ide pred vama u Galileju! Ondje ćete ga vidjeti, kamo vam reče!’ One iziđu i stanu bježati od groba: spopade ih strah i trepet. I nikomu ništa ne rekoše jer se bojahu.” (Marko 16,1-8)

Da smo mi bili toga uskrsnog jutra na grobu, bismo li drugačije reagirali? Žene odlaze s groba u strahu i panici. Anđeli navješćuju ženama Kristovo uskrsnuće, ali kod njih nema radosti zbog uskrsnuća. Umjesto da se raduju, one odlaze izbezumljene s groba i nikome ne govore niti riječi o tome. Možda mislimo da bi nam bilo daleko lakše vjerovati da smo osobno bili prisutni. Međutim, oni koji su bili prisutni imali su problema s vjerom kao i mi.

Čitamo nastavak ovog događaja: “Uskrsnuvši dakle rano prvog dana u tjednu, ukaza se najprije Mariji Magdaleni iz koje bijaše istjerao sedam zloduha. Ona ode i dojavu njegovima, tužnima i zaplakanima. Kad su oni

čuli da je živ i da ga je ona vidjela, ne povjerovali.” (Marko 16,9-11)

Marija iz Magdale prva je tog jutra vidjela uskrslog Isusa. Iz izvještaja drugih evanđelja znamo da isprva ni ona nije reagirala kako bismo očekivali. Međutim, kad je shvatila da razgovara s Isusom osobno, bila je ispunjena tolikim oduševljenjem da ga nije mogla sakriti (Ivan 20,11-18). Otrčala je k učenicima i sva oduševljena ispričala im koga je srela. A učenici, jesu li i oni bili oduševljeni? Ne, tekst jednostavno kaže da joj nisu vjerovali.

Čitajmo kako događaj teče dalje: “Nakon toga ukazao se u drugome obličju dvojici od njih na putu dok su išli u selo. I oni odu i dojavu drugima. Ni njima ne povjerovali.” (Marko 16,12.13)

Tko su ova dvojica? Riječ je o dvojici putnika na putu u Emaus (Luka 24,13-35). Proveli su poslijepodne s Isusom, ugoštili ga navečer u svojem domu i najzad, kad su shvatili koga su imali za gosta, otrčali su natrag u Jeruzalem javiti Njegovim učenicima koga su upravo sreli. A učenici, jesu li oni bili oduševljeni? Ne, oni ne vjeruju! Vjerujem li ja? Čitajmo tekst dalje: “Napokon se ukaza jedanaestorici dok bijahu za stolom. Prekora njihovu nevjeru i okorjelost srca što ne povjerovali oni koji ga vidješe uskrsnuća od mrtvih.” (Marko 16,14)

Isus se naposljetku ukazuje i svojim učenicima. Kako reagira na njihovu nevjeru? Možemo slobodno reći da je razočaran. Njegovi najbliži ne vjeruju da je On živ. Oni ne vjeruju da je uskrsnuće moguće. Je li Isus s pravom razočaran? Jesu li učenici imali neke osnove za vjeru u uskrsnuće? Jesu li ikada doživjeli uskrsnuće? Doživjeli su ga u raznim situacijama tijekom Kristova života. O jednoj takvoj situaciji Luka nas izvještava u 7,11-17:

“Nakon toga uputi se Isus u grad zvani Nain. Pratili ga njegovi učenici i silan svijet. Kad se približi gradskim vratima, gle, upravo su iznosili mrtvacu, sina jedinca u majke, majke udovice. Pratilo ju mnogo naroda iz grada. Kad je Gospodin ugleda, sažali mu se nad njom i reče joj: ‘Ne plači!’ Pristupi zatim, dotače se nosila; nosioci stadoše, a on reče: ‘Mladiću, kažem ti, ustani!’ I mrtvac se podiže i progovori, a on ga dade njegovoj majci. Sve obuze strah te slavljahu Boga govoreći: ‘Prorok velik usta među nama! Pohodi Bog narod svoj!’ I proširi se taj glas o njemu po svoj Judeji i po svoj okolini.”

Isus ovdje uskrisuje mrtvacu u lijesu. Pogrebna povorka je promijenila smjer. Umjesto u suzama na groblju, završili su u kući na velikoj proslavi ispunjeni radošću zbog života koji je vraćen. Isus ima moć darovati život. Isus je to potvrdio i u drugim slučajevima. U sljedećem poglavlju Evandelja po Luki čitamo o uskrsnuću Jairove kćeri (Luka 8,40-56). Zatim, kao vrhunac svih Kristovih čuda Ivan opisuje uskrsnuće Lazara – čovjeka koji je četiri dana proveo u grobu (Ivan 11,17). Isus ima moć uskrisiti. On je i sâm uskrsnuo kako bi bio jamstvo naše vječnosti. Mnogi su bili očevici Kristova uskrsnuća (1. Korinćanima 15,5-7); evandelja nam svjedoče o povijesnoj činjenici Isusova uskrsnuća.

Kamo je Isus otišao nakon svojeg uskrsnuća? Marko nam u svojem uskrsnom izvještaju svjedoči o tome: “I Gospodin Isus, pošto im to reče, bude uzet na nebo i sjede zdesna Bogu. Oni pak odoše i propovijedahu posvuda, a Gospodin surađivaše i utvrđivaše Riječ popratnim znakovima.” (Marko 16,19.20)

Isus se nakon uskrsnuća objavio svojim učenicima i ukazao brojnim očevicima. Vidjelo Ga je više od pet stotina ljudi (1. Korinćanima 15,6). Zatim se uznio na-

trag u nebeske prostore, odakle je i došao (Filipljanima 2,6-11) i zauzeo je svoje mjesto na nebeskom prijestolju pokraj Boga Oca (Hebrejima 1,3). O tome nam opširno svjedoči apostol Ivan u Otkrivenju 5. Isus sada sjedi na prijestolju svemira, na svemirskom zapovjednom mostu, odakle upravlja svemirom i poviješću ovoga svijeta. On uskoro dolazi na ovaj svijet kako bi prekinuo njegovu povijest i započeo kvalitativno novo razdoblje. O tom novom razdoblju svjedoče posljednja dva biblijska poglavlja – Otkrivenje 21 i 22. Jesmo li vi i ja spremni za Kristov dolazak? Najbolji način za pripravnost jest već danas živjeti u skladu s vrijednostima Božjeg kraljevstva i time već danas sudjelovati u vječnosti. Ako tako činimo, Isus će nas, kada dođe, uvesti u svoje kraljevstvo slave gdje ćemo uživati blagoslove Njegovih vrijednosti u punini.

Jesu li ljudi Kristova vremena bili zainteresirani za vrijednosti koje je Isus donio? On se prilično negativno izražava o nekim židovskim gradovima svojega vremena: “Jao tebi, Korozaine! Jao tebi, Betsaido! Da su se u Tiru i Sidonu zbila čudesa koja su se dogodila u vama, odavna bi već, sjedeć u kostrijeti i pepelu, činili pokoru. Ali Tiru i Sidonu bit će na Sudu lakše negoli vama. I ti Kafarnaume! Zar ćeš se do neba uzvisiti? Do u Podzemlje ćeš se strovaliti. Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga koji mene posla.” (Luka 10,13-16)

Isus ovdje govori svojim učenicima o gradovima koji odbacuju njihovo propovijedanje. Te gradove uspoređuje s neznabožačkim Tirom i Sidonom. Da su ovi neznabožački gradovi vidjeli čudesa koja su vidjeli židovski gradovi u Isusovo vrijeme, sigurno bi bili spašeni, kaže Isus. Time On zapravo kaže da je nevjera židovskih gradova gora od nevjere neznabožačkih gradova.

Što Isus kaže o našem vremenu? Jesu li ljudi danas spremniji krenuti za trajnim vrijednostima? U Mateju 24,37-39 čitamo Isusov opis našeg vremena: “Kao u dane Noine, tako će biti i Dolazak Sina Čovječjega. Kao što su u dane one – prije potopa – jeli i pili, ženili se i udavali do dana kad Noa uđe u korablju i ništa nisu ni slutili dok ne dođe potop i sve odnije – tako će biti i Dolazak Sina Čovječjega.”

Isus naše današnje vrijeme uspoređuje s Noinim vremenom. Kakvo je bilo Noino vrijeme? Biblija nas izvještava da je pokvarenost ljudi u Noino doba bila tolika da je Bog morao napraviti rez. Jednostavno, nitko od ljudi toga vremena nije više mario za trajne vrijednosti: moralnost, ljubav, milost i oprost postale su nepoznanica u tome naraštaju. Jedina svijetla točka ostao je Noa i njegova obitelj. Stoga je Bog s Noom započeo novo razdoblje u povijesti svijeta.

Što su ljudi u Noino vrijeme radili loše? Isus kaže da su jeli, pili, ženili se i udavali. Je li to loše? Naravno da nije, ali ako se ostaje samo na prolaznim vrijednostima, onda jest loše. Bog želi da uživamo u blagoslovima koje nam daje, ali ako pritom zanemarujemo trajne vrijednosti, onda ne idemo u dobrom smjeru. Bog želi da naš život bude usmjeren na Njega i da budemo vjerni Njegovim vrijednostima. Tada će naš život imati kakvoću za vječnost. Stoga nas Isus poziva da se ne povodimo za većinom. O tome nam govori u sljedećem ulomku:

“Reče mu tada netko: ‘Gospodine, je li malo onih koji se spasavaju?’ A on im reče: ‘Borite se da uđete na uska vrata jer mnogi će, velim vam, tražiti da uđu, ali neće moći. Kada gospodar kuće ustane i zaključa vrata, a vi stojeći vani počnete kucati na vrata: Gospodine, otvori nam! on će vam odgovoriti: Ne znam vas

odakle ste! Tada ćete početi govoriti: Pa mi smo s tobom jeli i pili, po našim si trgovima naučavao! A on će vam reći: Kažem vam: ne znam odakle ste. Odstupite od mene, svi zlotvori! Ondje će biti plač i škrgut zubi kad ugledate Abrahama i Izaka i Jakova i sve proroke u kraljevstvu Božjem, a sebe vani, izbačene. I doći će s istoka i zapada, sa sjevera i juga i sjesti za stol u kraljevstvu Božjem. Evo, ima posljednjih koji će biti prvi, ima i prvih koji će biti posljednji.” (Luka 13,23-30)

Isus ovdje govori o uskom putu i uskim vratima. Na ovom svijetu daleko je ugodnije ići širokim putovima. To su putovi ovoga svijeta, putovi većine, putovi prolaznih vrijednosti. Isus ne želi da se mi povodimo za mnoštvom. On želi da se povodimo za vrijednostima koje On nudi. On želi da nas Njegove vrijednosti pripreme za vječni život s Njime.

Stoga nas Isus poziva na budnost. Brojne su vrijednosti koje nas mogu odvesti na krivi put. Ljudi u Nojino vrijeme bili su zavedeni. Isus ne želi da se i nama dogodi isto. Stoga nas savjetuje i upućuje. Jedan takav savjet nalazimo u Luki 21,34-36: “Pazite na se da vam srca ne otežaju u proždrljivosti, pijanstvu i u životnim brigama te vas iznenada ne zatekne onaj Dan jer će kao zamka nadoći na sve žitelje po svoj zemlji. Stoga budni budite i u svako doba molite da uzmognete umaći svemu tomu što se ima zbiti i stati pred Sina Čovječjega.”

Isus upozorava na neke zamke suvremenog društva. On nas upozorava na razuzdanost, pijanstvo, brige za zemaljske stvari. Ako smo usmjereni na njih, drugi Kristov dolazak zateći će nas nespremnima. Isus nas poziva da bdijemo i molimo se. On želi da prigrlimo Njegove trajne vrijednosti jer će nas one zaštititi u ovo vrijeme svršetka dok čekamo na skoro pojavljivanje našeg Spasitelja i Gospodina Isusa Krista.

Isus je ispričao brojne usporedbe koje pozivaju Njegove sljedbenike na pripravnost i spremnost za Njegov drugi dolazak. S obzirom na brojnost takvih usporedbi u evanđeljima, vidimo da je Isus bio veoma ozbiljan u promicanju i naučavanju svojeg drugog dolaska. Više takvih usporedbi govori o slugama koje je gospodar ostavio na neko vrijeme da vode njegovo imanje, a zatim se vratio vidjeti kako su sluge obavljali svoj posao. Slično tome Bog je nama povjerio Zemlju da je čuvamo i održavamo. Svakome od nas povjerio je određeni posao. On želi da dok obavljamo svoje poslove, živimo u skladu s Njegovim vrijednostima. On će uskoro doći kako bi prekinuo povijest ovoga svijeta i poveo svoje vjerne u vječnost sa sobom.

Za kraj ovog poglavlja o vječnosti pogledat ćemo jednu Kristovu usporedbu koja govori o Njegovom iznenadnom dolasku: "Tada će kraljevstvo nebesko biti kao kad deset djevice uzeše svoje svjetiljke i izidoše u susret zaručniku. Pet ih bijaše ludih, a pet mudrih. Lude uzeše svjetiljke, ali ne uzeše sa sobom ulja. Mudre pak zajedno sa svjetiljkama uzeše u posudama ulja.

Budući da je zaručnik okasnio, sve one zadrijemaše i pozaspaše. O ponoći nastaje vika: 'Evo zaručnika! Iziđite mu u susret!' Tada ustadoše sve one djevice i urediše svoje svjetiljke. Lude tada rekoše mudrima: 'Dajte nam od svoga ulja, gase nam se svjetiljke!' Mudre im odgovore: 'Nipošto! Ne bi doteklo nama i vama. Podite radije k prodavačima i kupite!'

Dok one odoše kupiti, dođe zaručnik: koje bijahu pripravne, udoše s njim na svadbu i zatvore se vrata. Poslije dođu i ostale djevice pa stanu dozivati: 'Gospodine! Gospodine! Otvori nam!' A on im odgovori: 'Zaista kažem vam, ne poznajem vas!' Bdižite dakle jer ne znate dana ni časa!' (Matej 25,1-13)

U ovoj usporedbi prikazane su dvije skupine ljudi: mudri i ludi. Noć je i svi čekaju zaručnika. Ali s obzirom na to da zaručnika dugo nema, svi su zaspali. Da bi se po noći dočekalo zaručnika, potrebno je svjetlo – u ono doba svjetiljke su bile uljne. Usporedba kaže da je ludim djevicama ponestalo ulja u svjetiljkama kad je zaručnik naišao. One su izgleda živjele za prolazne vrijednosti. Međutim, mudre su imale dovoljno ulja u svjetiljkama. One su očigledno živjele za trajne vrijednosti. Takve je zaručnik poveo sa sobom na slavlje, vrata su se zatvorila i gozba je počela.

Što u međuvremenu rade lude djevice? Odlaze kupiti trajne vrijednosti. Prekasno je jer je zaručnik već došao i prošao! One koje su bile pripravne za njega, poveo je na svoju gozbu.

Kad Isus dođe, neće biti moguće odjednom prihvatiti trajne vrijednosti. Život s trajnim vrijednostima je proces koji počinje već danas. Mi već danas živimo s njima i time se već danas oblikujemo za život u savršenim uvjetima vječnosti. Život na Zemlji škola je koja nas priprema za život u bezgrešnim uvjetima Neba. Bog neće u novi svijet uvesti ništa što bi u vječnosti pomutilo sreću, mir i savršenstvo Božjeg novog svijeta; a naposljetku, oni koji na ovom svijetu nisu prihvatili trajne vrijednosti, neće ni poželjeti biti dijelom svijeta u kojem je sve savršeno i uredno.

Isus želi da svi mi prigrlimo Njegove trajne vrijednosti. On želi da one već danas u naš život unesu kakoću vječnosti i da nas pripreme za život u savršenom svijetu koji nam On priprema. Moja je želja da svi budemo pripravni za Njegov dolazak i da se radujemo boljem svijetu koji On donosi sa sobom!

Što je najvažnije?

Kristove vrijednosti imaju za nas značenje samo ako živimo u skladu s njima. Dvojica kršćana nadmetala su se na koji je način najbolje opisati kršćanski život. Kako prisposodobiti kršćanstvo? Što je kršćanstvo u svojoj srži? Jedan je tvrdio da je kršćanstvo poput zakona ili propisa koje treba poštivati. Ako se poštuju propisi, ako se poštuje zakon, ispunjeni su svi uvjeti za kršćanski život. Sve što kršćaninu treba jest poznavanje zakona i kršćanskih pravila. Ako kršćanin poštuje pravila, on tada živi kršćanskim načinom života.

Drugi je ustrajavao na slici prijateljstva. Kršćanstvo je kao odnos prijateljstva. Prijateljstvo je nešto spontano, nešto što nije teret, nego radost. S prijateljem se rado susrećemo, rado s njim komuniciramo, rado ćemo ga saslušati i poslušati njegov savjet, jer tko će dati bolji savjet nego prijatelj kojem vjerujemo i u čiju iskrenost ne sumnjamo? Sve što kršćaninu treba jest prijateljstvo s Bogom i iz tog odnosa proizlazi kršćanski život.

Tko je od ove dvojice u pravu? Je li kršćanski život najbolje oslikan zakonom ili prijateljstvom?

Činjenica je da svaka slika ima svoja ograničenja. Slika zakona nije loša, ali nas može odvesti u vode legalizma prema kojem se spasenje dobiva isključivo našim djelima i držanjem Zakona. Pri toj slici Bog može biti nemilostivi diktator koji kažnjava svaku pogrešku svojih sljedbenika.

S druge strane, slika prijateljstva može nas odvesti u liberalizam u kojem je sve dopušteno. Bog je u toj slici naš dobri prijatelj i On prelazi preko svih naših mana i propusta. U tom shvaćanju Bog je toliko milostiv da se uopće ne zanima za naše grijehе. Sve je dopušteno i sve je moguće jer Bog je naš dobri prijatelj.

Kako pomiriti ovakva suprotna shvaćanja? Možda rješenje ovog pitanja ovisi o našoj slici Boga. Tko je Bog za mene: dosljedni sudac ili bliski prijatelj? Biblija rabi i jednu i drugu sliku i stoga nijedna od njih nije kriva. Međutim, ako ustrajavamo samo na jednoj, otići ćemo u krajnost koja može biti pogubna.

Bog je velik i iznad svega je što naš um može dokučiti i razumjeti. Stoga Boga ne možemo strpati u jednu sliku i reći: To je Bog i ništa više od toga – to je kršćanski život i ništa više od toga. To je upravo razlog zbog kojeg su nam potrebne različite slike i mnoge vrijednosti, kako bismo razumjeli različite Božje aspekte i različite aspekte kršćanskog života. Zbog toga i imamo četiri evanđelja u Bibliji, da bismo dobili četiri različite slike o Isusu, četiri različita izvještaja koji se međusobno nadopunjuju i zajedno nam daju jedinstvenu sliku. Zato je Isus i ispričao brojne usporedbe da bi prikazao različite aspekte kršćanskoga života, a svi imaju istu svrhu – dovesti nas u sklad s Bogom. Iz istog smo razloga i mi u ovoj knjizi obradili deset Kristovih vrijednosti koje nam iznose deset različitih aspekata kršćanskog života. Ima li Isus samo deset vrijednosti? Naravno, ima ih više, a ovo je uvod u kršćanski život koji će nam dati pozitivno životno usmjerenje.

Kad bi Isus danas živio među nama, koje bi usporedbe uporabio za opisivanje kršćanskog života? Ima li u današnjem svijetu, u današnjem društvu, suvremenih usporedbi koje bi suvremenom čovjeku mogle dojmli-

vo oslikati srž kršćanskog života? Želim ovu knjigu završiti jednom suvremenom usporedbom koja opisuje kršćanski život. Njome ne namjeravam osporiti ono što je prethodno rečeno i napisano, nego želim dodati još jedan aspekt koji je posebno slikovit u našem suvremenom društvu, a povezat će dosad rečeno.

Rob Bell, kršćanski pastor i pisac, kaže sljedeće o Bogu i kršćanskom životu: “Kad razmišljam o Bogu, ja čujem pjesmu. Riječ je o pjesmi koja me pokreće, koja ima melodiju, određeni ritam. Ljudi su slušali tu pjesmu tisućama godina na raznim kontinentima, u raznim kulturama i vremenima. Slušali su pjesmu, ona ih je obuzimala i željeli su čuti više.” (Nooma 11, *Rhythm*).

Naravno, oduvijek je bilo ljudi koji su tvrdili da pjesma ne postoji – da Bog ne postoji. Međutim, melodija teče dalje i svira već tisućama godina. Mnogi su tijekom generacija živjeli po toj melodiji i željeli su više. Pastor Rob Bell vjeruje da je ta melodija upisana u naša srca. Svi mi živimo po melodiji koju je Bog upisao u naša srca. Neki su usklađeni s njom, dok su drugi “rašti-mani”.

Slika pjesme posebno je snažna u suvremenom društvu koje je danas ispunjeno pjesmom. Uključite radio, televizor, internet – pjesma je svuda oko nas. Nekada ste morali otići u operu ili kazalište da biste čuli dobru pjesmu, a danas dobru pjesmu sami proizvedete preko svojeg televizora, CD-playera, iPhonea ili računala. Nekad je svaka vremenska epoha donosila svoj glazbeni stil, a danas istodobno postoje stotine glazbenih smjerala. U današnjem svijetu mladi se dijele na one koji slušaju ovu ili onu vrstu glazbe. Ovisno o tome koji vam je glazbeni smjer privlačan, krećete se u određenom društvu. Sociolozi kažu da pjesma danas određuje život, izbor prijatelja i kretanje mladih ljudi.

Stoga je pjesma, odnosno melodija kao slika kršćanskog života, vrlo primjerena suvremena usporedba. Među svim drugim melodijama koje možemo čuti oko sebe, odjekuje i Božja melodija. Božja melodija je upisana u našim srcima. Mi to ne možemo promijeniti. Ono što je Bog upisao u srce, ostaje u njemu trajno. Bog je u naše srce upisao trajne vrijednosti kao osnovne tonove božanske melodije. O njima smo proučavali u ovoj knjizi. Svi mi u dubini duše čeznemo za njima. Svi mi sviramo Božju melodiju njegovanjem Kristovih trajnih vrijednosti. Međutim, često se dogodi da smo “raštimanjani”. Upravo u našoj “raštimanosti” koja nas uvijek ponovno pogađa osnovni je problem kršćanskog života.

Isus je došao na ovaj svijet da bi nam pokazao kako živjeti u skladu s melodijom. On nudi trajne vrijednosti. Ako ih prakticiramo u svojem životu, ako živimo u skladu s njima, bit ćemo u skladu s nebeskom melodijom. Jedna od najpoznatijih Kristovih usporedbi jest ona o milostivom Samarijancu (Luka 10,30-37), o kojoj smo govorili u poglavlju o ljubavi. Kršćanski život je sasvim praktična stvar, a počinje kad božanska melodija postaje vidljiva u našem životu. Trajne vrijednosti koje nam je Isus ostavio u naslijeđe postaju dijelom našeg života i one oplemenjuju ne samo nas osobno, nego i ljude u našem djelokrugu rada. “Idi pa i ti čini tako”, kaže Isus u zaključku ove usporedbe (Luka 10,37). Božanska melodija, sastavljena od tonova trajnih vrijednosti opisanih u ovoj knjizi, stvorit će kvalitetnije okruženje i pripremiti nas i naše bližnje za nebesko kraljevstvo.

Neki ljudi znaju sve o tonovima, ključevima, povisilicama i snizilicama. Oni svojim sluhom čuju stvari koje drugi ne čuju. I stvarno, moguće je toliko biti zaokupljen

tehničkim aspektima pjesme da zaboravimo uživati u pjesmi. Postoje ljudi koji govore o Bogu i kršćanstvu kao da sve znaju o Njemu, ali je njihova melodija u stvarnosti “raštimana”. Međutim, postoje drugi koji sebe ne smatraju velikim poznavateljima teologije, ali njihov život je usklađen s Božjom melodijom. Oni su u životu pouzdani, sigurni, moralni, pokazuju ljubav, milost, oprost i vjernost. Teško je obuhvatiti i objasniti velikog i nevidljivog Boga, ali pouzdanost, sigurnost, moralnost, ljubav, milost, oprost, vjernost – to svatko od nas može razumjeti. To je melodija u kojoj svatko od nas može sudjelovati!

Prije nekoliko godina imao sam priliku u Jeruzalemu posjetiti groblje na kojem je sahranjen Oskar Schindler. Riječ je o sasvim običnom groblju koje nikada nitko ne bi zapazio da tamo nije sahranjen gospodin Schindler. Tisuće ljudi svake godine dolaze obići njegov grob i odati počast velikom čovjeku. Čuveni režiser Steven Spielberg režirao je film o Oskaru Schindleru pod nazivom *Schindlerova lista*. Naime, tijekom Drugog svjetskog rata Schindler je spasio preko tisuću Židova od sigurne smrti. Dok ih tadašnje vlasti u Njemačkoj nisu smatrale vrijednima življenja, dok su ih deportirali i ubijali, Schindler je u njima gledao vrijedna ljudska bića sa svim njihovim dostojanstvom. Iako osobno nije bio Židov, Schindler je uočio nepravdu i nehumanost organa vlasti i odlučio je u tajnosti stati na stranu pravde. Stavio je osobno imanje, ugled i život na kocku kako bi spasio brojne Židove od sigurne smrti. Odnos vlasti prema njima nije bio u skladu s Božjom melodijom upisanom na njegovom srcu, dok je on živio u skladu s tom melodijom.

Većina od nas možda nećemo imat priliku za veliki pothvat poput Schindlerovog. Međutim, svi mi u ma-

lim stvarima, sitnim pojedinostima svakodnevice, uvijek ponovno možemo biti u skladu s Božjom melodijom. Sve te male pojedinosti svakodnevice pridonose usklađenosti cijelog Božjeg orkestra i time djeluju protiv sila zla u ovom svijetu. Tako njegujući trajne vrijednosti, mi danas ovdje na Zemlji sviramo božansku melodiju, pridonosimo širenju Božjeg kraljevstva i spremamo se za život u savršenim nebeskim uvjetima (vidi Matej 25,34-40).

Prepoznamo Božju melodiju zapisanu u svojem srcu i živimo u skladu s tom melodijom da bi se ljudi, gledajući nas, pridružili Božjoj melodiji, kako bi Božji orkestar bio glasniji i privukao još mnoge u Božje kraljevstvo u kojemu vladaju samo trajne vrijednosti.

Literatura

- Anić, Vladimir. *Rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber, 2004.
- Bell, Rob. *Rhythm*. Nooma 11. Grand Rapids: Zondervan, 2005.
- Brown, E. Raymond. *Uvod u Novi zavjet*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.
- Carson, D. A., Douglas J. Moo, & Leon Morris. *Introduction to the New Testament*. Grand Rapids: Eerdmans, 1992.
- Dugandžić, Ivan. *Kako su nastala evanđelja? Egzegetsko-teološki uvod i tumačenje izabranih poglavlja*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1999.
- Dunn, D. G. James. *Jesus Remembered*. Grand Rapids: Eerdmans, 2003.
- Eusebius. *Ecclesiastical History*. Translated by C. F. Cruse. Peabody: Hendrickson Publishers, 1998.
- Ferguson, Everett. *Backgrounds of Early Christianity*. Grand Rapids: Eerdmans, 1993.
- Flavije, Josip. *Judejski rat*. Beograd: Prosveta, 1967.
- Golubić, Mirko. *Riječi velikog Učitelja*. Zagreb: Znaci vremena, 1981.
- Gordon D. Fee. & Douglas Stuart. *Kako u Bibliji pročitati ono što piše*. Maruševec: Adventistički teološki fakultet, 1999.

- Gundry, H. Robert. *Pregled Novog zavjeta*. Zagreb: Illyricum, 1981.
- Hanson, K. C. & Douglas E. Oakman. *Palestine in the time of Jesus. Social Structures and Social Conflicts*. Minneapolis: Fortress Press, 1998.
- Jeremias, Joachim. *Jerusalem in the time of Jesus*. Philadelphia: Fortress Press, 1969.
- Jeremias, Joachim. *Jesus and the Message of the New Testament*. Minneapolis: Fortress Press, 2002.
- Josephus. *The Work of Josephus. Complete and Unabridged*. Peabody: Hendrickson Publishers, 1987.
- Knight, George R. *Matthew. The Gospel of the Kingdom*. Boise: Pacific Press Publishing Association, 1994.
- Ladd, George Eldon. *A Theology of the New Testament*. Grand Rapids: Eerdmans, 1993.
- Lorencin, Anton. *Pobjednik smrti*. Zagreb: Kršćanska adventistička crkva, 1967.
- Lorencin, Igor. *Dekodiranje Apokalipse. Dok se nižu nagađanja o budućnosti, što nam poručuje Otkrivenje?* Maruševec: Adventistički teološki fakultet, 2009.
- Lorencin, Igor. *Hospitality Versus Patronage: An Investigation of Social Dynamics in the Third Epistle of John*. Maruševec: Adventistički teološki fakultet, 2008.
- MacArthur, John F. *The Gospel According to Jesus*. Grand Rapids: Zondervan, 1988.
- Malherbe, Abraham J. *Social Aspects of Early Christianity*. Philadelphia: Fortress Press, 1983.
- Malina, Bruce J. *The New Testament World. Insights from Cultural Anthropology*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2001.

- McIver, Robert K. *The Four Faces of Jesus*. Idaho: Pacific Press, 2000.
- Pilch, John J. & Bruce J. Malina. *Handbook of Biblical Social Values*. Peabody: Hendrickson Publishers, 2000.
- Poling, Judson. *What Difference Does Jesus Make?* Grand Rapids: Zondervan, 2003.
- Popović, Anto. *Novozavjetno vrijeme. Povijesno-političko i religiozno okruženje*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2007.
- Schnackenburg, Rudolf. *Osoba Isusa Krista u četiri evanđelja*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1997.
- Spielberg, Steven. *Schindler's List*. Universal Pictures, 1993.
- Stegemann, E. W, and W. Stegemann. *Urchristliche Sozialgeschichte. Die Anfänge im Judentum und die Christuskirchen in der mediterranen Welt*. Stuttgart: Kohlhammer, 1997.
- Stein, Robert H. *An Introduction to the Parables of Jesus*. Philadelphia: Westminster Press, 1981.
- White, Ellen G. *Djela apostolska*. Maruševac: Znaci vremena, 2003.
- White, Ellen G. *Velika Borba*. Zagreb: Znaci vremena, 1997.
- White, James Emery. *Potruga za trajnim vrijednostima. Istraživanje izvornog kršćanstva*. Zagreb: Adventus, 2004.
- Wilkenhauser, Alfred & Josef Schmid. *Einleitung in das Neue Testament*. Leipzig: St. Benno Verlag, 1972.
- Wright, N. T. *The Challenge of Jesus. Rediscovering Who Jesus Was and Is*. Downers Grove: Inter Varsity Press, 1999.
- Wright, N. T. *Jesus and the Victory of God*. Minneapolis: Fortress Press, 1996.
- Yancey, Philip. *Isus kakvog nisam poznao*. Zagreb: Prometej, 2007.

Kazalo

Zašto vrijednosti?	9
1. Povratak pouzdanosti.....	15
2. Povratak sigurnosti	26
3. Povratak moralnosti	39
4. Povratak ljubavi.....	52
5. Povratak milosti	64
6. Povratak molitvi	78
7. Povratak oprostumu.....	91
8. Povratak usmjerenosti	105
9. Povratak vjernosti	117
10. Povratak vječnosti.....	130
Što je najvažnije?	142
<i>Literatura</i>	149